

ПІДТРИМУЄМО В ПЕДАГОГАХ ВІДКРИТІСТЬ, ЩИРІСТЬ, ІНІЦІАТИВНІСТЬ, ДОПИТЛИВІСТЬ, ЕНЕРГІЙНІСТЬ, КОМУНІКАБЕЛЬНІСТЬ, ПРАГНЕННЯ ДО НОВИХ ІДЕЙ ТА НАПОЛЕГЛИВІСТЬ НА ШЛЯХУ ДО ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ!

Часопис освітньої галузі Новоград-Волинської міської територіальної громади
● На кожній сторінці ви відкриєте секрети педагогічної майстерності ●

**ТРИМАЄМО
ОСВІТНІЙ
ФРОНТ РАЗОМ!**

З кожним роком сучасне життя ставить перед нами все нові й нові виклики. Якщо два роки тому ми навчалися жити та працювати в умовах карантинних обмежень, то сьогодні вчимося бути незламними в умовах війни, але нас не здолати і ми обов'язково вистоїмо та переможемо!

Основним завданням, яке стоїть перед нами на новий 2022 – 2023 навчальний рік – це створення безпечного освітнього середовища, адже якісна освіта відіграє ключову роль у розвитку демократичної держави. Ми не маємо права зупинитися ні на мить, тому що саме зараз виховуємо нове покоління українців, які будуть справжніми патріотами своєї землі та зможуть відбудувати нову Україну, яка займе своє почесне місце серед європейських держав. Міська влада докладає максимальних зусиль, щоб освіта Новоград – Волинської міської територіальної громади розвивалася та кожен здобувач освіти отримував якісні освітні послуги.

Сучасний учитель – це людина, яка уміє знаходити правильні рішення у будь – якій ситуації, саме таку злагоджену роботу показав кожен із Вас з перших днів війни. Щира подяка усім педагогам, які у такий непростий час з кожним днем наближають нашу спільну перемогу! Бажаю усім добра, невичерпної енергії, творчих сил, насаги та незламної віри у наше світле майбутнє!

Працюємо! Навчаємо! Разом перемагаємо!

Микола БОРОВЕЦЬ, міський голова

Шановні освітяни! Початок нового навчального року цього року став зовсім не таким, як зазвичай. Війна ввійшла в реалії сьогодення та внесла безжальні корективи.

Зараз, як ніколи, ми розуміємо одне одного без зайвих слів й відчуваємо спільний біль за рідних та Україну. Та попри все ми разом прагнемо перемогти у цій мерзкій війні росії проти України.

Сьогодні ми звертаємося до вас, друзі-освітяни, з єдиним проханням: бережіть себе та продовжуйте вірити в Україну та ЗСУ! Допомогайте тим, що вмієте робити найкраще, що можете робити вже зараз. Якщо ви викладаєте історію, розкажіть правду про нашу величну націю та тисячолітню історію. Якщо вмієте заспокоїти – заспокойте своїх близьких, батьків та учнів. Хочете відволікти дітей – відволікайте своїм вчительським даром навчати будь-де та за будь-яких умов! Вчіть українській мові, бо мова – це ДНК нації! Бо мова – це безперервний зв'язок поколінь. Пам'ятаймо, мова – це зброя, і не менш страшна, ніж вогнепальна. Ви, освітяни, здатні на все, адже недарма

говорять: «Людина, яка вміє навчати, вміє пристосовуватися до всього!». Саме ви маєте зараз найбільшу місію в історії нашої країни – виховати освічене покоління людей, які будуть говорити українською та шанувати Україну й ніколи більше не допустять геноцид нашого народу! Народу, який має свою тисячолітню історію, славетних воїнів, унікальну та неповторну культуру й традиції.

Віримо в Україну! Україна перемаже! Слава нашим героям та ЗСУ!

Наталія БОРИС, заступник міського голови

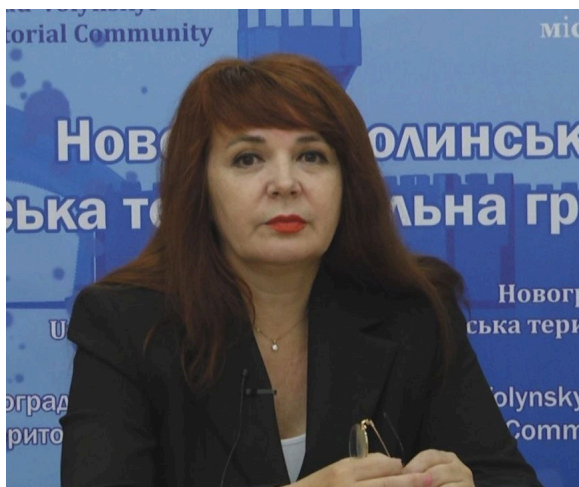
Кожний навчальний рік є новим етапом як у справі розбудови національної освіти, так і у професійній долі кожного вчителя. Сучасний етап розвитку системи освіти України характеризується її реформуванням, пошуком шляхів приведення змісту у відповідність з особистісними запитами учнів, світовими стандартами. І це все відбувається в умовах викликів, спричинених повномасштабною війною з російською федерацією.

Упродовж правового режиму воєнного стану українські вчителі тримають освітній фронт. Вони продовжують працювати у важких умовах, накопичуючи унікальний педагогічний досвід, переосмислюючи роль освіти та її ціннісні складники.

Розуміючи складність ситуації та відповідальність, команда освітян Новоград-Волинської міської територіальної громади вживає заходів для забезпечення подальшого стабільного функціонування галузі, її розвитку, створення умов для безпечного доступу мешканців до якісної освіти.

Щиро дякую всім, хто виконує свою роботу на високому професійному рівні, зацікавлено і творчо. Бажаю всім нам в новому навчальному році виключно успішних та результативних кроків на шляху творення нової мирної України для теперішніх й майбутніх поколінь!

Тетяна ВАЩУК, начальник управління освіти і науки

Зміст

ТЕМАТИЧНІ РУБРИКИ	АВТОР /НАЗВА СТАТТІ	
Управлінський менеджмент	Тетяна ВАЦУК, Тамара ГОНЧАРУК. Організація освітнього процесу в дистанційній формі в умовах воєнного стану: управлінський аспект	ст. 5
Беремо участь	Ірина РОЖОК, Алла ЛУГИНА, Любов КОЛОСОВИЧ. Онлайн-зустрічі від ГО «Смарт Освіта»	ст. 10
	Анна МАМЧИК. STEM як інструмент для формування ключових компетентностей	ст. 13
	Світлана ВЕРХОЛАНЦЕВА, Людмила МИКИТЕНКО, Лілія ВЕЛИЧКО, Любов ПАРАНДІЙ. Перший досвід у якості експерта	ст. 17
Говоримо про важливе	Віталій СКАКОВСЬКИЙ, Сергій СОЛОДОВНИК. Технологія тренінгового навчання з надання першої домедичної допомоги –невід’ємна вимога сьогодення	ст.21
	Віктор ОНИЩУК, Альона ЮХИМЧУК. Разом до Перемоги	ст. 26
	Микола ПАЛАМАРЧУК. Організація освітнього процесу в реаліях пандемії та війни в Новоград-Волинському вищому професійному училищі	ст. 29
	Ольга ДОБРОВОЛЬНА. КЗ «Центр позашкільної освіти»: реалізація мети реорганізації як розбудови сучасного освітнього закладу	ст. 32
Інклюзія в дії	Світлана ГОНІК, Олена МОНЖИЄВСЬКА. Новації в проведенні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи	ст. 35
	Яна ПАНТУС. Інклюзія в моєму житті	ст. 39
	Ліна СЕМІСИНОВА. Особливим дітям – особлива увага...	ст. 42
Професійне зростання	Ігор ТРОФИМЧУК. Саморозвиток керівника як шлях підвищення професійної компетентності	ст. 44
	Аліна ТАБАКОВА. Пілотуємо НУШ: нові освітні м можливості	ст. 47
	Світлана БОНДАРЧУК. Присвоєння педагогічних звань у 2021 – 2022 н.р.	ст. 50
	Людмила ШВЕДЮК. Сертифікація – 2021: підсумки та досягнення педагогів Новоград-Волинської міської територіальної громади	ст. 52
Обмінюємося досвідом	Лариса КАПЧИНСЬКА. Де вивчитися на лідера	ст. 56
	Олена ШИЛОВА. Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства і дискримінації. Або готуємося до інституційного аудиту	ст. 63
	Тетяна ВАСИЛЬЧУК. Інфомедійна грамотність.	ст. 66

	Компетентнісне навчання НУШ на уроках української мови та літератури	
	Галина ФІЛОНЕНКО. Як виховати переможця учнівської олімпіади	ст. 71
	Любов ЛИСА. Ігрова ЛЕГО- технологія в освітньому процесі з дітьми в ДНЗ	ст.76
	Оксана РОМАНЮК. Як зберегти зв'язок малюків із дитячим садком в умовах війни	ст. 79
	Валентина ЛОПАТЮК, Людмила СВИДИНЮК. Формування економічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку	ст. 81
	Тетяна ВОЗНЮК. Організація харчування дітей в Пилиповицькому ЗДО «Калинка» за новими нормами та порядком	ст. 84
Психологічна служба тримає стрій	Людмила ПРИМАК. Ми в історії, історія в нас	ст. 88
	Світлана ГОНІК. Про діяльність центру психологічної допомоги дітям та дорослим	ст. 90
	Галина МАТВЄЄВА. Формування та розвиток резильєнтності в учасників освітнього процесу	ст. 92
	Світлана КАЛЕНЮК. Досвід роботи психологічної служби до та під час правового режиму воєнного стану	ст. 95
	Олена КУДРЯВЦЕВА. Валентина ТЮРІКОВА. Досвід надання соціально-психологічної підтримки учасникам освітнього процесу у Новоград-Волинському політехнічному фаховому коледжі в умовах воєнного стану	ст. 99
Міжнародна співпраця	Аліна ТАБАКОВА. Оксана АНДРІЙЧУК. Навчання за програмою FLEX	ст. 103
	Тетяна МЕЛЬНИК. Незабутнє та корисне з табором «GoCamp Online: Creative Camp»	ст. 105
Наші досягнення	Лідія ХОМЕНКО. За порогом сторіччя	ст. 108
	Вадим ОМЕЛЬЧУК, Ірина ТКАЧУК. Успішний результат роботи в складних умовах сьогодення	ст. 112
	Віктор ОНИЦУК, Юлія ПЕТРЕНКО. Наш заклад – це вдалий старт на шляху до успішної кар'єри офіцера!	ст. 115
Працюємо з педагогами	Наталія СЕМЕНЮК. Нестандартні підходи до організації методичної роботи в ЗДО як ефективний засіб розвитку творчого потенціалу педагогів.	ст. 118
	Світлана МАРЧУК. Розвиток комунікативної компетентності педагогів ЦРД «Дельфін»	ст. 122
	Любов БОГОМОЛОВА. Атестація педагогів ЗДО: інноваційний формат організації та проведення	ст.125
Підбиваємо підсумки	Результативність діяльності учасників освітнього процесу	ст. 129
	«Гордість громади - 2021» у галузі освіти	ст. 134

Організація освітнього процесу в дистанційній формі в умовах воєнного стану: управлінський аспект

Тетяна ВАЩУК,

начальник управління освіти і науки міської ради

Тамара ГОНЧАРУК,

заступник начальника управління освіти і науки

Життя сучасної людини можна охарактеризувати як життя в умовах нестабільного суспільного середовища. Спочатку карантин..., а потім війна... створили ситуацію швидкої адаптації до змін у всіх сферах життя. Нині освіта не може бути консервативною, а має швидко сприймати виклики сьогодення. Тому, для ефективної організації освітнього процесу необхідно приймати нестандартні рішення, своєчасно реагувати та вносити зміни у планування роботи закладу освіти, змінювати підходи до вивчення навчальних дисциплін, до формату проведення уроків тощо.

Таким чином, саме ефективне керівництво та своєчасне прийняття управлінських рішень на рівні закладу освіти можуть забезпечити якість освітнього процесу.

Отже, тема статті є актуальною оскільки важливою складовою успішної держави є освіта та її якість.

З метою аналізу ефективності організації освітнього процесу в дистанційному форматі в умовах воєнного стану управлінням освіти і науки здійснено моніторинг роботи закладів загальної середньої освіти, за результатами якого керівникам закладу розроблено рекомендації у формі аналітичної довідки.

Вважаємо, що результати моніторингу, які викладені в аналітичній довідці можуть використовуватися адміністраціями закладів освіти для проведення власних моніторингових досліджень, що, у свою чергу, сприятиме внесенню ефективних та конструктивних змін при організації освітнього процесу на рівні кожного окремо взятого закладу освіти.

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

Про результати вивчення питання організації освітнього процесу в ЗЗСО громади в умовах воєнного стану

Яке проводилося з 18.04.2022 по 04.05.2022 року

Мета: вивчення питання організації та контролю освітнього процесу на рівні закладу її адміністрацією.

Підстави:

Закон України «Про освіту» (ст. 24 Управління закладом освіти, ст. 25 Права і обов'язки засновника закладу освіти, ст. 66 Повноваження органів місцевого самоврядування);

Закон України «Про повну загальну середню освіту» (ст. 10 Організація освітнього процесу, ст. 36 Система управління ЗЗСО, ст.37 Засновник ЗЗСО, ст. 38 Керівник ЗЗСО, ст. 42 Система забезпечення якості повної загальної середньої освіти);

Наказ МОН від 23.04.2020 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»;

Положення про управління освіти і науки Новоград-Волинської міської ради (рішення сесії Новоград-Волинської міської ради від 21.10.2021 № 321): пункт 1.7. Делегування функцій засновника, пункт 2.2. Реалізація державної політики);

Накази УОН від 17.03.2022 № 71, від 07.04.2022 № 78

Трудовий договір керівника (Розділ V підрозділ 5.2. Орган управління має право);

Порадник для голів та управлінців освітою територіальних громад (Розділ I ефективність системи управління у сфері освіти).

Об'єкт вивчення: освітній процес в умовах воєнного стану.

Предмет вивчення: управлінські заходи організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Завдання (вивчити):

- охопленість учнів навчанням (де навчаються?);
- відсоток учнів, залучених до навчання (на уроці, на навчальному предметі, у закладі в цілому);
- формат проведення уроків (синхронний, асинхронний);
- дотримання вимог безпекової ситуації;
- наявність актуального розкладу уроків;
- способи одержання оперативної інформації щодо формату організації освітнього процесу;
- використання інструментарію при проведенні уроків з використанням дистанційних технологій навчання;
- форми психологічного розвантаження;
- співпраця з батьками;
- дотримання вимог Санітарного регламенту щодо тривалості уроків;
- способи комунікації з учнями;
- охопленість навчанням учнів з числа внутрішньо переміщених осіб;
- пропозиції батьків щодо організації освітнього навчання в умовах воєнного стану (анкетування).

Методики: спостереження, бесіда, анкетування, збір та обробка інформації.

Аналіз результатів вивчення:

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Переважає кількість учнів навчається у своїх закладах освіти	Низька відвідуваність уроків учнями
Високий відсоток залучених педагогів	Низька активність учнів
Використання електронних освітніх платформ	Різниця в чисельності учнів одного класу при вивченні різних предметів
Психологічне налаштування (психологічна підтримка, фізкультхвилинка)	Не відпрацьовані чіткі вимоги до форматів уроків
Національно-патріотичне виховання	Відсутність зворотнього зв'язку через невключення камер учнями
Використання різноманітних електронних ресурсів	Нестійка увага учнів
Організація навчання для всіх учнів з числа внутрішньо переміщених осіб відповідно до поданих заяв	Підключення до уроку із запізненням
	Неактуальні посилання на уроки (відповідальні особи за розклад уроків не завжди володіють актуальною інформацією)

Висновки (виявлено, що):

- 93% учнів охоплені дистанційним навчанням у своїх закладах освіти;
- відсоток відвідування учнями уроків варіює у широких межах та залежить від: організації контролю на рівні адміністрації закладу, авторитету вчителя та співпраці з батьками;
- переважно уроки проводяться в синхронному режимі, не завжди є посилання на уроки в асинхронному режимі;
- виконуються вимоги безпекової ситуації (уроки під час сигналів повітряної тривоги переводяться в асинхронний формат);
- розклад уроків повинен: плануватися заздалегідь, має бути з актуальними посиланнями; розроблений для кожного вчителя та своєчасно повідомлений учням;
- потрібно покращити роботу відповідальних осіб у закладах освіти за складання та оперативне реагування на внесення змін у розклад уроків;
- ефективність навчання з використанням дистанційних технологій залежить від використання закладом освіти готових електронних платформ: Нові знання, HUMAN, Google Workspace (G Suite for Education), Microsoft Teams (лише 8 закладів);
- використовуються різні форми психологічного розвантаження переважно вчителями початкових класів;

- необхідно посилити співпрацю з батьками з метою налагодження ефективної комунікації з учнями;
- необхідно дотримуватися вимог Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, який діє з 1 січня 2021 року, який передбачає вимоги до організації роботи з технічними засобами навчання, зокрема комп'ютерами, планшетами, іншими гаджетами. Так, обмежено час безперервної роботи з технічними засобами навчання:
 - для учнів 1 класу – не більше 10 хвилин;
 - для учнів 2-4 класів – не більше 15 хвилин;
 - для учнів 5-7 класів – не більше 20 хвилин;
 - для учнів 8-9 класів – 20-25 хвилин;
 - для учнів 10-11 (12) класів на 1-й годині занять – до 30 хвилин, на 2-й годині занять – 20 хвилин;
 - при здвоєних навчальних заняттях для учнів 10-11 (12) класів – не більше 25-30 хвилин на першому навчальному занятті та не більше 15-20 хвилин на другому навчальному занятті.
- переважна більшість учнів не включає камери при спілкуванні, а тому це унеможлиблює отримання достовірної інформації про залученість та ефективність їх роботи під час уроку;
- загальна кількість учнів з числа внутрішньо переміщених осіб, для яких у закладах освіти громади організовано навчання становить 104 особи;
- опитування батьків свідчить про те, що переважно зауважень до організації освітнього процесу у закладах освіти громади немає. Серед пропозицій:
 - своєчасне виставляння оцінок,
 - створювати посилання на сайти, які відкриватимуться;
 - збільшити кількість уроків в асинхронному форматі;
 - щотижневий звіт класного керівника щодо рівня навчальних досягнень та відвідування учнів;
 - не створювати щоразу нові посилання в ZOOM;
 - залучати більше учнів на уроках;
 - учні мають бути на відеозв'язку під час уроку;
 - покращити якість Інтернету у закладах освіти;
 - проведення уроків вчителями, а не відправлення лише завдань для виконання;
 - своєчасне попередження про зміну формату проведення уроку;
 - не обмежувати час для проведення домашніх завдань;
 - наявні записи уроків для повторного перегляду;
 - електронні щоденники;
 - краща підготовка вчителів до уроків у 5-11 класах;
 - проводити уроки відповідно до розкладу;
 - повідомляти батьків та дітей про розклад уроків;
 - чергувати синхронні та асинхронні уроки.

Рекомендації:

- вжити заходів щодо зростання залученості учнів до навчання;
- здійснювати системний контроль за організацією освітнього процесу відповідальними особами згідно з посадовими обов'язками;
- запровадити у закладах освіти електронні освітні платформи (для закладів, які не використовують);
- скласти розклад уроків з активними посиланнями (на один день, на тиждень) та надавати його батькам та учням;
- дотримуватися вимог щодо тривалості уроків в онлайн режимі;
- опрацювати та надати методичні рекомендації щодо проведення уроків у різних режимах;
- здійснювати системне інформування батьків щодо відвідування уроків дітьми та їх навчальних досягнень;
- розглянути результати моніторингу та рекомендації на засіданнях педагогічних рад (травень-червень);
- провести навчально-методичний семінар: «Комунікуємо, обмінюємося досвідом» щодо використання електронних освітніх платформ ЗЗСО громади (червень).

Онлайн-зустрічі від ГО «Смарт Освіта»

Ірина РОЖОК, учитель української мови та літератури ЗОШ № 2

Алла ЛУГИНА, учитель початкових класів ЗОШ № 2

Любов КОЛОСОВИЧ, учитель трудового навчання ЗОШ № 2

«Ми любимо те, що робимо, і робимо це з пристрасстю» – ці слова написані на сайті громадської організації «Смарт Освіта», яка заснована ще в 2016 році. Це команда молодих креативних людей, які завжди відгукуються на виклики часу. З початку повномасштабного вторгнення росії ГО «Смарт Освіта» за підтримки Дитячого фонду Німеччини організувала для учнів пізнавальні онлайн-зустрічі з учителями. Адже діти перебувають у гострому стресовому стані, потребують зовнішньої підтримки. «Ми знаємо, що поки учні не почувають себе в безпеці, вони не вчаться. У країні війна, і зараз навряд чи хтось почуває себе в безпеці», – зазначають організатори. І щоб підтримати учнів, перемкнути їхню увагу на інші теми, громадська організація започаткувала зустрічі в зумі на різні теми.

«Ці зустрічі – це не формальні уроки, а цікаві історії та факти, які допомагають дітям залишатись у контакті з іншими дітьми та дорослими, переключатися від тривожних новин та страшної реальності», – зауважують координатори проекту.

На запрошення проводити такі заняття відгукнулися вчителі-практики Новоград-Волинської ЗОШ №2: Ірина Рожок, Любов Колосович та Алла Лугина

Ірина Рожок, учителька української мови та літератури:

«Навіть у період війни ми, учителі, постійно навчаємося й навчаємо наших вихованців. Розуміємо, що наша місія – підтримати дітей, уселити надію на краще, відволікти від страшних подій сьогодення. Коли я прочитала на сайті ГО «Смарт Освіта» про те, що запрошують педагогів-практиків долучитися до пізнавальних онлайн-зустрічей, не вагаючись, погодилася. Над темою занять також довго не думала, адже культура мовлення – це візитна картка кожної людини. Високий рівень культури мовлення свідчить про розвинений інтелект і загальну культуру особистості

та суспільства в цілому.

Творчими й плідними виявилися зустрічі на такі теми: «Освіта. Наука», «Спорт. Здоров'я», «Страви. Кухня», «Одяг», «Місто. Вулиці».

Під час занять діти вивчали правильні форми слововживання, ознайомилися із значенням рідковживаних слів, редагували тексти та окремі речення, правильно наголошували слова, встановлювали відповідності, знаходили порушення законів милозвучності української мови і на завершення – створювали захопливі історії (сторітелінг).

Кожна зустріч – це нова тема, нові враження, а головне – бажання дітей долучитися до процесу вдосконалення власної культури мовлення, це схвальні відгуки дітей про заняття, про ті знання, які, на їхню думку, пригодяться в подальшому житті.

Любімо свою рідну мову, бо з нею наше майбутнє й майбутнє України!»

Алла Лугина, учителька початкових класів:

«Війна змінила пріоритети. Люди зрозуміли, що життя й рідні поруч – це найбільша цінність. Навіщо ж тоді навчання? А можливо, саме воно – це те, що наразі є важливим?.. Не можу знайти відповідь на це запитання...

Згадую підготовку до першого заняття: який матеріал обрати, як змотивувати дітей, як не ранили їхньої душі?

НУШ своїм принципом свободи творчості вчителя не прив'язала нас, педагогів, до конкретних тем занять. Тому перше, що прийшло на думку, – це має бути суперцікавим!

Перше заняття – це щось на зразок «перший раз у перший клас». А потім – завертілось... Одне заняття, друге, третє...

Безліч запитань: «А розкажіть ще про оту велику жабу? А про рибу, що літає...» І моєю особистою ПЕРЕМОГОЮ стали слова дітей з різних куточків земної кулі: «Мені з вами дуже цікаво! А коли наступне заняття?»

Місія виконана! Діти, яких жахлива війна занесла в різні куточки планети, навчаються, вони мотивовані. І якщо в нашій країні є діти, які в надтяжких умовах хочуть розвиватися, дізнаватися більше, то в нас є майбутнє!

Тепер я ствердно знаю відповідь на своє запитання: «Навчання – це наш фронт, фронт, де народжується нація розумних дітей, які зможуть підняти країну! Ми переможемо! УСЕ БУДЕ УКРАЇНА!»

Любов Колосович, учителька трудового навчання:

«Війна – випробування, яке можна порівняти зі справжнім пеклом. Вона принесла страхи та душевні тривоги, які були невідомі більшості людей у мирному житті. Особливо ці події вплинули на дітей і підлітків, адже їхня психіка ще не міцна, а частини мозку, що відповідають за контроль поведінки, тільки розвиваються. Але попри все, тривожність та

нестабільні емоційні стани треба долати, аби жити далі, не поглиблювати стрес та мати змогу допомагати країні. Й один із найдієвіших методів позбутися стресу – це терапія творчістю. Саме предмети художньо-мистецького циклу мають величезний терапевтичний потенціал, якого нині потребують наші діти.

Коли я дізналася, що ГО «Смарт Освіта» організовує заняття для українських дітей, щоб відволікти їх від смутку та війни, я захотіла долучитися.

На заняттях ми робимо іграшки-антистреси, листівки батькам та іншим рідним, військовим ЗСУ, виготовляємо різних тваринок і дізнаємося цікавинки про них, переглядаємо розвивальні мультфільми й просто спілкуємося. Це допомагає малечі виплеснути негативні емоції, підвищити самооцінку (адже на кожному уроці вони отримують результат своєї праці) та просто порадіти. Чимало дітей, які відвідують ці заняття, зараз не навчаються у своїх школах, бо через війну там припинився освітній процес. Проте цим дітям, як і всім іншим, важливий контакт з однолітками та дорослими. Ці заняття забезпечують таке спілкування. Окрім того, часто разом із дітьми займаються батьки, тож це ще й терапія для них та можливість провести з користю час зі своїми малюками та укріпити з ними контакт.

Ці зустрічі стали невід'ємною частиною й мого сьогоднішнього дня. Вони для мене перетворилися на отой острівцець, який дає сили, віру та впевненість у тому, що все буде Україна!

Зіграючи любов'ю кожне дитяче серце, ми здійснюємо внесок у наше майбутнє й майбутнє нашої держави».

STEM як інструмент для формування ключових компетентностей

*Анна МАМЧИК, вчитель математики та інформатики,
педагог-організатор ЗОШ № 3*

Швидкі темпи розвитку ІТ-індустрії, нанотехнологій, робототехніки значною мірою впливають на формування нашого сьогодення та майбутнього. Перед сьогоднішніми здобувачами освіти вже через п'ять-десять років стоятиме вибір професії. Згідно досліджень певних фахівців, багато професій просто зникнуть, «підуть на пенсію», а на заміну їм придуть ті, які наразі ще не існують. Отже, виникає гостра освітня потреба у якісному навчанні учнів природничим та технічним дисциплінам (математики, фізики, хімії, програмуванню), а також набуття навичок креативності, критичного мислення, розуміння технічних процесів та способів застосування їх в реальному житті. І все це можна досягнути реалізуючи концепцію компетентнісного підходу та формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Тому вчителі, учні та батьки Новоград-Волинської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №3 Житомирської області долучились до фестивалю «STEM-ВЕСНА–2022», проведення якого ініційовано Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» за підтримки Міністерства освіти і науки України, та провели «STEM-тиждень-2022» за наступним планом.

День 1 - День науки

Розпочався тиждень з онлайн відкриття, на яке підключилися педагоги закладу, учні та батьки. Присутні, переглянувши відео (<https://youtu.be/ZS930V2mPS4>), ще раз для себе з'ясували, що таке STEM-освіта, ознайомились з планом проведення тижня та можливістю проявити свої знання, таланти, логіку, використовуючи різні цікаві, іноді неординарні рішення та незвичайні технології.

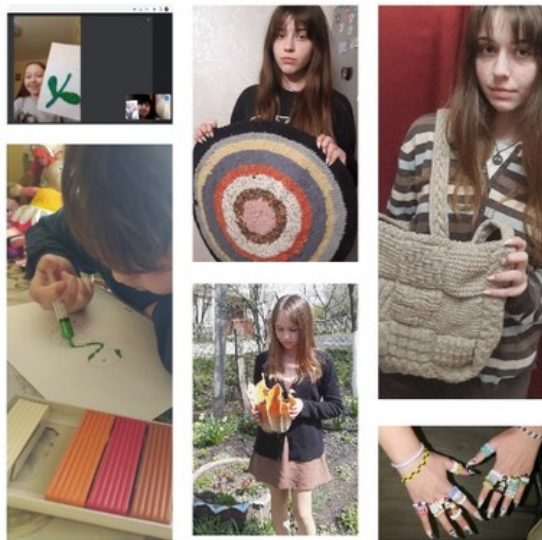
Далі на учнів 8-11 класів чекала онлайн-зустріч на тему «Інструменти юного науковця», яка була проведена Рудніцьким В.Л., директором наукового ліцею Житомирського університету імені Івана Франка, старшим викладачем кафедри фізики та охорони праці (<https://youtu.be/kX8P3oIRPwo>). Він ознайомив учнів з телефонними додатками: науковий журнал Arduino (раніше Science Journal, ініціатива Google) та графічний аналіз Graphical Analysis.

Учні 8-10-х класів скористалися запропонованими інструментами і провели власні невеличкі дослідження, які сприяли розвитку компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій, інформаційно-цифрової компетентності та вміння вчитися впродовж життя. Практичний досвід проведених експериментів сформує в учнів здатність до саморозвитку. (<https://cutt.ly/DHTiDXD>)

День 2 - День технологій

Учні 8-9 класів отримали завдання: створити інтелект-карти до вивчених тем. Інтелект-карта (Mind maps) – це відмінний інструмент для впорядкування та запам'ятовування великих об'ємів інформації та генерації ідей. Для створення інтелект-карт учнями були використані інтерфейс [Canva](#) та онлайн програма [MindMeister](#), що сприяло формуванню математичної та інформаційно-комунікаційної компетентностей. (<https://cutt.ly/xHTi1BX>)

STEM-урок з образотворчого мистецтва «Пластиліновий живопис» з

учнями 6-А класу викликав чимало позитивних емоцій. Вчитель зацікавила учнів новою нетрадиційною технікою - малювання гарячим пластиліном та створення фактурних пластилінових картин. Відбулося інтегроване навчання: поєднання уроку образотворчого мистецтва з іншими предметами (хімією та музикою). Учні досліджували, розглядали прийоми роботи з пластиліном, експериментували, тренувалися малювати гарячим пластиліном, створювали свої композиції. В процесі проведення уроку, під час виконання практичного завдання

відбувалося формування таких ключових компетентностей: культурної компетентності (оволодіння досягненнями національної культури); навчання впродовж життя (вміння знаходити інформацію про пластилін: хімічний склад, історичні дані про виникнення пластиліну, про митців, які працювали з пластиліном у різних техніках). (<https://cutt.ly/RHTotpN>)

Активом учнівського самоврядування був оголошений конкурс «Дай друге життя побутовим речам». Мета і завдання конкурсу - підручними засобами, засобами декоративно-прикладного мистецтва сприяти зростанню поінформованості школярів та громадськості про існуючі екологічні проблеми, пов'язані із побутовими відходами; вихованню активної громадянської позиції у справі відповідальності за стан довкілля; привернути увагу широкого кола громадськості до проблем охорони навколишнього середовища та важливості їх вирішення. Ознайомитись з переможцями конкурсу можна за посиланням: <https://cutt.ly/THqvDF4>

Також Шкільна учнівська республіка організувала онлайн фотовиставку учнівських виробів з дизайну та технологій (<https://cutt.ly/YHqvB5j>)

День 3 - День інженерії

Для семикласників була проведена традиційна щорічна посвята в юні фізики, проте цього разу вона пройшла онлайн. Під час участі в різноманітних конкурсах, діти спілкувалися українською мовою, використовуючи вивчені фізичні та математичні терміни. Відповідаючи на питання вікторини, які

пов'язують фізику з різними життєвими ситуаціями, учні формували основні компетентності у природничих науках і технологіях, вчилися бачити фізичні процеси навколо себе і пояснювати їх. (<https://cutt.ly/1HTofja>)

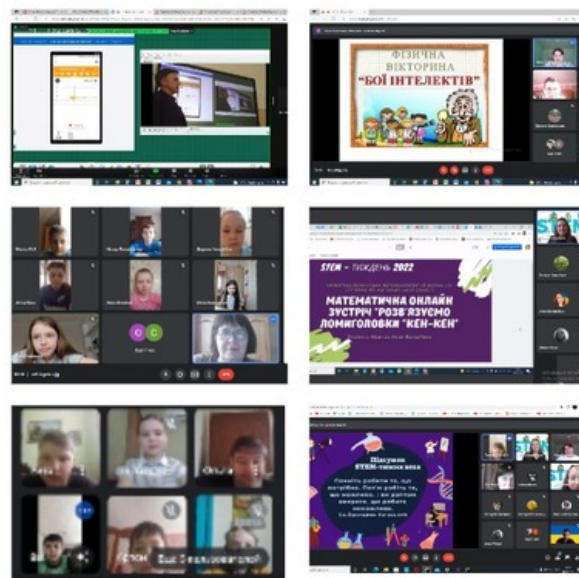
Учні 10 класу реалізували своє творче мислення у фотопроекті «Прості механізми у нашому житті» (<https://youtu.be/QLfnOjMSCOU>). Кожен з учасників зробив свій внесок в даний проєкт, оцінив свою роботу та роботу своїх друзів, сформувавши цілісну картину проєкту. Таким чином учні удосконалили соціальну та громадянську компетентність.

Також діти провели дослідницьку роботу, зібрали потрібний матеріал, побачили, як відбувалося удосконалення простих механізмів протягом тисячоліть, як люди навчилися використовувати їх у найрізноманітніших галузях. Десятикласники з'ясували, що й самі щоденно користуються такими пристроями, зустрічають їх у природі. Проведена робота реалізувалася через компетентність «уміння вчитися». Знання, набуті в процесі такої активної праці, зберігаються в пам'яті значно міцніше. Учні узагальнили та представили зібраний матеріал у вигляді фотопроекту, розвиваючи інформаційно-комунікаційну компетентність та спілкування українською мовою.

Для учнів 4 – х класів, які вчать за програмою НУШ, було проведено урок «Середовище програмування Micro:Bit». На уроці дітям були представлені різні види роботів (навчальні, побутові, медичні, промислові, дослідницькі). Учні ознайомилися з поняттям «штучний інтелект», більш детально зупинилися на вивченні плати Micro:Bit. Учні четвертих класів тільки розпочали знайомство з даною платою, тому для них було запропоновано виконати найпростіші проєкти в онлайн середовищі програмування, яке знаходиться за посиланням <https://makecode.microbit.org>. Тематика проєктів спрямована на розвиток патріотизму у підростаючого покоління. У процесі програмування Micro:Bit учні поглиблюють свою інформаційно-цифрову компетентність. Діти також набувають необхідних життєвих навичок, таких як дизайнерське, творче та інженерне мислення, спілкування та співпраця. (<https://cutt.ly/FHTi46y>)

День 4 - День математики

У 5-х класах пройшов урок на тему «Розв'язування прикладних задач на Відсотки». Учні розглядали завдання, які передбачають самостійний пошук розв'язку, а також можливість обрання варіанту завдання чи шляху його розв'язання. Задачі вирішувалися різними способами для обрання раціонального алгоритму розв'язку. Учні залучали додаткову інформацію, складали таблиці та схеми, оформлювали власні задачі,

чим формували інформаційно-комунікаційну компетентність. Розглянуті задачі допомагають формувати екологічну компетентність, підприємливість та фінансову грамотність. (<https://cutt.ly/IHTiyQc> та <https://cutt.ly/oHTikED>)

Здобувачі освіти 7-В класу на уроці алгебри говорили про шоколад. Попередньо учні отримали завдання поцікавитися інформацією щодо його користі та шкоди. Було проведено опитування серед учнів та педагогів закладу. Виявляється, що більшість (як і в усьому світі) полюбить молочний шоколад. А до чого ж тут математика? Семикласники розв'язували задачу за допомогою системи рівнянь про ціни шоколадних виробів. (<https://cutt.ly/uHTibe4>)

«Розв'язуємо ломиголовку «Кен-Кен», саме такою була тема математичної онлайн-зустрічі, яка сприяла формуванню математичної, соціальної та інформаційно-комунікаційної компетентностей. Учасники мали спільний доступ до віртуальної дошки Jamboard, заповнюючи латинський квадрат. (<https://cutt.ly/uHTu33y>)

День 5 - День підсумків

У кінці тижня відбулося урочисте закриття STEM-тижня 2022 під час якого пригадали, що відбувалося протягом тижня та подякували усім педагогам, учням та батькам, що долучились до даного фестивалю. Усі учасники були відмічені сертифікатами. Також під час зустрічі голова учнівського самоврядування оголосив переможців конкурсу «Дай друге життя побутовим речам». Підсумували тиждень словами Св.Франциска Асизського «Почніть робити те, що потрібно. Потім робіть те, що можливо. І ви раптом виявите, що робите неможливе». (<https://cutt.ly/VHTiUIW>)

17 травня 2022 року в онлайн-форматі відбулася зустріч творчо-працюючих педагогів природничо-математичних дисциплін та образотворчого мистецтва Новоград-Волинської міської територіальної громади за підсумками проведених заходів в рамках фестивалю «STEM-ВЕСНА –2022», на якій свій досвід роботи щодо проведення «STEM-тижня – 2022» у дистанційному форматі презентували педагоги ЗОШ №3 та голова шкільної учнівської республіки, Ничипорук Дмитро.

STEM-тиждень – це креативна ідея, яка захоплює усіх учасників освітнього процесу й допомагає підвищувати рівень дослідницько-пізнавальної активності учнів.

Все буде Україна!!!

Перший досвід у якості експерта

*Світлана ВЕРХОЛАНЦЕВА,
учитель початкових класів Ліцею № 11*

*Людмила МИКИТЕНКО,
учитель початкових класів Ліцею № 11*

*Лілія ВЕЛИЧКО,
учитель початкових класів Ліцею № 11*

*Любов ПАРАНДІЙ,
учитель української мови та літератури Ліцею № 11*

Стрімкий технологічний прогрес є визначальною рисою сьогодення. Молоде покоління працює в умовах такого ринку праці, з яким старші покоління вже абсолютно не знайомі. Підготовка дітей вимагає від вчителів поєднання навичок, які традиційно вважалися рисами хорошого педагога, з новими, необхідними для того, щоб сприяти покращенню життя учнів. Зокрема, так само, як і бізнесменам, вчителям сьогодні необхідно проводити аналіз даних, щоб помітити, із чим в учнів виникають труднощі, і допомогти їм втілити свій потенціал. У міру того, як дедалі більша частка навчання (від написання творів до проходження тестів) переходить у цифровий формат, вчителі стикаються з колосальною кількістю показників успішності учнів. І ці дані лише зростають. Тому, педагоги нашого ліцею вже роблять важливі кроки у формуванні та розвитку важливої навички аналізу даних, беручи участь в якості експертів з проведення сертифікації педагогічних працівників та інституційного аудиту закладів освіти.

Верхоланцева Світлана Анатоліївна, учитель початкових класів, учитель-методист, учитель-тренер НУШ, освітній експерт сертифікації

«До освітніх новацій ставлюсь позитивно, тому з великим бажанням стала експерткою із вивчення практичного досвіду вчителів початкових класів пілотного проєкту «Сертифікація -2019» та «Сертифікація – 2021». У 2019 році тренінг для освітніх експертів з питань вивчення практичного досвіду вчителів початкових класів під час сертифікації проходив у м. Києві, куди були запрошені затверджені експерти з усієї України. Однією з них була і я. Після вступного слова А.В.Бондар, на той час

заступника Голови Державної служби якості освіти України, нас об'єднали у групи і ми почали опрацьовувати запропоновані методики вивчення практичного досвіду вчителів. Під час тренінгу ми були і у ролі вчителів, які сертифікуються, і у ролі експертів. Для мене це було дуже цікаво і корисно, бо такого досвіду раніше не було. Такий тренінг надав мені впевненості у собі, додав нові інструменти у мою «педагогічну скриню». До того ж, участь у проєкті підвищила мій рівень професійної майстерності і компетентності, сприяла саморозвитку і особистому педагогічному зростанню.

Микитенко Людмила Сергіївна, учитель початкових класів, учитель-методист, сертифікована у 2020р., освітній експерт сертифікації

З 2019 року освітніми експертами працювали викладачі ОППО, управлінці, методисти, вчителі-тренери НУШ. А з 2020 року до експертної діяльності було залучено вчителів, які вже пройшли сертифікацію. Управлінням Державної служби якості освіти у Житомирській області належним чином було організовано навчання майбутніх експертів. Через карантинні обмеження підготовка експертів відбувалася в онлайн-форматі.

Зокрема, під час навчальних тренінгів ми опрацьовували нормативні документи та складові експертного оцінювання, бо три роки поспіль методи та інструменти сертифікації були різними. Потім практично аналізували уроки, запропоновані тренерами. Існує така думка, що експертом бути легше: спостерігаєш, підтримуєш ... Але ж, щоб правильно оцінити колегу, треба самому мати ґрунтовні знання, бути компетентним у нових освітніх технологіях, володіти методиками компетентнісного, активного, дослідницького навчання.

Величко Лілія Анатоліївна, учитель початкових класів, учитель-методист, сертифікована у 2020р., освітній експерт сертифікації

Упродовж трьох років процедура вивчення практичного досвіду міняється, шліфується, адаптується до різних умов. Дистанційне оцінювання – теж новація. Два роки тому, під час живого спілкування і відвідування уроків можна було побачити повну картину роботи вчителя під час освітнього процесу. На жаль, під час онлайн вивчення

практичного досвіду роботи учасників сертифікації, цього бракувало. Також стресових ситуацій і учасникам, і експертам додавала технічна складова

процесу. Кожен учасник мріє, щоб його діяльність оцінили об'єктивно і поставили високі бали. А кожен експерт прагне зустрітися з учасником, якому є за що поставити високі бали. Отож, процедура сертифікації дає поштовх до змін усім!

Парандій Любов Володимирівна, учитель української мови та літератури, учитель-методист, освітній експерт з проведення інституційного аудиту

У січні 2022 року я брала участь в інституційному аудиті Овруцького ліцею №1, організованого Державною службою якості освіти Житомирської області. Коротко поділюсь своїми враженнями від діяльності, яка для мене була не зовсім новою, адже у вищезазначеному закладі вивчала саме ті питання, якими займалася упродовж 16 років, коли була на посаді заступника директора Новоград-Волинського колегіуму. Отже, все по порядку.

Інституційний аудит проходив за 4 напрямками:

- освітнє середовище закладу освіти;
- система оцінювання закладу освіти;
- педагогічна діяльність педпрацівників;
- управлінські процеси закладу освіти.

Я вивчала педагогічну діяльність педпрацівників, зокрема: ефективність планування педпрацівниками своєї діяльності, форми підвищення рівня професійної діяльності, методичну діяльність, організацію партнерської діяльності всіх учасників освітнього процесу, дотримання принципів академічної доброчесності.

В освітньому закладі ми працювали 4 дні, кожен з експертів повинен був відвідати 15 уроків. Учителів не попереджували про відвідування занять, і ніхто не знав, до кого ми можемо «прийти в гості». Та й нам, експертам, розклад відвідування уроків давали тільки на початку дня. Експерт повинен був мовчки спостерігати за уроком та давати йому оцінку за критеріями, визначеними інституційним аудитом. Обговорення уроку – заборонено. Свої враження можна було висловити тільки тоді, якщо вчитель просив про це сам. Після роботи в закладі ми продовжили працювати вдома – узагальнювали вивчене, писали довідку. Усі експерти аудиту ставилися до всіх учасників освітнього процесу толерантно, делікатно, з повагою. Панувала позитивна атмосфера.

Робота в якості експерта – це безцінний досвід, нові знайомства, враження, нові знання, оцінювання себе, як педагога, у порівнянні з іншими, знайомство з

новими традиціями, законами шкільного життя. Це саморозвиток, цікава інтелектуальна професійна комунікація й можливість стати учасником педагогічного діалогу з учителями іншого закладу освіти.

Отже, новий досвід у фаховій діяльності педагогів у якості експертів переконує нас в тому, що сучасні вчителі генерують новітню освіту!!!

Технологія тренінгового навчання з надання першої домедичної допомоги – невід’ємна вимога сьогодення

*Віталій СКАКОВСЬКИЙ,
зав.практикою, викладач
Новоград-Волинського медичного фахового коледжу*

*Сергій СОЛОДОВНИК,
викладач хірургічних дисциплін, ВМП
Новоград-Волинський медичний фаховий коледжу*

На світанку 24 лютого 2022 року час в Україні зупинився... Росія розпочала повномасштабну війну проти України. Уявлення про реалії ХХІ століття кардинально змінилися та втратили свою актуальність.

Правильне та своєчасне надання першої домедичної допомоги забезпечує порятунок життя та збереження здоров'я, що особливо актуально в умовах воєнного стану. На сьогодні у дітей, молоді, дорослого населення відсутні знання та вміння щодо дій у кризових і надзвичайних ситуаціях, зокрема з надання першої домедичної допомоги при бойових діях різного характеру, хімічних та радіаційних катастрофах, масштабних дорожньо-транспортних аваріях тощо. Насамперед це стосується учасників територіальної оборони та звичайних мешканців Новоград-Волинської міської територіальної громади, які стали на її захист. Серцево-легенева реанімація, зупинка кровотечі, накладання джгута, охолодження опікової поверхні, перев'язування рани, проведення транспортної іммобілізації, допомога при отруєннях й травматичних ушкодженнях – це ті уміння та навички, якими повинна володіти кожна людина. В медицині є ключове поняття «золота година» для надання першої домедичної допомоги: якщо протягом першої години буде надана допомога, це врятує життя 90% постраждалих, а затримка тільки на дві години призводить до того, що кількість тих, хто вижив стрімко падає до 10%. Отже, важливість вміти надати першу домедичну допомогу є необхідністю сьогодення.

Вже на п'ятий день війни Новоград-Волинський медичний фаховий коледж розпочав проведення тренінгів із надання

першої домедичної допомоги. Учасники тренінгів вже з перших хвилин свого навчання поринають в атмосферу змодельованих невідкладних станів і активно здобувають вміння та навички рятувати людське життя.

Що таке тренінг чи тренінгова технологія?

Чому саме тренінг чи тренінгове навчання?

У вітчизняній науковій літературі проблема використання тренінгових технологій висвітлена у працях А. Алексюк, О. Антонової, С. Вітвицької, О. Падалки, О. Кукліна, О. Щербак, С. Сисоевої, Т. Поясок, В. Безпалька, Л. Бондарєва, Р. Мельниченко, Н. Поліщук, Ю. Шапрана та ін.

Впровадження тренінгу педагогічного спілкування у процес підготовки майбутніх фахівців сестринської та лікувальної спеціалізації розглядають Н. Дужич, М. Данюк, Т. Закусилова, І. Кахно, І. Мельничук, О. Неловкіна-Берналь, С. Тихолаз, О. Любінська, Т. Павлюк, С. Поплавська, К. Соцький, Ф. Тьяденс.

Терміни «тренінг» і «тренінгові технології» використовуються у різних науках, у першу чергу, в психології та педагогіці. Означені дефініції запозичені з англійської мови (*train, training*) та перекладаються як навчання, тренування, дресирування, підготовка, виховання.

Тренінг розглядають, з одного боку, як активну організаційну форму навчально-виховної роботи, яка спирається на досвід і знання учасників, активні практичні педагогічні і психологічні методи. З іншого боку, тренінг – інтерактивна технологія навчання з певною чіткою структурою й атрибутами, яка добре відтворюється та гарантує високу якість освітнього процесу та досягнення практичних результатів [7; с. 64].

Основними ознаками тренінгу є: активне навчання; поєднання теорії з практикою; максимальне наближення до конкретних ситуацій; тренер сам вміє те, чому навчає та дає конкретні рекомендації щодо виконання, демонструючи навичку тощо.

Проаналізуємо сучасні визначення означеної дефініції, яка є однією з найбільш ефективних організаційних форм інтерактивного навчання. І. Бопко визначає тренінг як форму соціально-педагогічної діяльності, спрямовану на набуття життєвої компетентності шляхом збагачення як знаннями, так і життєво-практичним та емоційно-особистісним досвідом завдяки використанню інтерактивних засобів навчання [3].

За твердженням С. Сисоевої навчальний тренінг є педагогічною технологією, яка дозволяє відпрацьовувати вміння та навички виконання простих і складних видів професійної діяльності, наочно демонструє наслідки прийнятих рішень, реалізує можливість перевірки альтернативних зв'язків, дає змогу одночасно використовувати різну кількість методів ігрової діяльності, збільшуючи ефективність проведення практичних занять [4; с. 129].

О. Ситніков розглядає тренінги як навчальні ігри, які є «синтетичною антропотехнікою, що поєднує в собі навчальну й ігрову діяльність, яка здійснюється в умовах моделювання різних ігрових ситуацій...» [5; с. 144].

Поняття «тренінг», на думку В. Помилуйко, передбачає активну позицію його учасників, набуття ними практичних умінь і навичок, прояв ініціативи і самостійності в прийнятті рішень, успішну й інтелектуальну спроможність у відпрацюванні конкретних проблемних питань [1; с. 350].

Погоджуємося з думкою науковців про те, що за допомогою тренінгових технологій студенти вчаться визначати основні напрямки своєї майбутньої педагогічної праці, її цілі та перспективи, формувати позитивну «Я-концепцію», удосконалювати свої рефлексивні характеристики, адаптуватися до майбутньої професійної діяльності [2; с. 50].

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що поняття «тренінг» і «тренінгові технології» є синонімічними формами соціально-педагогічної діяльності, формою груповою роботи, де відбувається набуття учасниками життєво-практичних умінь і навичок, обмін досвідом, одночасне використовувати різної кількості методів ігрової діяльності, що сприяє швидкій адаптації до майбутньої професійної діяльності тощо.

У процесі проведення тренінгу необхідно використовувати відповідні принципи навчання, зокрема: активної участі тренінгової взаємодії; дослідницької

позиції (учасники самостійно знаходять важливі з навчальної точки зору проблеми, закономірності, виявляють власні особистісні ресурси тощо); об'єктивізації поведінки (у процесі ігрових форм груповою роботи учасники самі усвідомлюють деструктивні поведінкові моделі і в подальшому починають діяти не імпульсивно, а на основі усвідомленого вибору конструктивних комунікативних стратегій); партнерського спілкування (формування здатності сприймати партнера, його переживання та особистісні особливості) [6; с. 19].

Структура тренінгу включає три етапи: вступну, основну та заключну частини. Тривалість тренінгів може бути різною: від 45 хв до 6-8 год протягом кількох днів із перервами 15-20 хв. через кожні 1,5–2 год роботи. До основних методів навчання, які найбільш активно застосовуються в тренінгових технологіях, належать: міні-лекції, демонстрація практичних умінь і навичок, проблемно-орієнтовні дискусії, індивідуальні та ситуаційні завдання, імітаційна діяльність, рольові ігри, робота в малих групах, презентації, тестування, «мозкова атака», робота з фантомами.

Зазначимо, що викладацький склад Новоград-Волинського медичного фахового коледжу має досвід проведення навчальних тренінгів із надання першої домедичної допомоги, а також самі пройшли курс «Надання невідкладної медичної допомоги» під керівництвом Ярослава Вуса – президента Всеукраїнської спілки парамедиків.

Викладачами Новоград-Волинського медичного фахового коледжу запроваджено навчальний авторський курс «Надання першої домедичної допомоги в умовах воєнного стану». Метою вищезазначеного курсу є: актуалізація знань, вироблення умінь і навичок щодо надання базової домедичної допомоги,

подолання психологічних бар'єрів в умовах воєнного стану. Тренінги були проведені для 1500 осіб (військові, представники добровольчих формувань територіальної оборони, представники міської громади, тимчасово-переміщені особи). Тренерами виступали викладачі з медичною, військово-медичною освітою та волонтери з числа студентів III-IV курсів (понад 20 осіб) із волонтерського центру «Милосердя» коледжу. Студентська молодь волонтерського центру має багаторічний досвід проведення інформаційно-просвітницької роботи серед підлітків, молоді, закладів освіти громади та населення міста, здійснення соціально-психологічного опікунства, інформування про актуальні питання в галузі медицини за допомогою пам'яток, листівок. Із завзятістю волонтери працювали співтренерами і в вищезазначених тренінгових навчаннях з домедичної допомоги «Врятуй життя».

Для якісного освітнього процесу та реалізації зазначених цілей навчально-тренувальний центр використовував специфічне оснащення: симуляційні фантоми та тренажери з функцією контролю ефективності проведених рятувальних заходів, дефібрилятори, джгути, перев'язувальні матеріали, зонди, ноші тощо. За допомогою перерахованого оснащення учасники тренінгів вчилися зупиняти кровотечу методом накладання джгутів та пов'язок, проводити іммобілізацію кінцівок при переломах кісток, навчалися прийомам проведення закритого масажу серця та штучної вентиляції легень пацієнтам у стані клінічної смерті. Відпрацювання техніки накладання кровоспинного джгута учасники проводили самостійно під керівництвом тренерів.

Отже, технологія надання першої домедичної допомоги, передусім, націлена на оволодіння уміньми й навичками рятувати життя до прибуття медичних працівників, в умовах воєнного стану, підтримку впевненості у власних діях, запобігання паніки та підтримання психічного стану людини, якій надається допомога.

ЗАПРОШУЄМО ВСІХ БАЖАЮЧИХ!

Контакти: 0967004004 (Микола Валентинович); 0938532990 (Ольга Володимирівна).

Вчимося діяти чітко, спокійно та професійно, використовуючи головний принцип «не нашкодити» та досягаючи основної мети «рятувати життя»..

Список використаних джерел

1. Педагогічна інноватика: термінологічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М., 2019. 384 с.
2. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посібник. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М., 2019. 280 с.
3. Бопко І. З. Роль інноваційних технологій у формуванні педагогічної техніки майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. URL: Users/pc1/Downloads/Vnadps_2015_2_7.pdf.
4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод. посібник. К.: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
5. Ситников А. П. Акмеологический тренинг: Теория. Методика. Психотехнологи. М. : Технологическая школа бизнеса, 1996. 428с.
6. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В., Сігаєва Л. Є., Зінченко С. В., Баніт О. В., Дорошенко Н. І. Сучасні технології освіти дорослих: посіб. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 182 с..
7. Мельниченко Р. К., Поліщук Н. М. Тренінг як форма інтерактивної педагогічної технології та його роль у підготовці вчителя біології та основ здоров'я. *Проблеми освіти* : збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». К., 2019. Вип. 92. С.63-68.

Разом до Перемоги

Віктор ОНИЩУК, директор Новоград-Волинського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою

Альона ЮХИМЧУК, соціальний педагог

Військове вторгнення росії в Україну, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, стало страшною трагедією для українського народу та сколихнуло весь світ. Багато українських родин з тих міст, в яких велися найзапекліші бої, залишилися без домівок та були евакуйовані на безпечніші території країни.

Майже з перших днів війни за сприяння Житомирського обласного та Новоград-Волинського міського гуманітарних штабів в Новоград-Волинському ліцеї з ПВФП організовано пункт для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб з регіонів України, де відбуваються активні бойові дії. Для переселенців створені всі необхідні умови для комфортного проживання. Родини мають змогу отримувати безкоштовне трьохразове харчування, гуманітарну допомогу у вигляді одягу, продуктових наборів, засобів гігієни, побутових речей, тощо. Також мешканці закладу отримують соціально-психологічну підтримку від психолога та соціального педагога. За необхідності - першу медичну допомогу, юридичні консультації. Для дітей шкільного віку ВПО було надано допомогу в організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти громади, а також налагоджена гурткова робота за підтримки вихователів ліцею та Центру позашкільної освіти. Для родин переселенців у ліцеї на постійній основі було організовано культурно-масові заходи, тренінги, консультації.

Мешканці закладу долучалися до прибирання території біля річки Случ під час Толоки, створювали стіннівку «Ми – за мир в Україні», випікали та прикрашали пасочки до Великодня, за підтримки Молодіжної ради відвідали зефірну фабрику «Жако», брали участь у майстер-класі з

виготовлення піци, діти відвідали розважальний центр «SkyUp» у м. Рівному а також були учасниками міні-вистави «Ріпка» за підтримки керівника гуртка Олени Костюк Центру позашкільної освіти, долучилися до святкування Дня вишиванки, Дня матері, а також брали участь у заходах до Дня Європи в Україні.

До збору гуманітарної допомоги та надання благодійних послуг для переселенців долучилися багато організацій, волонтерів і небайдужих людей. За що їм щира вдячність та низький уклін!

Зокрема, громадська організація "Смарт освіта" за підтримки Дитячого Фонду Німеччини придбала пральну машину та постільну білизну, ГО «Новоград-Волинська міська організація Жінок» (голова організації Лариса Шутова) подарувала морозильну камеру.

Продукти харчування, одяг, засоби гігієни, дитячі речі надали: громадська організація «Неподільна Україна» і Народний Депутат України Дмитро Костюк, Житомирська обласна військова адміністрація, Новоград-Волинський міський центр соціальних служб, громадська організація «Мережа навчальних закладів міста Новограда-Волинського» (голова організації Лариса Капчинська), ГО «Новоград-Волинська міська організація Жінок», Центр позашкільної освіти Новоград-Волинської міської ради, Українська християнська місія і церква "Вефіль" (пастор Павло Жмур, завідуючий місією Петро Зінчук), Перша церква Євангельських Християн-Баптистів, Християнська церква «Ранкова Зірка» (пастор Андрій Іванов), волонтери та багато пересічних мешканців Новоград-Волинської територіальної громади.

Низку різнопланових занять з дітьми, молоддю та батьками проводили: Молодіжна рада міста Новограда-Волинського, студія свят "Креатив", команда вчителів Недільної школи WakeUp, волонтери Юлія Соломонюк, Наталія Захарчук, Наталія Ніколаєва. Володимир Юхимчук надав благодійні послуги з перевезення, а також забезпечував людей продуктами, одягом та взуттям. Безкоштовні перукарські

послуги для переселенців надавали перукарі Діна Жмур та Наталія Ігнатович. З оформленням документів, банківських та пенсійних карток допомагали представники Управління праці та соціального захисту населення, банків Ощадбанк та Приватбанк. Постійну роботу з родинами проводили Центр психологічної допомоги дітям та дорослим, Служба у справах дітей. Відновити

втрачені документи допомагали працівники Центру надання адміністративних послуг. Команда Ютуб-каналу «Новоград TV» (Ярослав Сорока та Ярослав Степаненко) організували інтерв'ю та створили відеосюжети про очевидців війни, які тимчасово проживали в ліцеї.

Від початку війни Новоград-Волинський ліцей з ПВФП став рідним домом більше як для 400 осіб переселенців. Кожна благодійна справа є впевненим кроком до нашої спільної Перемоги. Підтримка один одного допомагає подолати всі біди і негаразди, адже у єдності - наша сила. Такими добрими справами ми наближаємо Перемогу. Пишаємося внеском кожного та вдячні за підтримку!

Організація освітнього процесу в реаліях пандемії та війни в Новоград-Волинському вищому професійному училищі

*Микола ПАЛАМАРЧУК,
директор Вищого професійного училища*

2021-2022 навчальний рік розпочався з необхідності проведення вакцинації працівників закладу з метою уникнення дистанційного навчання. Одночасно із виконанням теоретичної частини навчальних планів і програм, ми продовжили інтенсивну підготовку бази для забезпечення виробничого навчання і практики.

Одночасно із офлайн навчанням у вересні-жовтні 2021 року, враховуючи досвід напрацьований в період карантину у зв'язку із захворюванням на COVID-19, в училищі продовжувалася робота щодо удосконалення дистанційних технологій навчання та організації зворотнього зв'язку: викладач-учень (Viber, Telegram, Skype, Zoom, Google Classroom, Google Meet), що дало можливість застосовувати форму дистанційного навчання нарівні зі стаціонарною.

На допомогу педагогам, викладачем інформатики Марчевською Т.Л. було проведено ряд семінарів-практикумів: «Створення та використання Google Classroom під час дистанційного навчання» та «Використання сервісу Google Meet» в освітньому процесі», «Нові інструменти для проведення ефективного уроку (Kahoot, Mentimeter)».

Дистанційне навчання, в основному, проходило на платформах Google Classroom та Google Meet.

Ми створили класи із загальноосвітніх та спеціальних предметів,

виробничого навчання, які дають можливість викладачам, майстрам виробничого навчання розміщувати навчальний матеріал відповідно до навчальної програми, здійснювати контроль за виконанням завдань, надавати консультації.

Дистанційне навчання стало поштовхом до кращої самоосвіти. Педагогічні працівники отримали 58 сертифікатів із різних напрямків роботи вебінарів: ІКТ, дистанційні

технології, предметне навчання, креативне мислення, практичні прийоми, в тому числі, окремі педпрацівники пройшли курси в державному університеті «Житомирська політехніка» за програмою «Підвищення кваліфікації»

педагогічних і науково-педагогічних працівників (тьюторів) з питань організації дистанційного навчання в закладі освіти» (108 годин).

З початком воєнних дій, 24 лютого 2022 року, ми обміркували, як організувати навчальний процес під час воєнного стану, під час постійних «повітряних тривог». Ще під час позапланових канікул всі працівники долучились до волонтерської діяльності – плели і в'язали захисні сітки для військових, приносили продукти харчування (консервацію), 4 чоловіка (на чолі з директором) стали членами територіальної оборони міста.

Декілька разів ми приймали і розміщували в гуртожитку людей, змушених покинути рідні домівки через війну.

Так як відвідування навчального закладу стало неможливим, а частина здобувачів освіти та викладачів виїхали за кордон, зразу після канікул ми організували вивчення теоретичних предметів за дистанційною формою.

Однак провести виробниче навчання і практику, здобути належні професійні навички дистанційно неможливо, тому ми організували змішану форму навчання, де частина навчальних груп працює в навчальних майстернях і проходить виробниче навчання, а частина продовжує дистанційно вивчати навчальні предмети.

Ще до введення воєнного стану в училищі в підвальному приміщенні гуртожитку було підготовлено укриття: здійснено косметичний ремонт, відновлено роботу вентиляції, забезпечено питною водою, вогнегасниками, туалетами, медичними аптечками. Під час «повітряних тривог» всі працівники та здобувачі освіти направлялися в укриття.

А як бути здобувачам освіти, які з дозволу батьків проживають у гуртожитку? Для них були підготовлені спальні місця в окремих підвальних приміщеннях укриття, де вони відпочивали у нічний час та знаходились під час «повітряних тривог».

Виробництво на більшості місцевих підприємств було призупинено, але у нас була можливість організувати проходження виробничого навчання та практики в навчальних майстернях, навчально-практичному центрі професії «Верстатник деревообробних верстатів», в майстернях, гуртожитку та на території училища.

Частина здобувачів освіти професії «Кравець» активно долучилась до пошиття розгрузок для ЗСУ разом з підприємством «Алекс Гарант», частина шиє робочий одяг для здобувачів освіти, які прийдуть на навчання з 1 вересня.

Здобувачі освіти професії «Перукар» долучились до акції «Разом до Перемоги» і безкоштовно надають перукарські послуги тимчасово

переміщеним особам, а здобувачі освіти професії «Соціальний робітник», під час проходження виробничої практики в територіальних центрах Новограда-Волинського, Баранівки, Олевська, Ємільчине, надають соціальні послуги населенню: приготування їжі, прибирання приміщень, дрібний ремонт одягу, обробка присадибної ділянки, допомога в оформленні документів, оплата комунальних послуг тощо.

Здобувачі освіти будівельних професій навчаються та підвищують свої практичні навички при будівництві і опорядженні нової штукатурної майстерні та її фасаду, кабінету гурткової роботи та навчального кабінету. Здобувачі освіти столярних професій в приміщеннях навчально-практичного центру виготовляють меблі: учнівські парти, лавки, шафи, тумбочки та інше, віконні та дверні

блоки, учні-зварники – готують партію стільців для нового кабінету.

Учні, які виїхали за кордон проходять виробниче навчання та офіційно працюють на підприємствах Польщі та Німеччини.

Випускники груп № 7, 8, 9, 10, 11 захищаючи дипломні роботи, показали високий рівень професійної підготовки, що свідчить про те, що заклад готує конкурентоспроможних робітників на ринку праці.

Навчальний заклад не стоїть осторонь і активно долучається до ремонтно-опоряджувальних робіт на території міської громади. Так, за участі наших здобувачів освіти були пофарбовані турнікети по вулиці Пушкіна та покладена тротуарна плитка по вулиці Замковій.

В училищі постійно навчається близько 400 здобувачів освіти, які здобувають 14 різноманітних професій - від перукарських послуг, пошиття одягу до різноманітних столярно-будівельних та опоряджувальних робіт і кожен з них знайде своє місце у відновленні та розбудові нашої Держави, буде конкурентоспроможним на ринку праці, має можливість продовжити навчання у ВНЗ різного рівня акредитації.

КЗ «Центр позашкільної освіти»: реалізація мети реорганізації як розбудови сучасного освітнього закладу

Ольга ДОБРОВОЛЬНА,

директор комунального закладу «Центр позашкільної освіти»

Рішенням Новоград-Волинської міської ради від 04.03.2021 року заклади позашкільної освіти Палац дітей та молоді та ЦНТТУМ було реорганізовано в Центр позашкільної освіти. Мета: модернізація освітньої діяльності відповідно до запитів дітей та молоді міської громади на основі сучасних підходів, урізноманітнення напрямів гурткової роботи, активізація індивідуальної роботи з обдарованими та здібними дітьми, удосконалення системи науково-методичної роботи на основі інноваційних технологій, оновлення освітніх програм, змісту, форм і методів освітньої діяльності на основі впровадження компетентнісного підходу за основними напрямами позашкільної освіти, впровадження інновацій у практику.

Минув рік... Час підводити підсумки та дати відповідь на питання: «Чи дала реорганізація закладів позашкільної освіти очікуваний результат?» За результатами роботи відповідь однозначно: «Так!»

Під час формування мережі закладу, із переліку можливих за Законом України про позашкільну освіту напрямів роботи та враховуючи запити дітей та молоді, громади, було визначено 9 напрямів роботи закладу: художньо-естетичний, туристсько-краєзнавчий, військово-патріотичний, еколого-натуралістичний, науково-технічний, соціально-реабілітаційний, гуманітарний, дослідницько-експериментальний, оздоровчий, - що дає можливість створення умов для самореалізації, всебічного та гармонійного розвитку кожного учня та вихованця. Відповідно – можливість відкрити нові сучасні гуртки, запровадити сучасні та цікаві дітям творчі об'єднання. І звичайно – поштовх для пошуку нових ідей, створення експериментальних майданчиків і інноваційних платформ і звичайно – поповнення матеріальної бази закладу сучасними технічними засобами та приладами.

Сьогодні Центр позашкільної освіти це: 35 гуртків, клубів, творчих об'єднань. Частина - традиційні, за результатами моніторингу – цікаві для дітей: «Зразковий гурт «Мальва», «Студія «Ляльковий театр», «Студія естрадного співу», «Клуб сучасного танцю «Angel dance», «Туристичний», «Краєзнавчий», гурток «Фітодизайн», «Колаж», «Моделювання і конструювання одягу», «Початкове технічне моделювання». Частина гуртків – з урахуванням нашого часу, модернізовано та удосконалено: гурток «Спортивне орієнтування» - Клуб «Мандрі», «Народознавство» - Клуб

«Звягель-патріот», «Школа лідера» – «Школа місцевого самоврядування». З метою реалізації міжпредметних зв'язків, розвитку інженерного мислення, навичок конструювання, програмування, ефективного розвитку кібернетичних систем, а також розвитку дрібної моторики, уважності, акуратності і винахідливості, розвитку креативного мислення і просторової уяви, а ще для подальшого розвитку технічної творчості було створено STEM об'єднання «Inventor» - автомоделювання, ракетомоделювання, стендове моделювання, початкове моделювання, судномоделювання, картинг-клуб; суперсучасні: 3D моделювання, робототехніка, комп'ютерне програмування. Таким чином, за рік було створено та успішно працюють 5 гуртків технічного напрямку, студія «Духовий оркестр», гурток «Журналістика», Арт-студія «Пензлик».

Зрозуміло, що відкриття сучасних гуртків потребує створення відповідної бази, а це – вкладення немалих коштів. За підтримки влади, управління освіти, депутата Верховної Ради Костюка Д.С., меценатів – це вдалося. Придбано обладнання для сучасного комп'ютерного класу (2 інтерактивні панелі, 10 комп'ютерів - моноблоків, комплект меблів, два 3D принтера, десять 3D ручок, кабінет робототехніки, два дрони, цифрова відеокамера, диктофон, 4 картинга на загальну суму 834 тисячі 500 грн.

Так, 2021-2022 навчальний рік для позашкільної освіти міста – рік викликів і випробувань, але ще – це рік значних досягнень: 23 нагороди - 1 абсолютна перемога, 2 Гран-прі, 6 дипломів I ступеня, 4 дипломи II ступеня, 8 дипломів III ступеня, 1 диплом за участь, 1 диплом спеціальної відзнаки. З метою організації змістовного дозвілля в умовах епідемії коронавірусу протягом червня на базі КЗ «ЦПО» другий рік поспіль працював табір «Адреналін» (340 дітей).

24 лютого – найстрашніший день в історії нашої держави – повномасштабне вторгнення російських загарбників. Немає жодної родини, яка б не постраждала внаслідок війни. Але що може бути страшнішим за страждання дітей фізичних та психологічних. Саме з метою психологічного розвантаження дітей, які залишилися на території громади, тимчасово виїхали за межі країни і тих, які змушені залишити регіони, де ідуть бойові дії було прийнято рішення про відновлення роботи закладів позашкільної освіти як в дистанційному форматі, так і в режимі офлайн. Заняття творчістю, живе спілкування – найкращі ліки від психологічних стресів. 28 березня в режимі офлайн розпочали роботу 12 гуртків Центру позашкільної освіти.

З метою збереження життя та здоров'я дітей робота гуртків проводилася в закладах та установах, де є обладнані бомбосховища. Отже, діти з усіх

мікрорайонів міста мали можливість відвідувати заняття гуртків різного профілю, в тому числі і в сільській місцевості. 5 гуртків Центру освіти працювали в режимі онлайн. За час карантину керівники гуртків закладу досконало опанували роботу на різних інтернет-платформах, що дає можливість долучити до роботи велику аудиторію дітей, в тому числі тих, хто тимчасово знаходиться за межами громади та держави. В усіх гуртках займалися діти із тимчасово переміщених сімей. Педагоги закладу за допомогою занять творчістю, душевним теплом психологічно розвантажували вихованців від травм, нанесених війною.

Протягом 2-х місяців тривав марафон «На зустріч Перемозі», до якого долучилися сотні учасників та онлайн-конкурс авторської поезії та есе «Все буде Україна», в якому взяли участь як діти, так і дорослі.

Враховуючи тенденції та пріоритети розвитку освіти в Україні, традиції та матеріально технічний стан Центру позашкільної освіти, гнучкість позашкільної освіти як відкритої соціальної системи для формування майбутньої професійної еліти – це гарантовані інвестиції в майбутній розвиток суспільства й держави, у кадровий потенціал інтелектуального, науково-технічного, творчого і культурного розвитку міської громади та України.

Новації в проведенні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи

Світлана ГОНІК, директор інклюзивно-ресурсного центру

Олена МОНЖИЄВСЬКА, фахівець інклюзивно-ресурсного центру

Зміни до нормативно-правових документів, внесені Кабінетом міністрів України щодо реалізації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами зумовили перегляд підходів до проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи, оформлення висновків інклюзивно-ресурсними центрами та організації інклюзивного навчання в закладах освіти.

Законодавчо підґрунтям таких новацій є низка державних документів:

- Постанова Кабінету міністрів України від 12.07.2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 617 від 22.08.2018 року, № 983 від 21.10.2020 року, № 765 від 21.07.2021 року, № 439 від 29.04.2022 року);

- Постанова Кабінету міністрів України від 10.04.2019 року № 530 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ [№ 769 від 28.07.2021](#) року, [№ 483 від 26.04.2022](#) року);

- Постанова Кабінету міністрів України від 15.09.2021 року № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ [№ 483 від 26.04.2022](#) року).

Відповідно до Положення про інклюзивно-ресурсний центр за результатами комплексної оцінки фахівці визначають наявність чи відсутність у особи особливих освітніх потреб та зазначають категорію/тип труднощів, напрями, рівень та обсяг підтримки в освітньому процесі, у тому числі обсяг психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, які надаються в закладах освіти відповідно до визначеного рівня підтримки (для особи з інвалідністю – з урахуванням індивідуальної програми реабілітації), потребу в асистенті вчителя/вихователя та асистенті дитини.

Наразі фахівці ІРЦ відходять від медичної моделі та опираються на біопсихосоціальну.

Медична модель розглядає обмеження життєдіяльності як індивідуальну проблему, яка викликана певним захворюванням, травмою або іншою причиною, що вимагає постійної медичної допомоги та нівелює врахування психосоціальних аспектів. Опіраючись на таку модель при підготовці

висновку про комплексну оцінку, фахівці вивчали особливості медичного анамнезу та стан здоров'я дитини.

Завданням нормалізації життя та максимальної реалізації особи в суспільстві відповідає біопсихосоціальна модель, яка вивчає людину комплексно, у тісному взаємозв'язку біологічних, психологічних та соціальних чинників. Обмеження життєдіяльності розглядаються з позиції можливості повної інтеграції в суспільство. У такому разі дослідження особливостей розвитку не завершується встановленням медичного діагнозу, а продовжується вивченням всіх перелічених чинників в системі. Мультифакторність біопсихосоціальної моделі фокусується не на бар'єрах, які утруднюють повну та ефективну участь особи в житті суспільства, а на можливостях до самореалізації. Така модель лежить в основі Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

На даний час, при підготовці висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи фахівці враховують особливості здоров'я, якщо батьки (законні представники) надають таку інформацію, але опираються на наявні труднощі та рівень потенційних можливостей дитини, оскільки здоров'я це гармонійний розвиток фізичної, інтелектуальної, емоційної та соціальної складової життя.

Відповідно до змін, було визначено категорії труднощів осіб з особливими освітніми потребами, зокрема: інтелектуальні, функціональні, фізичні, навчальні, соціоадаптаційні/соціокультурні,

Інтелектуальні труднощі полягають в обмеженнях функціонування різного ступеня прояву передумов інтелекту, власне інтелекту та інвентарю інтелекту.

Функціональні труднощі розглядаються як обмеження життєдіяльності слухової, зорової, опорно-рухової, мовленнєвої функцій.

Фізичні труднощі розглядаються як обмеження функціонування органів та кінцівок дитячого організму.

Навчальні труднощі визначаються обмеженням або своєрідністю перебігу довільних видів діяльності.

Соціоадаптаційні/(особистісні, середовищні труднощі) соціокультурні полягають у наявності бар'єрів на шляху до формування навичок. Зокрема, у пристосуванні до умов соціального середовища, взаємодії та комунікації з оточенням, включенні та засвоєнні норм поведінки в малих та великих соціальних групах, опануванні та закріпленні моральних аспектів, цінностей соціального оточення, проявах наслідків психологічної травми.

У однієї дитини може проявлятися не один тип труднощів певного характеру, а їх комплекс. Наприклад, дитина може мати як інтелектуальні, так

і фізичні труднощі одночасно, але у висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку зазначається саме той тип труднощів, який є домінуючим. Саме тому важливо детально вивчати кожен напрям комплексної оцінки, який зазначено у висновку: фізичний і мовленнєвий розвиток, стан пізнавальної та емоційно-вольової сфери, особливості освітньої діяльності.

В ході засідання з підготовки висновку про комплексну оцінку фахівці на основі діагностичних матеріалів приймають кінцеве рішення щодо визначення не лише категорії труднощів, а й встановлення відповідного рівня підтримки та обсягу корекційно-розвиткових послуг.

Відповідно до нормативно-правових документів, які регулюють організацію інклюзивного навчання в закладах освіти, визначено п'ять рівнів підтримки, які варіюються від поодиноких, незначних труднощів до труднощі найтяжчого ступеня прояву.

Враховуючи вище зазначене, дитина може отримувати певний обсяг додаткової підтримки як в межах основного робочого часу педагогів закладу освіти (1 рівень підтримки), так і за цивільно-правовими угодами з відповідними фахівцями в межах від 2 до 8 годин корекційно-розвиткових занять на тиждень (2-5 рівень підтримки).

Зазначені аспекти відображаються у оновленій від 1 січня 2022 року формі висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Міністерство освіти і науки орієнтує інклюзивно-ресурсні центри на забезпечення єдиного підходу до здійснення комплексної оцінки та підготовку універсальних висновків, які відображають максимальну інформацію про особливості розвитку особи. В ході підготовки документу фахівці ІРЦ керуються актуальним рівнем розвитку дитини, її потребами та можливостями, а не вибором батьків щодо закладу, де вона здобуватиме освіту. Такий підхід дозволяє змінювати заклад освіти без повторного проходження комплексної оцінки, задля визначення рекомендацій для відповідних фахівців.

Заклади освіти Новоград-Волинської міської територіальної громади долучені до системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів «Україна. Інклюзія», де мають змогу отримати доступ до висновків про комплексну оцінку та створити індивідуальну програму розвитку в електронному варіанті. Це дозволяє закладу освіти ефективно взаємодіяти з ІРЦ та забезпечити коректну форму заповнення індивідуальної програми розвитку.

Інклюзивна освіта дозволяє розвивати індивідуальні сильні сторони, потенційні можливості та здібності дітей з ООП, вчить приймати їх багатоманітність, сприяє залученню батьків у процес навчання, розвиває культуру поваги та толерантного спілкування. Це частина великої стратегії по створенню інклюзивного суспільства, яке співіснує з відмінностями та надає можливість кожному бути успішним!

Забезпечення єдиних підходів у роботі інклюзивно-ресурсних центрів та закладів освіти в рамках організації інклюзивного навчання сприяє усуненню

бар'єрів до опанування освітньою програмою та підвищенню ефективності надання кваліфікованої підтримки.

Інклюзія в моєму житті

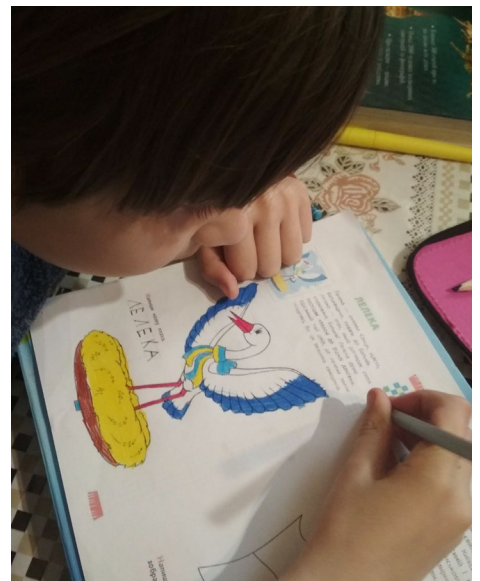
ЯНА ПАНТУС, асистент учителя Ліцею № 4

Певно немає серед нас людини, котра б не згадувала про свої шкільні роки. І не дарма, адже школа – це дорогий і близький дім для кожного, хто навчався. Саме тут проходять найкращі роки життя – роки безтурботного дитинства. Школа дає дітям не лише базові знання, які в подальшому можна буде використовувати в житті, а й виховує і вчить, як взаємодіяти з оточуючими. Кожен заклад освіти повинен мати готовність у будь-який час прийняти кожную дитину та, звичайно, створити максимально сприятливе середовище для розвитку її потенціалу.

Сьогодні у процесі реформування нашої освіти одним з актуальних і обговорюваних питань є проблема інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес. Важливо забезпечити комфортне середовище для навчання, адаптувати та модифікувати освітню програму, залучити до співпраці одразу декілька фахівців - учителя, асистента учителя, практичного психолога, корекційних педагогів, задля досягнення бажаного успіху. Також частиною шкільної команди для успішного інклюзивного навчання мають стати батьки, які, зазвичай, найбільше хвилюються за соціалізацію своїх дітей.

У Ліцеї №4 м. Новограда-Волинського навчається 17 дітей з особливими освітніми потребами, з якими працюють 8 асистентів вчителів у 10 інклюзивних класах. Зазвичай саме на плечі асистента вчителя лягає більше навантаження, оскільки потрібно відслідковувати та аналізувати специфіку поведінки учнів з ООП, спостерігати та розуміти як допомогти і скоригувати їхні дії.

Саме я наразі працюю у класі, де навчається троє дітей з ООП – Вікторія, Яків та Анастасія (імена змінено). На перший погляд робота здавалася складною, адже необхідно не лише допомагати кожному учневі окремо опанувати і засвоїти знання освітньої програми, а й допомогти подружити дітей з усім класом, підібрати саме той ключик, яким зможемо відімкнути якомога більшу кількість дверцят у свідомості дитини. Але як показав час і досвід, ця робота є цікавою, жоден день не схожий на попередній, а це є стимулом щоразу ставати кращим, мудрішим, досвідченішим. Звичайно, асистент ні в якому разі не працює ізольовано з дітьми, а лише допомагає вчителю модифікувати та адаптувати завдання і в якомога

доступнішій мірі, за допомогою різноманітних методів, донести інформацію до учнів. Коли вчитель приділяє увагу «моїм діткам», я в цей час працюю з усім класом – читаємо, записуємо умову задачі або математичні вирази, обговорюємо проблемну ситуацію та шукаємо шляхи її вирішення тощо. Саме така модель уроку дає можливість в найбільшій мірі комунікувати з усіма учнями класу.

У ході навчального процесу ми разом виконуємо не лише завдання з предметних дисциплін, а й приймаємо участь в цікавих предметних тижнях та тематичних днях, що дуже подобається нашим діткам – день Козацтва, день Соборності України, день Доброти, день Толерантності, свято Миколая, Новорічні свята, свято Валентина тощо. Кожен з радістю та захопленням малював, виконував завдання, танцював, ділився своєю посмішкою з оточуючими і чекав із нетерпінням нових вражень та емоцій.

Дуже цікаво і приємно спостерігати за можливими результатами моїх учнів – Яків читає ще з п'яти років і тому в читанні він може позмагатися навіть з третьокласником. Вікторія страшенно любить малювати, робити з паперу орігамі чи клеїти об'ємні фігури та іграшки. Анастасія любить малювати та виконувати акробатичні трюки – з легкістю стоїть на голові. Перелік цих великих досягнень маленьких учнів можна продовжити й далі, і я вірю, що з роками він буде все більшим і вагомим. Але він був би неможливим без колосальної допомоги і підтримки їх батьків! Саме вони

вірять у своїх дітей так, як ніхто. Тому співпраця з батьками у нашій справі є запорукою успіху. І сьогодні я можу похвалитися їх підтримкою і розумінням, подякувати за наше партнерство. Ми не лише проводимо індивідуальні та групові консультації, а й виконуємо цікаві розвиткові завдання, беремо участь у різноманітних заходах класу та школи, що створює єдине психологічно комфортне освітнє середовище.

Для учнів проводяться корекційно-розвиткові заняття з учителем-логопедом, практичним психологом згідно визначених годин, однак відсутні заняття з вчителем-дефектологом через недостатність фахівців. Завжди за необхідності надають нам методичні рекомендації працівники ІРЦ – директор Гонік С.Ю. та фахівець Корицька О.В.

Через карантинні обмеження та нинішню ситуацію в державі навчилися працювати в онлайн-режимі, що ще раз доводить, про важливість партнерських стосунків між вчителями інклюзивної освіти та батьками під час реалізації програми роботи. Але звичайно, нам хочеться очного спілкування,

без допомоги гаджетів, смартфонів та інших засобів зв'язку. Тому за підтримки адміністрації закладу і волонтерської допомоги, ми проводимо індивідуальні заняття для кращого засвоєння, розуміння та володіння інформацією, а також майстер-класи для дітей з ООП безпосередньо у нашому ліцеї. Учні з радістю приходять на такі зустрічі не лише аби виготовити цікаву поробку – букет квітів з цукерок, вишиванку абощо, а тому що за період навчального року вони змогли адаптуватися і стати невід'ємною частинкою нашої шкільної родини. Саме тому працівники освітнього закладу разом із батьками мають формувати команду, яка спрямовує зусилля на задоволення індивідуальних потреб кожної дитини, сприяє її гармонійному, усесторонньому особистому розвитку, соціалізації й підготовці до самостійного життя.

Хочу подякувати щиро усім, хто докладає максимум зусиль до успішного розвитку дітей з ООП, створює відповідні умови для формування в них самостійності, впевненості, мобільності, адже всі діти є цінними і активними членами суспільства. Ми сподіваємося та віримо в нашу найшвидшу перемогу та можливість жити своїм насиченим, ефективним шкільним життям.

Особливим дітям – особлива увага...

Ліна СЕМІСИНОВА, вихователь-методист ДНЗ №13

Інклюзивна освіта – один із головних пріоритетів освітніх реформ сьогодні. Десятилітній досвід активного впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в Україні сьогодні потребує підведення певних підсумків, оцінки здобутків і невдач. Наразі йде пошук способів зробити освітній процес в інклюзивній групі диференційованим, таким, що задовольняє індивідуальні потреби кожного окремого вихованця. На сьогоднішній день актуальною та недостатньо розробленою в сучасній педагогіці, як на теоретичному, так і на практичному рівнях, залишається проблема пошуку ефективних форм і методів для якісної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Крокуючи в ногу з часом, педагоги нашого закладу намагаються формувати наступні професійні вміння: правильно будувати інклюзивний процес, знаходити ефективні методи та прийоми спілкування з дітьми з особливими освітніми потребами, працювати в команді однодумців, налагоджувати партнерські стосунки з усіма учасниками освітнього процесу. Як допомогти дітям з особливими освітніми потребами почуватися комфортно серед інших, долати психічне і м'язове напруження? Як розвивати навички комунікації? Це питання хвилює кожного педагога, а, особливо, педагога, який працює з дітьми з особливими освітніми потребами. Адже, це діти, які мають освітні, комунікативні, медичні, психологічні, побутові, соціальні потреби, пов'язані зі стійкими розладами здоров'я, які відрізняються від потреб більшості їх однолітків.

І сьогодні нам є чим поділитися з колегами. Сварицевич Оксана Григорівна та Кеменяш Тетяна Петрівна працюють в інклюзивній групі вже три роки і мають певні напрацювання. В цьому році ці педагоги отримали звання «вихователь-методист» саме за досягнення у роботі з дітьми з ООП.

Сварицевич О.Г. у своєму посібнику «Соціалізація дошкільників з особливими освітніми потребами засобами інноваційних методик та технологій» розкрила теоретичні аспекти та надала методичні рекомендації з питань соціалізації дітей з ООП в умовах закладу дошкільної освіти. Метою роботи було визначення окремих методик та технологій, які активізують розвиток, впливають на свідомість, діяльність і поведінку, створюючи додатковий ресурс дітям, які мають особливі освітні потреби, для їх успішної інтеграції в соціум. В практичній частині представлено арт-терапевтичні методики, ігрові технології, авторські сценарії театральних вистав, ігрові

методики, ігри та вправи на розвиток емоційно-вольової сфери. Саме арт-терапія забезпечує динамічну і гармонійну взаємодію між дитиною, продуктом її творчості та дорослим (практичним психологом, педагогом), не лише здійснює терапевтичний та корекційний вплив на психофізичний стан дитини, а й реалізує основні функції освіти: виховну, розвивальну, діагностичну, корекційну, соціалізуючу.

Працюючи в інклюзивній групі маєш знайти підхід до кожної дитини, щоб надати підтримку, додати впевненості у власних силах, разом радіти кожному, навіть, найменшому досягненню. Шукаєш різні методи, форми роботи, які найбільш ефективні у спілкуванні з дітьми з ООП. Отож, Кеменяш Т.П. обрала роботу з театром. Театральне мистецтво близьке і зрозуміле дітям, бо в його основі лежить гра. Звичайно, це була поступова, кропітка робота: облаштування ігрового театального осередку в групі, наповнення його різними видами театру, поступове залучення дітей до театральної діяльності, яке передбачало проведення спеціальних підготовчих вправ та ігор для розвитку мовлення, інтонації, дихання, створення умов для спілкування дітей один з одним, виготовлення атрибутів до вистав. Спочатку через різні види ігор-драматизацій, обігрування невеликих сюжетів, уривків казок, потішок, віршів, заучування ролей, а лише потім організація самої театральної вистави на основі набутих знань, вмінь та навичок, набутих дітьми під час попередньої роботи.

Хочеться наголосити на тому, що театр – це колективна справа, тому робота з впровадження цієї технології проходить у тісному зв'язку з родинними вихованцями. На думку О.В.Сухомлинського «гармонійний і всебічний розвиток особистості можливий тільки там, де два вихователі – школа і сім'я...» Для більш активного залучення батьків до співпраці було створено родинний театр, який діє і донині.

Кеменяш Т.П. підготувала практичний посібник «Імаготерапія як засіб педагогічного впливу на розвиток виховання та соціалізацію дитини з особливими освітніми потребами театральним мистецтвом». Він може бути рекомендований до застосування у практиці роботи театального гуртка, а також вихователями, музичними керівниками та керівниками гуртка для планування і організації інсценізації вистав, театралізованих ігор, ігор-драматизацій з дітьми з особливими освітніми потребами.

Схвалюйте дитину у всіх її творчих починаннях, які допомагають цілісному і красивому сприйняттю цього світу. Для них він яскравий, добрий і прекрасний!

Саморозвиток керівника як шлях підвищення професійної компетентності

*Ігор ТРОФІМЧУК,
заступник директора ЗОШ № 6*

Виконуючи обов'язки директора школи протягом досить тривалого часу я зіткнувся з тим, що незважаючи на досить солідний стаж адміністратора (18 років) робота власне керівника потребує постійного розвитку. Світ швидко змінюється, школа отримує постійні збурення як то пандемія коронавірусу чи війна і керівник має професійно і вчасно реагувати на ці збурення.

Тому, на мою думку, саморозвиток керівника навчального закладу є основою розвитку школи, всього учнівського і педагогічного колективу.

Саморозвиток керівника – це процес усвідомленого розвитку себе як керівника та особи, що включає самостійне удосконалення своїх знань, умінь, особистих та функціональних якостей, компетентностей, які забезпечують ефективність професійної діяльності. На сьогоднішній день можна констатувати, що професійний

розвиток є нетиповим явищем, тому що не всі керівники володіють якостями, необхідними для цілеспрямованої роботи над собою.

На мою думку процес усвідомленого професійного розвитку має містити наступні складові: особистий розвиток, інтелектуальний розвиток, професійне зростання, культурний розвиток, гарну фізичну форму.

Саморозвиток керівника багато в чому залежить від зовнішніх факторів, а саме: корпоративна культура навчального закладу, методичне забезпечення умов професійного розвитку, доступність сучасного інформаційного ресурсу як наслідок інформаційна компетентність.

Не можна забувати, що не може бути саморозвитку без прагнення виконувати свої посадові обов'язки ефективно і якісно. Рівень активності професійного розвитку визначається структурою мотивів трудової діяльності керівника. Якщо в даній структурі внутрішні мотиви посідають домінуючі позиції, то це забезпечує мотивування керівника на саморозвиток. Формування мотивів та зміни структури мотивації професійної діяльності – процес складний і довгий. Тому неможливо швидко сформувати у керівників мотивованість на саморозвиток, якщо вона відсутня в структурі його мотивів. Наявність даної мотивації є однією з головних професійних якостей керівника,

мотивованість на саморозвиток, якщо вона відсутня в структурі його мотивів. Наявність даної мотивації є однією з головних професійних якостей керівника, здатного самостійно зробити кар'єру і досягти успіху в процесі професійного зростання.

Розвиток особистості керівника виникає внаслідок різноманітності видів його діяльності і взаємодії з іншими людьми. Але найбільш активно він виникає, коли професіоналізм доповнюється цілеспрямованим саморозвитком. Здібностями до саморозвитку так само як і мотивованістю на нього, володіють не всі керівники. Однак здібність до саморозвитку можна сформулювати та розвинути досить швидко.

Наявність мотивації і здібності до саморозвитку свідчить, що керівник вже не потребує зовнішньої опіки свого професійного зростання. Він здатен власноруч зробити максимальні зусилля для того, щоб цілком реалізувати свій внутрішній потенціал професійного розвитку.

Лише грамотний у цих питаннях менеджер зможе оцінювати реальні можливості і обрати правильний напрямок свого розвитку. Можливості відображаються у завданнях розвитку, які керівник ставить перед собою. Завдання можуть бути реальними або нереальними. Реальні завдання відповідають реальним досягненням.

На мою суб'єктивну думку існує три напрямки професійного зростання. Перший – розвиток наявних позитивних якостей, цілеспрямоване їх удосконалення. Це найлегше завдання виконання якого не вимагає професійної допомоги консультантів. Для нього тільки потрібне більш критичне та помірковане ставлення до власних сил, вміння до їх аналізу та навички роботи над самим собою. Другий – формування умінь і знань, яких немає у керівника, але які необхідні для професійної діяльності на високому рівні. Це дуже нелегке завдання, яке без допомоги консультантів, колег, що володіють вагомим досвідом у роботі цього плану, викладачів неможливо домогтися її досягнення. Однак організаційні зусилля у цьому напрямку саморозвитку можуть дати найбільш помітний результат. Третій – інтелектуальний розвиток, постійне поповнення і оновлення знань, зростання особистої конкурентної спроможності, формування навичок здорового способу життя.

Проблема самовдосконалення керівника має глибокі історичні корені. Сама історія показує, що найталановитіші особи в галузі державного управління надавали багато уваги і енергії становленню себе саме як багаточисельних розвинених персон. Прикладом може послужити прем'єр-міністр Великобританії У.Черчіль. Його товариш Дж. Б. Аткинс засвідчує, що У.Черчіль повністю віддавався роботі і працював навіть у гостях так як розумів, що працелюбність і працездатність, вміння сконцентруватись на поставленій меті може привести до вирішення тих завдань, які стояли перед Британією в період його прем'єрства. Або візьмемо за приклад видатного

педагога В.О.Сухомлинського, який, перебуваючи на посаді директора школи, весь час займався саморозвитком, зумів залучити до цього свій педагогічний колектив і дітей. І це дало значні результати. Теоретично найбільш ефективним засобом саморозвитку є розвиток керівника за названими трьома напрямками одночасно. Однак це дуже складне психологічне завдання.

Для саморозвитку необхідні окремі умови і ресурси, найбільш важливими є умови організаційного і особистісного плану.

Організаційна культура закладу у вигляді усталених традицій, норм і ціннісних орієнтацій може стимулювати і підтримувати ініціативного керівника щодо самовдосконалення, а можливо, навпаки, цілком блокувати її. Тому дуже важливим є створення інноваційної організаційної культури у закладі.

Керівники мають бути взірцем новаторства або обережного консерватизму. Домінуючий стиль керівництва організацією відіграє виключно важливу роль у проблемі самовдосконалення керівника і його підлеглих. Якщо керівник стимулює участь працівників в обговоренні проблем організації, підтримує ініціативу, демонструє зацікавленість у залученні підлеглих до вирішення актуальних питань, принципово не відмовляється від ризику новаторських, нестандартних рішень, не заперечує критику традиційного становища, саме при таких умовах складається морально-психологічне поле для саморозвитку.

Для саморозвитку кожному керівнику необхідно мати деякі ресурси. Насамперед достатньо вільного часу, доступ до джерел інформації, методична забезпеченість процесу самовдосконалення, тобто набір заходів, інформативно-тренувальних технологій і навчаючих програм. Обов'язковими є курси підвищення кваліфікації, семінари, тренінги. Наради також мають дуже важливе значення в процесі самовдосконалення керівника.

Створення умов і ресурсів для саморозвитку керівника потребує фінансових вагомих затрат. Дуже необхідно, щоб затрати ці були враховані при складанні кошторису витрат і доходів закладу. Бо заклад, у якому керівник прагне до самовдосконалення, до найефективнішого виконання своїх функціональних обов'язків і на особистому прикладі стимулює саморозвиток співробітників, - це заклад із великим потенціалом.

Тому створення організаційних умов і ресурсів для саморозвитку керівника та персоналу, планування фінансових затрат на цей процес – це найефективніший шлях саморозвитку, підвищення професійної компетентності.

Пілотуємо НУШ: нові освітні можливості

*Аліна ТАБАКОВА,
директор Ліцею №11*

У липні 2017 року наказами МОН України №1021 та №1028 було окреслено організаційні питання запровадження Концепції Нової української школи у загальноосвітніх навчальних закладах I ступеня та визначено сотню шкіл в Україні, де буде пілотуватись НУШ. До цих 100 шкіл потрапив і наш заклад, тоді ще Новоград-Волинський колегіум, а з вересня 2018 року - Ліцей №11 міста Новограда-Волинського. Першими викликами для нас стали: робочі місця учнів - це двомісні парти, які не були зручними для групової взаємодії дітей; оформлення тематичних навчальних осередків; відсутність сучасної друкарської та копіювальної техніки (бо ж посібники надходили часто в одному екземплярі); в експериментальних розробках, які ми отримували (посібниках, зошитах тощо), не завжди відслідковувалась ключова для реформи НУШ міжпредметна інтеграція; занадто об'ємними були критерії оцінювання, наприклад, з курсу «Я досліджую світ». Про все це ми почали говорити на робочих зустрічах щодо реалізації проекту (як на рівні кураторів від КЗ «Житомирський ОШПО», так і з представниками МОН України), тому на сьогодні усі ці важливі питання впровадження реформи НУШ у початковій школі вирішено. Щороку за кошти державної субвенції для кожного класу початкової школи в Україні закуповувались одномісні парти, необхідна комп'ютерна техніка, дидактичні матеріали. За ці чотири роки було вдосконалено навчально-методичні матеріали, є значні напрацювання щодо формуального оцінювання учнів та оформлення їх свідоцтв досягнень.

Чому ж на сьогодні при вже достатньо відпрацьованій системі «пілотування», ми маємо ще стільки відкритих запитань? Отож, насамперед кілька слів про освітню програму так званого першого адаптаційного циклу базової середньої освіти (5-6 класи). Чи не доречніше було б «на старті пілотування» базової освіти авторам проекту розробити типову освітню програму всього курсу базової середньої освіти, щоб кожен учитель бачив кінцеву мету зі свого предмету. Кілька слів і про вже звичне переобтяження навчальних програм - так воно є. Наприклад, з математики дещо змінився

лише порядок вивчення «старих» тем; учителі української літератури зауважують, що програмовий матеріал є складним для розуміння дітей цього віку; учителі предмету «Технології» стверджують, що їх програма розрахована виключно на дітей з високим рівнем творчого розвитку.

Хочу також зауважити, що обираючи модельні програми, ми врахували усі запропоновані у Методичних рекомендаціях МОН України чинники: потреби учнів, потенціал педколективу, ресурсне забезпечення, міжгалузеві зв'язки між програмами різних предметів. А от навчально-методичний супровід? Нажаль, до сьогодні з багатьох предметів так і нема відповідної методичної літератури. Маю на майбутнє ще одну пропозицію: синхронізувати процес вибору модельних програм та підручників до них. Через те, що це не було відпрацьовано так як слід на початку цього навчального року, дехто з учителів жалкує, що обрав ту чи іншу модельну програму, бо підручники до неї виявились недосконалими і потребують доопрацювання. Деякі програми взагалі довелося змінювати, бо підручники «до них» не отримали гриф Міністерства. Загалом нами було обрано для роботи у 5-х «пілотних» класах 14 модельних програм. Щодо особливостей проведення оцінювання сформованих характеристик навчальної діяльності та результатів навчання учнів, то ми знову ж таки дослухалися до рекомендацій відповідного міністерського листа, але і напрацювали деякі свої підходи в цьому питанні. До прикладу, в I семестрі за рішенням педагогічної ради ліцею у нас було здійснено поступовий перехід від рівневого до бального оцінювання. Також хочу зауважити, що у свідоцтвах досягнень учнів 5-х класів ми залишили рядки для виставлення балів за діагностичні роботи за групами знань з предметів, проте додали рядок із тематичними балами з цих предметів за I семестр. Таким чином, загальна оцінка результатів навчання учня у нас - це середнє арифметичне зазначених вище балів, що є, на нашу думку, більш об'єктивним показником його успішності.

Якщо ж говорити загалом про позитивні зміни у наших дітях із «пілотних» класів, то вони (діти) навчені комунікації та взаємодії один з одним, вміють аргументувати свою позицію, приймати рішення, керувати емоціями, не бояться помилятися, мають навички самооцінювання! І це найголовніше в реформі НУШ - формування в дітей таких особистих якостей, чи то компетентностей, як допитливість, креативність, критичне мислення, уміння спілкуватись, співпраця, співчуття та емпатія, самовладання, громадянська свідомість! Крім того до «величезних плюсів» пілотування Держстандарту я хочу додати те, що за отримані кошти державної субвенції (а це майже 600 тис. грн.) в заклад було придбано інтерактивний комплекс (ноутбук, дошка, проєктор), три інтерактивні панелі (дві в «пілотні» класи та одну розміщено в кабінеті біології), кабінет математики та комплекти для окремих тем в кабінет фізики, сучасний спортивний комплекс для фізкультурно-спортивного приміщення, чисельну навчальну літературу!

Наостанок можу сказати, що на сьогодні є вкрай необхідним проведення заходів щодо обговорення новацій, на які чекають учителі в дискурсі змін системи освіти у найближчій перспективі, зокрема і щодо впровадження Держстандарту базової освіти. Саме тому на початку лютого 2022 року я взяла участь у Міжнародному форумі «Трансформації в освіті: виклики і перспективи» (організаторами форуму були видавництво «Ранок» та Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України). Впродовж квітня-травня 2022 року команда учителів-пілотників ліцею долучилася до проведення «Добрих практик» з теми «Обмін досвідом - нові можливості для професійного розвитку педагогічного працівника Нової української школи». Надзвичайно актуальною сьогодні є підтримка вчителя, надання йому впевненості, допомога у входженні в реформовану школу без зайвого занепокоєння і розчарувань та надання кваліфікованої допомоги в успішній адаптації до важливого етапу цілісної структурної шкільної реформи.

Присвоєння педагогічних звань у 2021-2022 н.р.

*Світлана БОНДАРЧУК,
директор КУ ЦПРПП*

Відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 № 930 зі змінами, «педагогічні звання «викладач-методист», «вчитель-методист», «вихователь-методист», «педагог-організатор-методист», «практичний психолог-методист», «керівник гуртка-методист» можуть присвоюватися педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію

«спеціаліст вищої категорії» (для педагогічного звання «керівник гуртка-методист» – найвищий тарифний розряд та повну вищу освіту), здійснюють науково-методичну і науково-дослідну діяльність, мають власні методичні розробки, які пройшли апробацію та схвалені науково-методичними установами або професійними об'єднаннями викладачів професійно-технічних та вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, закладів

післядипломної освіти» (П.5.2 Типового положення).

У цьому навчальному році на отримання звання «учитель-методист» та «вихователь-методист» претендували 10 педагогів Новоград-Волинської міської територіальної громади. Учителі та вихователі підготували методичні розробки з власного багаторічного досвіду роботи. Серед видів методичних розробок переважали практичні посібники, навчально-методичні посібники, дидактичні матеріали. Варто зазначити, що захист методичних розробок авторами відбувається щорічно на засіданні науково-методичної ради управління освіти і науки Новоград-Волинської міської ради та КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників».

Освітняни вправно представили свої напрацювання, пояснили актуальність та новизну своїх розробок у сучасних шкільних реаліях. Члени науково-методичної ради, очолюваною головою науково-методичної ради, начальником управління освіти і науки Тетяною ВАЩУК, заслухали виступи педагогів закладів освіти Новоград-Волинської міської територіальної, які претендували

на присвоєння педагогічних звань «учитель-методист», «вихователь-методист». У цілому, за результатами голосування, методичні розробки були схвалені членами науково-методичної ради. Рішенням науково-методичної ради рекомендовано атестаційним комісіям I-II рівнів підтримати клопотання адміністрації закладів освіти щодо присвоєння педагогічних звань учителям ЗЗСО та вихователям ЗДО.

Отже, у 2021-2022 н.р. за результатами атестації комісією II рівня педагогічні звання здобули такі педагоги:

1. Рожок Ірина Леонідівна, учитель української мови та літератури ЗОШ № 2
2. Василенко Тетяна Володимирівна, учитель образотворчого мистецтва Ліцею № 4
3. Данілова Тетяна Миколаївна, учитель початкових класів ЗОШ № 5
4. Лук'янчук Олег Степанович, учитель фізичної культури ЗОШ № 5
5. Бабич Алла Михайлівна, учитель початкових класів Ліцею № 11
6. Громнадзька Наталія Євстафівна, учитель початкових класів Ліцею № 11
7. Кузнецова Анастасія Олексіївна, учитель початкових класів Ліцею № 11
8. Кеменяш Тетяна Петрівна, вихователь ДНЗ №13
9. Сварицевич Оксана Григорівна, вихователь ДНЗ №13
10. Красицька Тетяна Вікторівна, вихователь ЦРД «Дельфін».

Сертифікація – 2021: підсумки та досягнення педагогів Новоград-Волинської міської територіальної громади

*Людмила ШВЕДЮК,
консультант КУ ЦПРПП*

У системі освіти протягом останніх років відбулися позитивні зміни: відхід від авторитарної системи, перехід до педагогіки розвитку і партнерства, відмова від штампів і стереотипів у діяльності. У цих умовах гостро стоїть проблема стимулювання професійного зростання вчителя. Реформа освіти вимагає напруженої роботи над собою від усіх фахівців педагогічної системи. Особливо це стосується педагогів, ефективність роботи яких залежить від прагнення до саморозвитку та вдосконалення, від бажання самого вчителя зробити шлях пізнання корисним та радісним для кожної дитини, таким, що приносить задоволення та позитивні емоції, стимулює учнів завтра стати кращими, ніж сьогодні. Вчитель – ключова ланка всіх реформ, змін, перебудов, нововведень системи освіти. На ефективність та якість освіти впливають особистісні якості, здібності, знання, професійне вміння вчителя. І саме сертифікація педагогічних працівників стала одним з інструментів до професійного зростання та набуття необхідних освітніх компетенцій.

В Україні третій рік тривають процеси сертифікації вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти. Сертифікація – це оцінювання професійних компетентностей педагога. Вона допомагає виявити кращих учителів-професіоналів та агентів змін в освіті, які готові поширювати свій досвід.

Сертифікація педагогічних працівників – це зовнішнє незалежне оцінювання з професійних компетентностей педагогічного працівника, зокрема з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання, це вміння зробити самооцінювання власної педагогічної майстерності, можливість представити свій практичний досвід роботи відповідно до критеріїв, зазначених у Методиці експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом вивчення їх практичного досвіду роботи.

Сертифікація педагогічного працівника відбувається на добровільних засадах виключно за його ініціативою. Це професійне випробування складається з трьох етапів:

- незалежного тестування учасників сертифікації;
- самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності;
- вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації.

Цьогоріч в Україні успішно пройшли сертифікацію 1025 учителів початкових класів (58,4% від зареєстрованих), які за результатами вивчення практичного досвіду роботи набрали 94 бали та більше.

У 2021 році оцінювання професійних компетентностей відбувалося з використанням цифрових технологій. Так, анкетування керівництва закладів освіти здійснювалося через інформаційно-аналітичну систему EvaluEd – новий програмний продукт ДСЯО, який максимально спростило опитування, обробку анкет, збір аналітичних даних.

Крім того, спостереження за навчальними заняттями у 2021 році проводилися в режимі онлайн-трансляції. А такий формат дозволяє оцінити мовно-комунікативну, інформаційно-цифрову, психологічну, емоційно-етичну, організаційну та інші професійні компетентності, визначені Професійним стандартом учителя. Онлайн-формат дає змогу об'єднати учасників сертифікації та незалежних експертів з різних регіонів України, нарешті – зробити процедуру більш відкритою та об'єктивною, зменшуючи можливості для недоброчесності та корупційних ризиків.

Із запровадженням сертифікації вчителі отримали можливість ділитися своїми напрацюваннями, перевіряти їх на «сприйняття колег», рости у кваліфікації та професії. І врешті – більше заробляти. Адже, успішно здоланий марафон сертифікації – це плюс 20 % надбавки до зарплати, а також зарахування чергової/позачергової атестації, підстава для присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії та звання.

Незабаром сертифікація як важливий елемент реформи Нової української школи перейде в базову, а згодом – і в профільну школу. Робота над цими питаннями триває. Нові можливості в оцінюванні власних професійних компетентностей мають отримати також і інші категорії педагогічних працівників: директори, вихователі ЗДО, педагогічні працівники інших закладів освіти.

У 2021 році успішно пройшли сертифікацію 61 педагог Житомирської області. З них 8 учителів початкових класів Новоград-Волинської міської територіальної громади:

Піголь Інна Олександрівна, вчитель початкових класів ЗОШ №2, спеціаліст першої категорії;

Медецька Вікторія Валеріївна, вчитель початкових класів Ліцею №4, спеціаліст вищої категорії;

Данілова Тетяна Миколаївна, вчитель початкових класів ЗОШ №5, спеціаліст вищої категорії;

Бондарчук Людмила Дмитрівна, вчитель початкових класів ЗОШ №5, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель;

Бабич Алла Михайлівна, вчитель початкових класів Ліцею №11, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель;

Громнадзька Наталія Євстахіївна, вчитель початкових класів Ліцею №11, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель;

Кузнецова Анастасія Олексіївна, вчитель початкових класів Ліцею №11, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель;

Ткачук Алла Сергіївна, вчитель початкових класів Ліцею №11, спеціаліст другої категорії.

Ці педагоги постійно працюють над вдосконаленням, саморозвитком, покращують, модернізують освітні методики і свої професійні якості, про що і було засвідчено під час проведення сертифікації. Всі вони проявили високий рівень педагогічної майстерності, комунікабельність, володіють методиками компетентнісного навчання і новітніми технологіями. Колеги-освітяни випробували свої сили, знайшли натхнення для професійного розвитку, стали частиною спільноти вчителів-інноваторів, які відкриті для обміну досвідом і мають бажання змінювати сучасну освіту на краще.

За словами учасників сертифікації 2021, всі три етапи сертифікаційних випробувань – це усвідомлення безцінного досвіду та прагнення до самовдосконалення, можливість проаналізувати власну діяльність та мотивувати себе до подальшого саморозвитку. Сертифікація – це віра в себе та впевненість у своїх силах.

Сертифікація – це показник якості та професіоналізму вчителя, тому результати 2021 року та інформація про учасників – педагогів Новоград-Волинської міської територіальної громади була поширена на сайті управління освіти і науки, сайті КУ ЦПРПП та в соціальних мережах.

Також 29 грудня 2021 року учасники сертифікації 2021 року взяли участь в онлайн-конференції «Сертифікація 2021 – підсумки, досягнення, перспективи», організованої Державною службою якості освіти у Житомирській області. На конференції зустрілися учасники сертифікації та освітні експерти, які брали участь у проведенні III етапу сертифікації.

Кожний зі спікерів конференції говорив про ставлення до пілотного проекту, особистий досвід його проходження; переваги процесів сертифікації порівняно з атестацією; про те, що складніше – самому проходити оцінювання чи оцінювати інших; про те, що потрібно для розвитку і вдосконалення сертифікації, та які її перспективи, на думку вчителів.

Участь у такому заході ще раз підкреслила наскільки цінні для освіти вчителі, які через проходження процедури сертифікації довели свою професійність та майстерність.

Наразі тривають процеси організації та проведення сертифікації 2022 року. Відповідно до наказу МОНУ від 04.01.2022 року №4 «Про деякі питання проведення сертифікації у 2022 році» в сертифікації у 2022 році зможуть взяти

участь до 2500 учителів початкових класів, із них 93 педагоги Житомирської області.

Учасники освітнього процесу Новоград-Волинської міської територіальної громади впевнені, що велика кількість вчителів ЗЗСО, маючи високі показники професіоналізму та якості, повинні спробувати себе у такому випробуванні як сертифікація – об'єктивному, незалежному, від якого залежить не тільки їх особиста успішність та фахова майстерність, а й якісний рівень закладів освіти громади, зокрема, й освітньої системи держави в цілому.

Де вивчитися на лідера

Лариса КАПЧИНСЬКА,
коуч, директор ЗОШ № 5

Прочитавши заголовок, більшість з нас подумає, що на лідера вивчитись неможливо, лідером потрібно народитися. Спробуємо спростувати таку думку.

Невже у тих молодих людей, які народилися без видатних лідерських якостей, немає жодного шансу їх набути? Яку роль у становленні лідера може відігравати школа? Чи вчать бути лідером у вищій школі? Які інші фактори впливають на процес становлення лідера?

Щоб знайти відповіді на ці питання, ми вирішили поспілкуватися з цікавими людьми, які точно знають, що потрібно робити, щоб стати лідером.

Нашим першим співрозмовником стала одна з лідерок педагогічного колективу Новоград – Волинської загальноосвітньої школи I – III ступенів №5 **Анжеліка Савченко**, заступник директора з виховної роботи, досвідчений педагог з сучасним креативним мисленням.

- Чи має школа займатися «виращуванням» лідерів?

Звичайно, що має! Освіта в Новій Українській школі ґрунтується на формуванні ключових компетентностей. Серед основних – розвиток соціальних та громадянських компетентностей, що передбачає зокрема лідерство, вміння працювати в команді, активну громадянську позицію, ініціативність.

«Формування свідомого громадянина України» – саме таку мету обрав педагогічний колектив нашої школи. Якщо ми хочемо формувати громадянина, маємо розуміти, що це особистість, яка повинна мати не лише загальні знання, навички, а й чітко усвідомлювати себе частиною суспільства, вміти взаємодіяти в колективі, бути її активним членом, брати на себе відповідальність, бути лідером у команді.

- Що, на вашу думку, може сприяти формуванню лідерських якостей в школі?

- Найкращий спосіб виховати лідерські здібності – організація спільних справ, заходів такого формату, який передбачає активну участь, спільну

роботу якомога більшої кількості дітей, без нав'язування та примусу. Головне при цьому, що вчителі можуть зробити для учнів, – надати можливість відчутти

- власну значимість та відповідальність за доручену справу, а ще бути порадиником, партнером, рівноправним членом команди, вболівальником.

Успішним стартом для взаємодії та можливості проявити себе стала участь нашого колективу у програмі «Демократична школа». Ми - учні, батьки та вчителі - багато працювали, проводили спільні тренінги, долаючи свої страхи, лінь та комплекси, вчилися і вчили проявляти ініціативу, слухати один одного. У результаті в школі сформувалось активне дієве як учительське, так і учнівське самоврядування. Разом ми реалізували неймовірні проєкти, які були оцінені як у школі, так на місцевому, і на всеукраїнському рівнях: заходи в рамках проєкту ZERO WASTE SCHOOL, мистецька виставка «Різний успіх у рідному місті», соціальний проєкт «Безпечна дорога до школи», проєкт еколого-соціального спрямування «Каліфорнійське диво», багато креативних шкільних заходів, спільних тренінгів. Безумовно, важливо при цьому показати своїм вихованцям власний приклад активної громадянської позиції. На жаль, проявити свої активну позицію педагогам довелось під час війни, організувавшись у справжній волонтерській загін. ГО «Мережа навчальних закладів м. Новограда-Волинський» вдалося залучити 480 тисяч гривень коштів від українських та міжнародних благодійних організацій для підтримки внутрішньо переміщених осіб. Завдяки цим коштів ми змогли підтримати необхідними продуктами харчування, засобами гігієни, медикаментами понад 500 сімей з числа ВПО. Також з перших днів війни ми працюємо в пункті видачі гуманітарної допомоги, допомагаємо нашим військовослужбовцям.

- ***Чи можете навести успішні приклади виховання лідері?***

- Приклади успішного учнівського лідерства ми вже спостерігаємо у себе школі. Наша випускниця Анна Дідик, навчаючись в 11 класі, очолювала Молодіжну раду Новограда-Волинського. А згодом стала студенткою Української академії лідерства. Інша наша учениця, нині випускниця, Єлизавета Зандер має величезний досвід організації та участі у проєктах та заходах різного рівня. Цьогоріч і вона стала студенткою академії. Крім того, й інші наші випускники є активними студентами в вищих навчальних закладах міста. Нам приємно усвідомлювати, що всі вони отримали гарний старт саме в нашій школі. Визнанням того, що ми робимо важливу справу є те, що цього року команда учнівського парламентського активу у складі учнів 11-го класу - голови парламенту Єлизавети Зандер, заступника голови Вероніки Гориховської, Вероніки

Ничипорук та Валерії Пашинської - стала переможцями міського рейтингу «Гордість громади 2022» в номінації «Успішний проєкт року», «Зроби громаду кращою» за впровадження ряду загальноміських соціально значущих проєктів.

Отож, подолавши вже деякі шаблі у вихованні лідерів, справедливо буде сказати, що виховання лідерів нової генерації цілком можливе, навіть необхідне у сучасній школі. Необхідне, якщо ми хочемо не лише досягнути нової якості освіти, а й нової якості суспільства.

Наш наступний співрозмовник – **Аня Дідик**, випускниця школи 2021 року, яка щойно завершила навчання в Українській академії лідерства та залюбки відповіла на наші питання.

- Чому саме академія лідерства? Коли з'явилася така ідея? Що стало поштовхом?

- Уперше про Українську академію лідерства я дізналась навчаючись в 10 класі. Цікаві зустрічі, знайомства, подорожі, навчання, проєкти, команда небайдужих, активних однолітків – все це мене неабияк захоплювало. Я

зацікавилася цією можливістю такого навчання, проте мала сумніви, що мене можуть не взяти. В 11 класі мала нарешті визначитися, ким я хочу стати після школи. Перебравши безліч варіантів для вступу, я не була впевнена у своєму виборі. Тому врешті вирішила, що саме час спробувати вступити до академії, щоб краще визначити свої пріоритети на майбутнє та й загалом чіткіше окреслити картину того, чого я хочу. Таким чином, я насмілилась заповнити анкету для участі. А згодом дізналась приємну для мене новину: я – студентка Української академії лідерства!

- Чи виправдались т твої сподівання щодо академії? В яких моментах було складно?

- Цілком так. Академія навчила мене впевненості, сміливості, відкритості до світу та людей, які оточують. Також, важливим фактором по завершенню програми для мене стало вироблення звички якісно ставити цілі та досягати їх. І це я також засвоїла за 10 місяців навчання.

Труднощів протягом навчання було немало. Це й знайти спільну мову з 35 одноосередчанами, і підкорити Петрос, і пройти всі вишколи, і пробігти півмарафон ...

Також великим викликом для мене, як і для всіх українців, стала війна. Треба було зберігати баланс між навчанням та волонтерством, щоб не втратити сенс формаційної програми.

- **Які знання, досвід, отримані у рідному місті і, допомагали тобі вчитися цей рік?**

- Навчатися цей рік мені допомагали здебільшого вміння, які я здобула в Молодіжній Раді нашого міста. Оскільки протягом останніх років я була і членом Ради, і заступником, а останній рік - головою. Допомогла робота в шкільному парламенті. Організація заходів, координація команди, спільні мандрівки, процеси командотворення - всі ці навички допомагали мені навчатися в академії.

- **Продовж речення: я вже не така, як рік тому, тому що...**

- Однозначно, я вже не така, як рік тому. Навчання в академії дало мені можливість зрозуміти себе і свої можливості, побудувати власну модель цілісної особистості, допомогло розвинутися в інтелектуальній, емоційній, фізичній та суспільній сферах.

- **Назви 3 головні уміння, які ти здобула в академії.**

- Найголовніші уміння, які я здобула за час навчання в академії - це якісна співпраця з командами, планування власного часу та розстановка пріоритетів.

- **Зустріч з ким за цей рік справила на тебе найбільші враження?**

- Найбільше враження цього року – це участь у форумі від академії «Софія Київська». Під час роботи форуму ми мали можливість познайомитись з відомими лідерами країни: Мариною Авдеєвою, Ігорем Фостенком, Ярославом Юрчишином, Іриною Геращенко, Русланом Стефанчуком та багатьма іншими. Поспілкувавшись з цими людьми, я дізналась багато нового про державотворення, роль лідера, різні політичні процеси.

- **Чи мрієш ти про політичну кар'єру?**

- Так. Насправді, раніше бачила себе у Верховній Раді, проте з часом зрозуміла, що хочу працювати саме на місцевому чи обласному рівні. Вважаю, що на місцях можна швидше вирішувати проблемні питання країни та бачити результати. Так би мовити, діяти за принципом : «Думати глобально, діяти локально».

- **Твій кумир серед українських політиків.**

- Серед українських політиків моїм кумиром є Аліна Михайлова –

- учасниця Революції Гідності, депутатка партії «Голос». Нині - українська волонтерка, медик-доброволець, громадська активістка та депутатка Київської міської ради. Увійшла у двадцятку особистостей, що мають найбільший вплив на українську молодь у соцмережах у рейтингу

системи моніторингу соціальних медіа SemanticForce. Сміливе висловлювання своєї позиція, рішучість у впровадженні змін, невідомий патріотизм та любов до своєї країни - це все про неї.

- **Чи подобається тобі займатися громадською діяльністю?**

- Так, подобається. Я зрозуміла, що знайшла те, чим люблю займатися. Бути корисною, працювати в команді задля спільної справи, бачити проблеми, привертати до них увагу інших і вирішувати їх – це моє!

- **Чому, на твою думку, громадські та політичні діячі в Україні замість того, щоб разом робити багато корисних для країни справ, часто якщо не ворогують, то точно не співпрацюють?**

- Різні очікування результатів від тієї чи іншої діяльності та різні критерії прийняття рішень, небажання чути один одного – головні причини непорозумінь у політиці. І це справді прикро!

- **Хто, на твою думку, має дбати про зміни в молодіжній політиці?**

- Про зміни в молодіжній політиці має дбати безпосередньо молодь. Проте надзвичайно важливою є роль лідера, певного наставника чи ментора у команді. Це має бути людина, яка вже має досвід у цій сфері та буде допомагати новачкам входити в активну діяльність.

- **Що заважає молоді бути активними?**

- Думаю, що відсутність бачення власної згуртованої країни робить більшість молодих людей неактивними. Якби ми з покоління в покоління доносили дітям цінність власної держави, важливість згуртованості, взаємопідтримки, то країна мала би набагато більше активістів.

- **Що порадиш молоді міста?**

- Я б порадила молоді міста бути сміливішою, не боятися проявляти себе, свої вміння, таланти та здобуті навички. Події останніх місяців доводять, що Україна справді стала країною Гідності, і зараз за нею спостерігає увесь світ. Нам усім варто усвідомити, що країна - це не певне абстрактне поняття, а перш за все люди, які в ній живуть, тому важливо

- не забувати про наш, та би мовити, бренд сміливості, також поширювати його заради творення кращого світу навколо себе.

- **Твої плани на найближче майбутнє?**

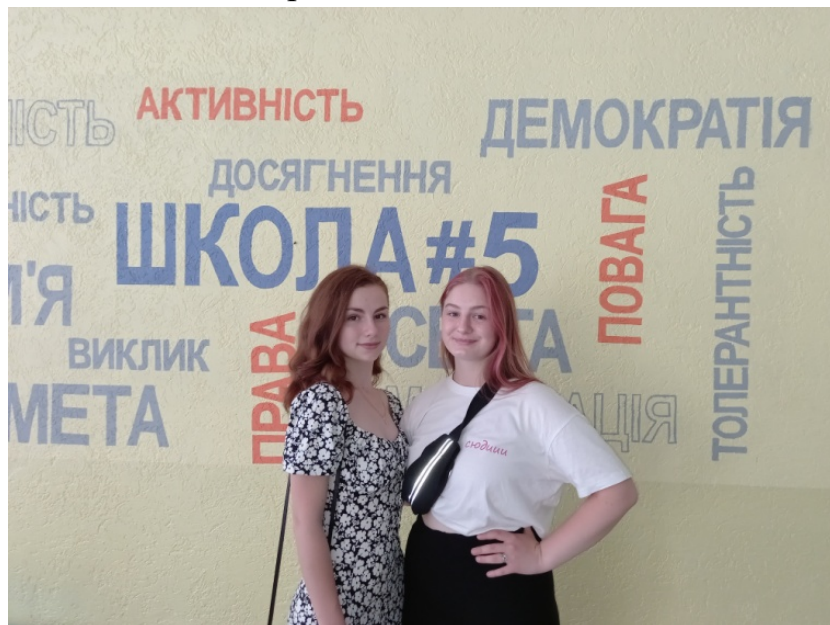
- З найближчих та найбільших планів є вступ до вищого навчального закладу. Також маю на це літо певні плани : покращити спортивні досягнення з бігу, робота над проєктом "Обізнані", покращити свої знання з англійської, спілкуючись з носіями мови та відвідання книжкового клубу. До речі, хто бажає долучитися до останнього, пишіть в соцмережі Молодіжної Ради Звягеля.

Наступна співрозмовниця – Ліза Зандер, випускниця школи 2022 року, голова учнівського парламенту школи, майбутня студентка Української академії лідерства.

- **Чому саме Академія лідерства? Коли з'явилася така ідея? Що стало поштовхом?**
- Ще в 2019 році, відвідавши локальну школу успіху в нашому місті, я надихнулася думкою про те, що хочу зробити хоча б найменший вклад в розвиток нашої громади. Незважаючи на нестачу досвіду, нерозуміння з боку однолітків, я завжди могла знайти підтримку та поради від вчителів та директора школи, які були готові допомогти мені в будь-яких моїх починаннях. Саме завдяки школі я отримала свій початковий досвід та знання в сфері проєктів, комунікацій з людьми, організації заходів тощо.
- **Назви три головні уміння, які тобі допомагатимуть навчатися в академії.**
- На мою думку, саме комунікабельність, гнучкість та наполегливість - це ті якості, які найбільше допоможуть мені на початку навчання в академії.
- **Про кар'єру в якій галузі ти мрієш? Хто твій кумир серед українських політиків?**
- Якщо говорити про майбутнє, то я мрію про кар'єру в політичній сфері. Моїм кумиром в цій сфері є постійний представник України при ООН - Сергій Кислиця.
- **Чи подобається тобі займатися громадською діяльністю?**
- Громадська діяльність - це не завжди так легко, як здається. І не один раз здавалось, що вже нічого не вдієш і не зможеш нічого змінити. Але, не зважаючи на всі складнощі, я люблю цим займатися, адже кінцевий результат завжди мотивує на подальші кроки.
- **Хто, на твою думку, має dbати про зміни в молодіжній політиці?**
- Не можу сказати, що на розвиток молодіжної політики впливає лише сама молодь, адже без підтримки дорослих та більш досвідчених людей, молоді буде важче все організувати.
- **Що заважає молоді бути активними?**
- Скажу з власного досвіду, проявити активність часто заважає страх осуду і нерозуміння з боку однолітків. Головне в такі моменти - це залучитися підтримкою однодумців. Багатьох зупиняє думка, що молодь

- ні на що не впливає, від нас нічого не залежить. Але це найбільша помилка, яку може допустити молода людина, думаючи, що це дійсно так. Адже саме молодь - це величезна рушійна сила (згадаймо Революцію гідності).
- **Що порадиш молодим людям нашого міста?**
- Я б хотіла порадити молодим людям, в першу чергу, вірити в себе, йти за своїми мріями, не боятися проявляти ініціативу. Майбутнє нашої держави саме за ініціативними, сміливими, активними людьми!
- **Які твої найближчі плани?**
- А мій план на найближчий рік - зануритися з головою в навчання в Українській Академії Лідерства та знайти своє покликання.

Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства і дискримінації. Або готуємося до інституційного аудиту

*Олена ШИЛОВА,
соціальний педагог ЗОШ № 7*

Відповідно до Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти, затвердженого Наказом МОН України, у кожному навчальному закладі рано чи пізно буде працювати експертна група від Державної служби якості освіти України.

Одним з напрямків оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти є оцінювання освітнього середовища. Важливу роль в його оцінці відіграє створення безпечних і комфортних умов навчання та праці, а також безпечного освітнього простору, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації. Отже, ділимося досвідом, як в ЗОШ № 7 організували роботу за даним напрямком та вдало пройшли інституційний аудит.

Робота закладу освіти над створенням умов для здобуття учнями знань в безпечному освітньому середовищі, формуванням ставлень та навичок, які потрібні, щоб уникнути та запобігти проявам насильства та дискримінації повинна бути злагодженою, системною та здійснюватися за підтримки керівництва школи, батьків, представників місцевих органів влади, а також із залученням дітей та батьків.

Отже, в закладі освіти мають бути розроблені, затверджені наказом керівника та оприлюднені на сайті:

✓ план заходів, спрямованих на запобігання і протидію булінгу.

Такий план має включати заходи інформаційно-просвітницької діяльності серед учасників освітнього процесу, профілактичну роботу, координацію діяльності та взаємодію з батьками, психолого-педагогічні послуги та моніторинговий процес.

Заходи повинні бути направлені:

- на зменшення соціальної напруги у міжособистісних взаєминах колективу;
- на формування навичок безконфліктного спілкування;
- акцентовані на розкриття морально-етичних цінностей, уміння вибудовувати доброзичливі стосунки;
- сприяти поглибленню знань здобувачів освіти про булінг (цькування), про можливості протистояння булінгу;

- на попередження кібербулінгу та навчання правилам безпечного Інтернету.

Соціально-психологічною службою проводиться просвітницька і консультативна робота, направлена на формування навичок відповідальної і безпечної поведінки в ситуаціях ризику та формування психологічної культури, попередження будь-яких видів і форм насильства й конфліктів серед здобувачів освіти, педагогів і батьків.

Особливу увагу варто приділяти вивченню індивідуальних особливостей розвитку особистості, потенційних можливостей і причин труднощів у навчанні, соціально-психологічній адаптації.

- ✓ Розроблені процедури реагування на доведені випадки булінгу (цькування) у закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу, алгоритм дій у разі звернення.
- ✓ Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) у закладі освіти.
- ✓ Наказом керівника закладу на початок навчального року має бути затверджений склад комісії з розгляду випадків булінгу.

Кожен учасник освітнього процесу повинен бути ознайомленим з нормативно-правовими документами щодо запобігання та реагування на випадки булінгу, дискримінації, інших видів насильства, з порядком реагування на виявлені випадки цькування, а також усвідомлювати відповідальність за такі дії. З цією метою питання профілактики і протидії булінгу мають обговорюватися на засіданнях педагогічної ради, методичних об'єднаннях класних керівників, предметних комісій. Під час уроків педагогам варто використовувати форми та методи роботи, які спрямовані на запобігання проявам психологічного та емоційного насильства у міжособистісних стосунках.

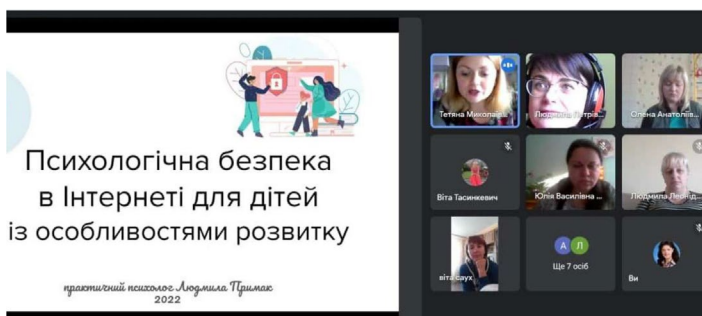
Здобувачі освіти мають чітко знати, де вони можуть знайти матеріали щодо протидії булінгу (цькування), насильства, куди і до кого звернутися у разі потрапляння у таку ситуацію. З цією метою варто періодично ознайомлювати дітей з цією інформацією. Учні ЗОШ № 7 знають, що, окрім Інтернету, усі матеріали розміщені і на інформаційних стендах в навчальному закладі, і на сайті школи, і в кожному класі є пам'ятки для учнів та для батьків з порадами, що допоможуть уникнути неприємних ситуацій або знайти з них вихід. Також здобувачі освіти можуть анонімно звернутися за допомогою до психолога школи через «скриньку довіри» на сайті закладу.

Освітній заклад має налагодити співпрацю з правоохоронними органами, службою у справах дітей, міським центром соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді з питань запобігання і протидії булінгу, безпечного для життя і здоров'я освітнього середовища. Запрошувати представників даних служб в навчальний заклад з метою проведення профілактичних та просвітницьких заходів.

З метою запобігання різним проявам насильства, бездоглядності педагоги закладу здійснюють контроль та аналіз причин відсутності учнів на заняттях.

Варто зазначити, що всі плани, накази, протоколи засідань, заяви, акти тощо під час інституційного аудиту перевіряються за останні три роки. Також краще мати зразки документів, заяв, щоб батьки, педагоги та здобувачі освіти знали, де та в кого їх можна знайти.

Отже, якщо заклад освіти дружній до дитини, без приниження і образ, де панує атмосфера добра, сприяє збереженню гідності дітей, виховує вміння розуміти один одного, навчає терпимому ставленню до відмінностей, має чітку позицію щодо протидії насильницької поведінки та булінгу, злагоджену та системну роботу педагогічного колективу в цьому напрямку, то інституційний аудит пройде легко, а висновки від Державної служби якості освіти України за критерієм «Створення

освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства і дискримінації» будуть позитивними. Адже згідно із чинним законодавством нашої держави освітній процес має бути організований в умовах безпечного освітнього середовища, де всі учасники освітнього процесу стануть захищеними від будь-яких проявів фізичного, морального, психологічного насильства, в якому не буде місця заподіяння шкоди через експлуатацію, дискримінацію, а також приниження та цькування (булінг).

Інфомедійна грамотність. Компетентнісне навчання НУШ на уроках української мови та літератури

Тетяна ВАСИЛЬЧУК,

учитель української мови та літератури Великомолодзьківської ЗОШ

Новий підхід у викладанні філологічних дисциплін вимагає від учителя працювати у творчому режимі, нестандартних напрямках, постійно вдосконалювати свою професійну діяльність, спрямовувати роботу на розвиток творчих можливостей учнів, з метою отримання певного освітнього результату.

Відповідно до вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти основне завдання навчання української мови та літератури полягає в формуванні у здобувачів освіти компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування.

За Концепцією нової української школи однією з 10 компетентностей є інформаційно-цифрова, яка передбачає впевнене і водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, у публічному просторі та приватному спілкуванні.

Тому на своїх уроках для формування мовної особистості, підвищення грамотності здобувачів освіти, для їхнього всебічного розвитку, а також для покращення власної діяльності працюю над впровадженням в практику роботи різноманітних сучасних педагогічних технологій навчання, намагаюсь відшукати креативний підхід до розвитку творчих здібностей учнів, а також індивідуальний підхід до кожної дитини. Обираю оптимальні та ефективні форми, методи та прийоми роботи відповідно до класного колективу, індивідуальних особливостей учнів,

матеріалу, що вивчається на уроці. Приділяю велику увагу розвитку мислення дітей, формую вміння самостійно здобувати знання та застосовувати їх в конкретних умовах. Для цього використовую такі форми та методи роботи:

кресворди, ребуси, літературні пазли, кроссенс, таймлайн (стрічка часу), інтерактивні плакати, інтерактивні вправи, буктрейлер, розмальовки, хмаринки слів, піктограми, анограми, ФБ-сторінки письменників, літературний паспорт твору, візуалізовані схеми, таблиці та ін..

Усі прийоми повинні бути спрямовані на зацікавленість здобувачів освіти. Одним із видів залучення новітніх засобів є робота з QR-кодами. Використовування QR-кодів спонукає дітей до роботи з різними джерелами інформації. Можна закодувати інтернет-джерела, мультимедійний контент, текстові повідомлення, посилання, тестові завдання, ігри та багато іншого. Використання QR коду як елемента сучасного уроку значно підвищує його ефективність, враховує індивідуальні особливості учнів.

Кресворди сприяють розвитку творчої уяви та логічного мислення дитини. Тематика завдань-кресвордів, їх зміст передбачають не тільки ефективні закріплення знань, умінь і навичок з мови та літератури, але й послідовний розвиток активного словникового запасу, творчих здібностей учня, формування його як багатомовної особистості, здатної самоудосконалюватись і самоутверджуватись у власному мовленні. За допомогою програми «Генератор кресвордів» я маю можливість швидко і ефективно скласти кресворд на будь-яку тематику, учні також з цікавістю створюють власні шедеври.

Кроссенс – головоломка нового покоління, побудована на асоціаціях. Слово «кроссенс» означає «перетин смислів» і створено авторами за аналогією зі словом «кресворд». Він являє собою асоціативний ланцюжок, замкнений у стандартне поле із дев'яти квадратів. Дев'ять зображень розташовані в ньому таким чином, що кожен малюнок має зв'язок із попереднім і наступним, а центральний об'єднує за змістом відразу декілька. Зв'язок може бути як поверхневий, так і змістовний. Але в будь-якому випадку це прекрасне завдання для розвитку логічного і творчого мислення.

Літературні пазли сприяють полегшенню запам'ятовування поетичних творів. Існує декілька варіантів пазлів: учню пропоную скласти розрізану строфу з відомого вірша, прокоментувати її, спробувати продекламувати напам'ять; пазли-картинки, які потрібно скласти та відгадати хто зображений; незнайомий вірш розрізаю на слова, роздаю кожній групі. Один раз зачитую весь текст, завдання учнів – відновити слова тексту. Перемагають найбільш влучні.

За допомогою інтернет-ресурсу «Генератор пазлів» (Jigsawplanet) діти мають можливість створювати власні пазли до творів, які вивчаємо на уроках літератури.

Ребус — загадка, в якій слова, що розгадуються, зображено у вигляді комбінації малюнків з літерами та іншими знаками, і діти із задоволенням їх розгадують. Ребуси можуть передавати пряме значення слів, головним чином, щоб інформувати або інструктувати людей, або навмисне приховувати їхнє

значення, щоб інформувати тільки посвячених, або у випадку використання як загадки й розваги.

Розгадування ребусів розвиває логічне мислення учнів, стимулює творчу активність, спонукає дітей до креативної діяльності. Для створення ребусів використовую інтернет ресурс «Генератор ребусів», що дає можливість швидко та ефективно підготуватись до уроку.

Літературні меми - досить цікава і пізнавальна форма роботи, що сприяє розвитку творчого потенціалу учнів. Мем, або інтернет-мем, – це будь-яка дотепна коротка інформація (фраза, зображення, звукоряд, відео) іронічного характеру, яка відтворює певне ставлення до якихось подій чи обставин, та поширюється в інтернеті. Найпопулярнішими є інтернет-меми у форматі зображення із влучним жартівливим текстовим поясненням.

Я пропоную учням створювати тематичні меми під час уроку, такий формат навчання є цікавим доповненням освітнього процесу: він сприяє розвитку спостережливості, креативному переосмисленню будь-якої інформації, розвиває почуття гумору та навчає школярів лаконічно робити акценти на ключових моментах.

Інтелект-карти – це схематичне зображення ключових думок. З їх допомогою зручно наводити порядок в інформаційному хаосі. Інтелект-карти мають багато назв – ментальна карта, майндмэппинг, карта думок, діаграма зв'язків, Mind-карта.

Об'єкт уваги зосереджений у центральному образі. Основні теми, пов'язані із об'єктом уваги, розходяться від центрального образу у вигляді гілок. Гілки, які приймають форму плавних ліній, позначаються чи пояснюються ключовими словами. Другорядні ідеї також зображуються у вигляді гілок, які відходять від гілок більш високого порядку. Створювати інтелект-карту потрібно з центру. В центрі – ключова тема – слово, на якому найбільше фокусується увага, наприклад, прізвище письменника, творчість якого уже вивчили, або назва твору, що вивчається. Від центру розходяться гілки. Центральні лінії товщі, і чим далі лінія від центру, тим вони тонші. Рекомендую використовувати декілька кольорів як для окремих груп так і для спеціального кодування карти, а також потрібно уникати речень, словосполучень, скорочувати текст до одного ключового слова.

Такі карти зручно використовувати при поясненні нового матеріалу, узагальненні вивченої теми, вивченні життєвого та творчого шляху письменника тощо. Учням подобається створювати інтелект-карти за допомогою таких інтернет ресурсів: MindMeister, MindMup, Mind42, XMind та ін.

Лепбук – це саморобна інтерактивна папка, де збираються і яскраво оформляються різноманітні пізнавальні матеріали з певної теми, що вивчається.

Головна перевага лепбука в тому, що він створюється власноруч і оформлюється за власним смаком – з додаванням різноманітних рухливих деталей, кишеньок, конвертиків, міні-книжечок чи інших елементів. Це дозволяє структурувати інформацію, активно долучатися до навчального процесу і виявляти творчі здібності здобувачів освіти. Завдяки цьому процес пізнання стає більш захопливим.

Темою папки-лепбуку може бути абсолютно будь-яке явище, предмет чи істота. Потрібно чітко уявляти, що і в якому місці буде розташовано – малюнки, кишеньки, вкладки, книжечки і інші деталі. Малюємо усе це від руки на звичайному листку паперу.

Пантбук – це намальована книжка. Пантбук – це чудовий спосіб перевірки засвоєної на уроці інформації. Повторення вивченої теорії, який розрізається і вклеюється в зошит учня як підказка з вивченої теми. Мета пантбука зацікавити учнів, зробити нетрадиційний паспорт твору. Можна використовувати як індивідуально для кожного учня, для роботи в групі, так і для команд під час проведення заходів на уроках літератури. Також можна запропонувати учням прикрасити свій пантбук – додати малюнки, написи робити різними кольорами.

Проілюструвати важливі події та наглядно продемонструвати їх розвиток у часі так, щоб учні все точно зрозуміли можна за допомогою стрічки часу (таймлайн). Таймлайни (від англ. Timeline – подорожувати) – інструмент, за допомогою якого можна проілюструвати розвиток подій у просторі та часі. Таким чином можна працювати з біографічними довідками, хронологіями, історіями різноматніх процесів та заходів.

Це максимально простий, зручний і зрозумілий формат подачі інформації, що подобається учням будь-якого віку, і який підходить для більшості уроків. Увесь секрет у тому, що візуальний контент, який супроводжує стрічку часу, допомагає дітям послідовно все запам'ятовувати. Часто пропоную учням створити таку шкалу самотужки як елемент самостійної чи групової роботи. Найбільш доречними такі завдання наприкінці вивчення теми, на етапі повторення вивченого матеріалу вони – ідеальні.

«Хмаринка слів» - один із способів візуалізації навчального матеріалу, який дає можливість активізувати роботу учнів на уроці та підвищити ефективність навчання. Її можна використати під час будь-якого етапу уроку, сховати в неї тему чи проблемне питання.

Цікавою для учнів є вправа «Створення сторінки в соціальних мережах». Спочатку учням здається, що це просто захоплююча гра, але насправді для того, щоб створити сторінку, потрібно опрацювати та проаналізувати великий обсяг інформації, бажано з різних джерел, виокремити необхідний матеріал. Ця вправа може бути використана як під час проведення уроків з української літератури, так і мови. Залежно від теми змінюється й змістове наповнення цієї сторінки, зосереджуючи увагу на головних аспектах. Учні можуть або

підготувати деякий матеріал заздалегідь, або створювати сторінку відразу на уроці.

Інтерактивні вправи - це частина заняття, яка використовується з метою засвоєння вивченого матеріалу та досягнення певних результатів навчання учнями. Інтерактивні вправи дають можливість урізноманітнювати форми роботи, акцентувати увагу на основних питаннях. Для створення таких вправ користуюсь програмами: LearningApps, Wordwall.

Інтерактивний плакат - це спосіб візуалізації інформації на основі одного зображення, до якого «мітками» (інтерактивними точками) прикріплюються посилання на вебресурси, інтернет-документи, мультимедійні об'єкти: відео, аудіо, презентації, слайд-шоу, ігри, опитування тощо. Створюю за допомогою програми Glogster.

Потрібно звернути увагу на те, що уроки української мови та літератури з використанням елементів медіаосвіти формують не тільки медіаграмотність учнів, а й сприяють розвитку предметних і ключових компетентностей, які передбачені в Державному стандарті. Основні методи та вправи роботи з учнями, описані у статті, сприяють формуванню особистості, здатної критично сприймати інформацію, аналізувати її, адаптувати, а також допомагають відчувати себе активним творцем медіа текстів, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку.

Саме завдяки новітнім методам та формам навчання, вдається залучити пасивних учнів до систематичної розумової праці, дати змогу дитині відчувати успіх, повірити в свої сили.

Як виховати переможця учнівської олімпіади

*Галина Філоненко,
вчитель німецької та англійської мови Пилиповицького ліцею*

Знайомтеся: Славушевич Анна, учениця 11 класу Пилиповицького ліцею, переможниця III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови. Анна вивчає німецьку мову з 2 класу. З дитинства грає головні ролі в інсценізаціях казок німецькою мовою, бере активну участь у країнознавчих вікторинах. Дівчина добре володіє також англійською мовою, грає на укулеле та гітарі. В її «олімпійській біографії» є ще дві переможні сторінки: у 2019 році – III місце, а у 2020 році – II місце в обласному турі олімпіади з німецької мови.

Якби мені запропонували сформулювати українську національну ідею, то я відповіла б так: «Створення і втілення у життя умов для вільної реалізації творчого потенціалу кожного громадянина України». А наші діти – це наш найбільший та найцінніший потенціал. Відповідно мені у роботі з учнями потрібна така атмосфера співпраці, вибір та застосування таких форм і методів роботи, щоб кожна дитина виявила свій потенціал та максимально реалізувала його.

Оскільки рівень оволодіння іноземною мовою пов'язаний з рівнем мовної обдарованості дитини, її здатністю формувати на високому рівні розвинену комунікативну компетенцію, набувати соціокультурних і соціолінгвістичних знань й умінь, створення вищезгаданих умов – це правило №1 для формування мотивації та підготовки майбутнього учасника учнівської олімпіади з іноземної мови. На мою думку, правило №2 полягає у тому, щоб пробудити інтерес учня до іноземної мови, у моєму випадку – німецької, на емоційному рівні, а потім зуміти задовольнити його.

Цілеспрямована робота на уроці дозволяє виокремити учня зі стійкою пізнавальною мотивацією до вивчення німецької мови й організувати його позаурочну діяльність з використанням індивідуального освітнього маршруту, що у подальшому і привабить дитину до участі в олімпіадах. Зазвичай

розпочинаю додаткову індивідуально-особистісну роботу з майбутнім учасником учнівської олімпіади у II семестрі 7 класу. За моїми спостереженнями, саме у цьому віці найефективніше та вже усвідомлено використовується зміст навчального матеріалу для розвитку мотивів, творчих умінь, характерологічних особливостей і психологічних процесів, які забезпечують дивергентне мислення, уміння генерувати ідеї, знаходити нетрадиційні шляхи вирішення проблемних завдань.

Саме у 7 класі, за результатами діагностики реальних знань з німецької мови своєї учениці Славушевич Анни, враховуючи її потенційні можливості, спрогнозувавши її потреби, пріоритети та вмотивованість, ми розпочали чітку систематичну роботу, спрямовану на вільне володіння німецькою мовою.

Першим кроком було максимальне збагачення словникового запасу учениці шляхом обговорення тем, що цікавили її на даному віковому відрізку, через моделювання ситуацій, які присутні у житті підлітків. Дієвим джерелом поповнення лексики слугували тексти для читання та аудіювання, що охоплювали різноманітні сфери людського буття.

Крок номер два – це функціональне практичне засвоєння граматичних правил і норм. На цьому етапі важливо показати учню, що граматики – це система, скелет, що обростає словами, реченнями, змістовними текстами. У країні «Граматики» нашими путівниками були навчальні посібники «Практична граматики. Німецька мова», автор Д.А. Паремська, «Willkommen in Grammatikland», В.П. Свиридюк, а також мої власні напрацювання «Практикум з граматики німецької мови», «Грамотичний посібник для 7 класу».

Ми крокували далі, і третім кроком стала мета: сформувати компетенцію писемного продукування на рівні незалежного користувача. У процесі навчання письму звертаю увагу учня на наступні моменти:

- 1) Уважно вивчи інструкцію і зрозумій мету письмової роботи:
 - що ти пишеш (лист, E-Mail, розповідь, статтю і т.д.);
 - кому ти пишеш (батькам, другу, в редакцію газети);
 - навіщо ти пишеш (проінформувати, попередити, запропонувати і т.д.).
- 2) Правильно використовуй опорний текст, вмій перефразувати корисну інформацію з нього.
- 3) Використовуй прийом логічної організації тексту.
- 4) Варіюй використання структур і лексики (особливо вставних слів на початку речення, непрямий порядок слів).
- 5) Діли текст на абзаци.
- 6) Дотримуйся правил словотворення, орфографії, пунктуації.
- 7) Використовуй синоніми й уникай повторення одного і того самого слова.
- 8) Пам'ятай про особливості жанру.
- 9) Не виходь за рамки вказаного обсягу.

Готую учнів до олімпіади, а також до ЗНО за посібниками «Fits für Zertifikat Deutsch» Hueber Verlag Sabine Dinsel-Monika Reimann, «Sage und schreibe. Übungswortschatz Grundschule Deutsch in 99 Kapitte» Ernst Klett Sprachen, Stuttgart.

Навчивши дитину вільно та послідовно висловлювати думки на письмі, ми одночасно вчимо її усному монологічному зв'язному мовленню. Проте, навчаючи вмінню вести діалог, розвиваю в учня наступні мовні вміння:

- задавати запитання різних типів;
- послідовно відповідати на поставлені запитання;
- використовувати різні репліки у процесі спілкування, виявляти зацікавленість, увагу й активну участь у розмові;
- користуватися різноманітними способами реалізації мовних функцій, таких , як висловлювання згоди або незгоди, сумніву, незадоволення, прохання, ввічливої відмови і т.д.

Крок номер чотири: вчимося розуміти прочитане. Для навчання читанню використовую посібник «Олімпіади з німецької мови» В.Г.Булгакова, видавнича група «Основа», матеріали з інтернет-

ресурсів. У 10-11 класах вчу основам читання переважно на аутентичних текстах різних стилів (публіцистичних, художніх, науково-популярних, епістолярних), використовуючи основні види читання (пошукове, з розумінням основного змісту чи з детальним осягненням прочитаного). Формую у дитини навичку отримувати інформацію з тексту в обсязі, який необхідний для вирішення конкретного завдання. Формулюю наступні інструкції для учня:

- ігноруй невідоме, якщо воно не заважає виконанню поставленого завдання;
- виокремлюй змістову інформацію;
- читай за ключовими словами;
- працюй з словником;
- використовуй виноски і коментарі до тексту.

Для контролю читання застосовую вправи на підстановку, пошук конкретної інформації, заповнення пропусків у тексті , логічну організацію тексту за абзацами.

Наступним кроком, який ми здійснюємо з учнем у процесі підготовки до олімпіади, є формування вміння розуміти німецькомовний текст на слух. навчаю виокремлювати головну інформацію від другорядної, найбільш

важливі факти, розпізнавати необхідну інформацію. Навчити учня аудіюванню для мене - одне із найскладніших завдань. Стараюся, щоб учень розумів текст не тільки з мого голосу, використовую також аудіоматеріали з голосами чоловіків, жінок та дітей. Підбираючи матеріал для аудіювання, орієнтуюся на уподобання дитини: чи це будуть німецькомовні пісні, чи уривки з художнього тексту, чи улюблені фільми і мультфільми. Широко використовую контент наступних YouTube-каналів: Brandt Schule, Kendra's Language School, Sprachschule, Useful German with Chris, відеоролики Goethe-Institut.

До початку прослуховування тексту обговорюю з учнем питання та твердження до змісту, навчаю здогадуватися за заголовком, новими словами, ілюстраціями, про що йтиметься у тексті. Використовую на етапі слухання наступні завдання:

- встав пропущені слова;
- закінчи речення;
- дай відповіді на запитанн.

На післятекстовому етапі застосовую прослуханий аудіоматеріал для розвитку навичок усного та писемного мовлення.

У цій статті я намагаюся розповісти у вигляді кроків про своє бачення алгоритму підготовки обдарованої дитини до участі в олімпіаді з іноземної мови. Проте ці кроки тісно пов'язані між собою, і ми бачимо, як «крок» «Аудіювання» послідовно повертає нас до «кроків» «Говоріння» і «Письма». І так, поступ за поступом, наші талановиті діти будуть прямувати до своїх життєвих олімпів!

На завершення хочу додати, що педагогові обов'язково необхідно психологічно налаштувати учасника на успіх, сприяти інтелектуальному, емоційному, моральному росту особистості. Зрозуміло, що в будь-якому змаганні, в олімпіадах різних рівнів є переможці і переможені. Тому важливо, щоб результат олімпіади сприймався учасником як перемога, хай не у

порівнянні з іншими учасниками, а у порівнянні з самим собою, формуючи траєкторію власного успіху.

Робота з обдарованими дітьми приносить мені велике задоволення, оскільки я бачу віддачу, результати своєї праці та радію особистісному зростанню своїх вихованців.

Ігрова ЛЕГО-технологія в освітньому процесі з дітьми в ДНЗ

*Любов ЛИСА,
вихователь-методист ДНЗ №2*

Нам, дорослим, добре відомо про важливість та значущість гри для дитини, її розвивальний та виховний вплив. І ми добре знаємо, що гра – провідний вид діяльності у дошкільному віці, природний процес, від якого діти отримують задоволення, радість, позитивні емоції, набувають практичних дій, умінь та навичок. Але гра – це не тільки задоволення і радість, що само по собі дуже важливо. Сучасний погляд на дитячу гру вимагає розуміння та сприйняття гри «по-новому», а саме впровадження діяльнісного підходу «навчання через гру».

Для дитини віком до шести років гра є потужним трансформаційним чинником становлення особистості. Саме гра стимулює вияв позитивних емоцій та почуттів, сприяє розвитку психічних процесів: пам'яті, мислення, уваги, уяви, мовлення, сприймання; соціалізації особистості та засвоєнню дитиною системи елементарних знань про довкілля; формуванню моральних якостей та цілісного світогляду; гра надає можливість творчо самореалізуватися та задовольнити рухову активність. А це означає, що під час гри одночасно відбувається і розвиток, і навчання, і виховання дитини дошкільного віку. Ось чому гра була, є і завжди буде провідним видом діяльності.

Наш педагогічний колектив дошкільного навчального закладу №2 «Калинка» став учасником проєкту «Сприяння освіті» The LEGO Foundation (2019 р.), завдяки чому це питання для нас стало актуальним, і ми прагнемо відійти від педагогіки шаблонування та однієї правильної відповіді і взяти за основу підхід «навчання через гру». Адже метою проєкту «Сприяння освіті» The LEGO Foundation є сприяння підвищення якості освіти через всебічний розвиток дитини, зокрема компетентностей, необхідних для навчання протягом життя, впровадження ігрових та діяльнісних методів в освітній процес.

Саме завдяки широкому впровадженню LEGO-цеглинок в освітній процес ми помітили і зробили висновки, що діти краще сприймають та засвоюють те, що їм цікаво, а інформація, яка переживається емоціями, надовго запам'ятовується та стає знаннями. Дошкільнят приваблюють

різнокольорові, яскраві цеглинки конструктора LEGO: вони із задоволенням з ним маніпулюють, будують споруди у вільній, творчій грі, рахують, вимірюють, відшукують слова за кольором цеглинок, навіть складають казки. Цеглинки LEGO – простий, багатогранний і практичний інструмент, що дає змогу експериментувати, робити перші відкриття, творити та імпровізувати. Це один із дієвих засобів, який реалізує підхід «навчання через гру».

Щоб навчати дітей, педагог має, насамперед, сам володіти певними вміннями і навичкам, критичним мисленням, креативністю тощо. Саме з метою удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників у закладі організовувались та проводились інтерактивні методичні заходи, а саме:

- семінар-практикум «LEGO в освітній роботі з дітьми»;
- інтерактивний практикум «Ігротека з LEGO»;
- інтерактивний практикум «LEGO-технологія. Методика «Шість цеглинок. 2:0» у логіко-математичному розвитку дітей дошкільного віку»;
- «Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру»;
- педагогічна рада «Вплив ігрової LEGO-технології на всебічний розвиток дитини дошкільного віку»;
- майстер-клас «Навчання через гру. Використання LEGO-технології в освітньому процесі з дітьми»;
- майстер-клас «Формування Soft Skills м'яких навичок у дітей дошкільного віку через ігрову LEGO-технологію».

З метою поглиблення та удосконалення теоретичних знань наших педагогів проводились інтерактивні консультації та мультимедійні презентації:

- «Гра розвиває і надихає»;
- «LEGO. П'ять характеристик гри»;
- «Навчання через гру – розставляємо акценти»;
- «Конструктор LEGO в роботі з дошкільнятами»;
- «Гра. Погляд по-новому».

У методичному кабінеті дошкільного закладу, на допомогу педагогам у роботі з дітьми, створений, зібраний та розроблений різноманітний теоретичний та практичний матеріал, а саме:

- «LEGO в освітній роботі з дітьми» (методичний матеріал);
- «Ранкове коло з LEGO» (практичний матеріал);
- «Безмежний світ гри з LEGO» (теоретичний матеріал);
- «LEGO ігри. Навчання через гру» (практичний матеріал/доробок);
- «LEGO в освітній роботі з дітьми» (методичний матеріал);
- «Шість цеглинок. 2:0» (практичний матеріал);
- «Тільки разом до навчання через гру» (методичні рекомендації);
- «Безмежний світ гри з LEGO» (практичний доробок з іграми);

- «На старті творчих задумів» (орієнтовна тематика авторських вправ та ігор з LEGO, розроблених для всіх вікових груп та спрямованих на розвиток різних умінь і навичок).

Неймовірно цікавий, корисний досвід взаємодії з колегами щодо впровадження LEGO-технології в освітньому процесі з дітьми наші педагоги отримали у проєктній ініціативі «Online Play mate». Наш садочок долучився до онлайн-зустрічей із закладами-партнерами: ДНЗ №22, ДНЗ №38 Дніпропетровської області, м. Кам'янське за темами: «Презентація закладів», «Шляхи наскрізного впровадження ігрового підходу в освітній процес з дітьми», де ми презентували і власний досвід роботи.

Отже, ефективність засвоєння та оволодіння дітьми новими навичками, знаннями та вміннями відбувається лише через цікаву гру, що є основою всебічного, гармонійного розвитку особистості. Граючись, навчаємось! Базовий компонент дошкільної освіти визначає принцип навчання через гру як наскрізного у взаємодії з дитиною. Саме тому, гра – це не окремий вид діяльності дітей, а наскрізний процес в освітній роботі.

Як зберегти зв'язок малюків із дитячим садком в умовах війни

Оксана РОМАНЮК,
вихователь-методист ДНЗ №5 «Віночок»

Війна змінила наше життя і забрала спокійне дитинство у дітей, поставила багато викликів перед системою освіти нашої країни, зокрема і нашого дошкільного навчального закладу №5 «Віночок». Попри всі труднощі дошкільний заклад продовжує жити і працювати, підтримувати своїх вихованців, їх батьків. Любов до дітей, творчість, креативність та вміння застосовувати сучасні інтерактивні технології допомагають педагогам.

Звичайно таке формулювання як дистанційне навчання не зовсім доречне для дошкільного закладу, адже основне наше завдання це не тільки навчання, а й виховання і соціалізація дитини. Забезпечити цей процес дистанційно важко, тому педагоги вигадують різні способи і форми підтримки зв'язку із своїми вихованцями, аби забезпечити психологічний комфорт, відчуття того, що все буде добре.

Завдяки рекомендаціям управління освіти і науки Новоград-Волинської міської ТГ розпочав свою роботу дитячий садок-онлайн «Асорті» з відео заняттями для дошкільнят. Ця ініціатива допомагає батькам зайняти дитину пізнавальними та розвивальними активностями наскільки це можливо, щоб незважаючи на складнощі, вже з раннього віку освіта для малечі була комфортною, корисною та цікавою. Як результат кожне відеозаняття набирає сотні переглядів.

Творчою групою нашого дошкільного закладу створено свій онлайн- садок

Логіко-математичний розвиток
Дошкільний калейдоскоп · 325 переглядів · 1 місяць тому

:

«Дошкільний калейдоскоп» де ми розміщуємо відеозаняття, корисні підказки для батьків, вправи та ігри для дошкільнят, що допомагають їм щодня опановувати важливі навички для подальшого розвитку і не втрачати набуті компетентності.

Ініціатива створення онлайн-садка відразу була підтримана батьками вихованців, про це свідчать позитивні відгуки батьків, численні перегляди

занять. В процесі заняття дітям даються завдання і вони також не залишаються без уваги. Малюки разом з батьками виготовляють різні поробки, створюють малюнки.

Так у нас вже відбулися онлайн-виставка поробок «Мій годинник», виставка малюнків «Веселі сонечка кульбаби», «Відкриття нового виду метелика», «Моя унікальна-вишиванка».

До роботи онлайн-садка «Дошкільний колейдоскоп» долучилися вихователі, практичних психолог, учитель-логопед. Не забули ми і про наших вихованців з особливими освітніми потребами. Для них також є відео-заняття, звичайно вони переглядають їх разом з батьками. І це є дуже важливим моментом, адже батьки таким чином отримують інформацію як можна навчати дитину вдома, почуваються активними учасниками навчального процесу, усвідомлюють важливість свого включення у розвиток дитини.

В процесі такої роботи, отримуючи зворотній зв'язок з вихованцями та їх батьками, ми розуміємо, що копітка і незвична робота проведення занять на камеру не проходить даремно. Наші старші вихованці вже скоро підуть до школи, вже маючи досвід застосування сучасних інтерактивних технологій.

Ми робимо все можливе, щоб діти продовжили навчання та набували необхідних життєвих навичок.

Разом – ми сила,
Ми – Україна
Тримаймося!

Формування економічної компетентності у дітей старшого дошкільного віку

Валентина ЛОПАТЮК, завідувач ЗДО №15 «Грайлик»

Людмила СВИДИНЮК, вихователь ЗДО №15 «Грайлик»

Володіння «ринковими» навичками поведінки - вимога, яку ставить час не тільки перед дорослими громадянами, а й перед дітьми. Тому сьогодні в світлі освіти для сталого розвитку вкрай актуально і важливо формувати економічну компетентність дітей, починаючи з дошкільного віку. Про необхідність впровадження економічної освіти з дошкільного віку доводять сучасні дослідники Грама Н., Лохвицька Л., Сазонова А., Шатова А., та ін. Вони визначають комплекс завдань, методів і прийомів, необхідних для ознайомлення дошкільнят з економічною компетентністю.

Нова редакція «Базового компоненту дошкільної освіти» передбачає формування у дітей елементарних уявлень про товари, послуги, гроші. В освітній лінії «Дитина у світі культури» зазначається, що дитина (6-7) років має уявлення про ощадливе ведення домашнього господарства, вміє ощадливо ставитися до речей, грошей. Старший дошкільник розрізняє соціальні ролі: «Продавець», «Покупець», а також поняття «Гроші», «Товар», «Ощадливий», «Дбайливий».

У дошкільному закладі в старшому дошкільному віці доречне формування у дітей наступних економічних знань та уявлень:

- про товар та послуги;
- про гроші;
- про те, яким має бути товар (корисним, якісним, безпечним);
- про людей, які виробляють товар та надають послуги;
- про дохід та витрати;
- про рекламу;
- про раціональне використання природних ресурсів.

У нашому дошкільному закладі процес формування економічного досвіду дошкільників педагоги проводили за двома напрямками:

перший - це використання уже засвоєного дитиною досвіду попередніх поколінь (через телебачення, гру з друзями, батьками). Сформований досвід є необхідним надбанням для участі в майбутньому соціально-економічному житті;

другий - це формування елементарного економічного досвіду дитини у різних видах діяльності: через спостереження за економічними процесами, виконання соціально-економічних ролей, участь у налагодженні найпростіших економічних взаємозв'язків між різними людьми (купівля, продаж, обмін).

Виховання економічної компетентності в дошкільному закладі реалізовується за такими основними тематичними розділами:

- «Наші потреби і бажання»;
- «Дохід – витрати»;
- «Товар – гроші»;
- «Економія природних ресурсів».

Педагоги організували економічну діяльність у вигляді спостережень за економічними процесами (обмін грошей на товар, під час покупок у магазині), товар-послуга в транспорті, виконання соціально-економічних ролей у сюжетно-рольових іграх (діти грають ролі продавця і покупця), участь в економічних взаємозв'язках між людьми (читання художніх творів, складання казок, розповідей про створення додаткового доходу). Весь процес формування економічної свідомості у старших дошкільників передбачає виховання економічної культури, а це:

- турбота про збереження майна;
- турбота про економічне використання природних ресурсів (води, електроенергії);
- турбота про охорону довкілля (біля дошкільного закладу, будинку де живе дитина та її сім'я);
- бережливе ставлення до іграшок, книжок;
- самостійне дотримання встановлених правил.

Практична робота з дітьми проводилася через наступні форми:

- Створення сприятливого та відповідно насиченого розвивального середовища.
- Проведення цільових прогулянок, екскурсій, тематичних занять (один раз на тиждень).
- Організація різних видів ігор (дидактичних, настільно-друкованих, рухливих, сюжетно-рольових).
- Читання художньої літератури, фольклору, авторських казок економічної тематики, проведення театралізацій за змістом цих творів.
- Моделювання реальних життєвих ситуацій економічної спрямованості, розв'язання творчих завдань.
- Оформлення виставок, проведення розваг, свят.

Для дошкільників весь процес формування економічних знань максимально ефективний в процесі ігрової діяльності, оскільки гра починається з перетворення реальної соціально-економічної ситуації в уявну. Саме тому вихователі надали перевагу організації ігор економічного спрямування. У грі діти наслідують форми суспільних відносин людей, поступово опановують моральні норми й починають керуватися ними у своїх стосунках з дорослими й іншими дітьми. Ігри економічної спрямованості забезпечують органічно

практичне входження дітей в економічні відносини, дають змогу зробити економіку зрозумілою для дошкільників. Під час гри дошкільники вчаться оперувати грошима, ознайомлюються з сімейною економікою, починають розуміти, звідки і як з'являються продукти, якими способами реалізують товар, створюють дохід, вчаться надавати перевагу потребам перед бажаннями.

Усі ігри економічної спрямованості використовуються на спеціально-організованих заняттях, є частиною занять з математики, ознайомлення з навколишнім світом і природою, а також використовуються в повсякденному житті. Вдома діти із задоволенням грають у такі ігри з батьками.

Залежно від поставленої пізнавальної мети, у роботі з дітьми педагоги використовували такі види ігор економічного спрямування:

- ігри-ситуації;
- розвивально-дидактичні;
- сюжетно-рольові.

Ігри-ситуації та розвивально-дидактичні ігри сприяють процесу збагачення економічного досвіду дітей, формуванню ціннісних пріоритетів, адекватному прояву особистісних якостей у непростих, наближених до реального життя ситуаціях.

У сюжетно-рольових іграх діти вчаться самостійно приймати рішення, моделюють життєві ситуації, здійснюють уявні операції «купівлі-продажі». Важливим результатом сюжетно-рольової гри є прогнозування наслідків своєї діяльності.

Система роботи з економічного виховання формує у кожної дитини економічне мислення і свідомість, уміння орієнтуватися у нестандартних ситуаціях, проявляти ініціативу та самостійність. Набуття первинного економічного досвіду є основою для подальшого його збагачення.

Організація харчування дітей в Пилиповицькому ЗДО «Калинка» за новими нормами та порядком

*Тетяна ВОЗНЮК,
завідувач Пилиповицького ЗДО «Калинка»*

Раціональне харчування – найважливіша умова збереження життя й здоров'я людини. Особливо велику роль відіграє харчування в дитячому віці, коли інтенсивно протікають процеси росту й розвитку. Більшість дітей від 3 до 6 років відвідують дошкільні навчальні заклади. Основна частка добового раціону дитини припадає на дошкільний заклад, адже тут діти перебувають 10,5 годин і харчуються 3 рази. Завдання кожного освітнього закладу – забезпечити для дитини належне харчування. Для того, щоб зберегти правильний розвиток дитини в різні вікові періоди, їжа не лише в кількісному але й у якісному відношенні має відповідати фізіологічним потребам дитячого організму.

Маючи на меті врегулювання організації харчування дітей з огляду на принципи здорового харчування, приведення енергетичної цінності раціону, структури харчування до норм фізіологічних потреб населення в основних харчових речовинах і енергії в Україні ще з 2020 року розпочалася реформа системи дитячого харчування. Одним із ключових нормативних актів, що дав старт реформі системи харчування в дитячих колективах на законодавчому рівні, стала постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 305 «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку», яка набула чинності 1 вересня 2021 року. Проте, варто нагадати, що в разі наявності в закладах освіти чи в їхніх засновників договорів на постачання харчових продуктів, укладених до 7 квітня 2021 року, діє перехідний період. Перехід на нове чотиритижневе меню став обов'язковим для дошкільних закладів з січня 2022 року. Отже, з вересня до січня ми мали час для вивчення, обговорення, поступового впровадження, проведення семінарів та консультацій серед усіх причетних до процесу харчування в закладі освіти.

В листопаді 2021 року дошкільні заклади отримали Рекомендоване Примірне чотиритижневе сезонне меню. Ми не стали зволікати з його апробацією і вже з грудня 2021 року розпочали адаптацію нових страв до можливостей харчоблоку. Кухарі освоювали технології приготування нових страв, діти куштували нові страви та поступово міняли харчові звички. З настанням 2022 року ми перевели режим харчування у відповідність до нових вимог.

З чого для нас розпочався процес переходу:

1. Погодження чотиритижневого сезонного меню в Держпродспоживслужбі.
2. Затвердження технологічних карт страв та виробів, які увійшли до нового меню.
3. Ознайомлення персоналу з [Постановою Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 305](#) «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку», подальше навчання.
4. Роз'яснення батькам про важливість корисного харчування. Протягом перших тижнів було проведено очний батьківський моніторинг страв нового меню.

В процесі організації харчування потрібно виділити три основні складові:

1. Режим або кратність харчування.
2. Графік харчування.
3. Спосіб харчування.

Режим харчування може бути різним — від одноразового до п'ятиразового. В нашому дошкільному закладі для молодшої і середньої груп організовано трьохразовий режим харчування, а для старшої групи дворазовий - сніданок та обід.

На основі режиму харчування складено, за яким діти організовано отримуватимуть їжу. Основні вимоги до графіка харчування в закладах дошкільної освіти такі: інтервал між прийомами їжі має бути 3-4 години, на обід відводиться не менше ніж 25-30 хвилин, а на інші прийоми їжі — не менше ніж 20 хвилин.

Щодо способу організації харчування, то наш заклад має обладнаний харчоблок, у якому створено необхідні умови для виготовлення власної продукції. Відповідно до штатного розпису дошкільний навчальний заклад повністю укомплектований працівниками, які забезпечують організацію харчування дітей (1,5 посади кухаря, 0,5 підсобного робітника, 0,5 завідувача господарства). Контроль за організацією та якістю

харчування, закладкою продуктів харчування, кулінарною обробкою, виходом страв, смаковими якостями їжі, санітарним станом харчоблоку, правильністю зберігання, дотриманням термінів реалізації продуктів покладається на медичного працівника та членів робочої групи НАССР.

Аналіз виконання норм харчування за 2021 рік показав, що харчування дітей здійснювалось наближено до норм, харчування було раціональним, збалансованим, різноманітним. Відсоток виконання норм харчування залишився стабільно на високому рівні. Виконання щоденних норм продуктів харчування в цілому за 2021 рік становить 99%.

Продукти	Денна норма на 1 дитину	Фактичне виконання на 1 дитину	% виконання
М'ясо	100	76	76
Риба	45	45	100
Масло	21	18	86
Молоко	400	362	91
Сметана	10	10	100
Сир кисломолочний	45	49	109
Яйце	24	24	100
Борошно	25	24	96
Крупи, макарони	45	46	102
Цукор	45/25	39	114
Фрукти	100	79	79
Сухофрукти	10	12	120
Картопля	190/90	152	114
Овочі	230	224	97
Хлібобулочні вироби	120	119	99
Олія	9	10	111
Сік	70	88	126
Сир твердий	5	4	80

Основою нового підходу до здорового харчування є збагачення раціону дітей фруктами та овочами, молочними продуктами, м'ясом і рибою, обмеження кількості солі, цукру, жирів, хліба та картоплі. Зараз ми готуємо більше салатів: з морквою та яблуком, з капусти, моркви та яблук, із вареного буряка з сиром, із зеленого горошку з цибулею, морква, припущена з родзинками. Готуємо нові м'ясні страви: нагетси, пудинг із м'яса курки, курка по-італійськи, зрази картопляні з м'ясом курки, болоньезе, курячий рулет, фарширований вареним яйцем. М'ясні та рибні страви стали менше смажені, а частіше запечені в духовій шафі чи приготовлені на пару. Сподобались нашим дітям ягідні соуси які подаються до фруктівників та запіканок.

Традиційно українці споживають забагато картоплі. Дослідження довели, що це призводить до надлишкової ваги, тому в новому меню цей овоч переважно використовується для приготування перших страв та на одну-дві окремі страви на тиждень.

У нашому дошкільному закладі створено сприятливе емоційне оточення для прийому їжі. Діти середньої групи харчуються в їдальні. Групи забезпечені відповідним посудом. Столи та стільці відповідають ростовим показникам. Вихователі стежать за поставою дітей, їхньою поведінкою за столом, повідомляють назви страв, звертають увагу на смачно приготовлену їжу, заохочують дітей різними сюрпризами до споживання нових страв. Діти навчені користуватися серветками, дякують після їжі кухарям.

Але водночас окреслились проблемні питання, які виникли при впровадженні нового Порядку харчування:

- необхідність дообладнання харчоблоку (придбання пароконвектомату, міксера);
- невчасне постачання всіх необхідних продуктів та продовольчої сировини (особливо фруктів, ягід, спецій, свіжих овочів);
- збільшення вартості харчування за рахунок включення в раціон продуктів з високою собівартістю (молоко з вітаміном D³, заморожені ягоди, чорнослив, курага);
- необхідність зміни харчових звичок дітей, введення продуктів із зовсім незвичними смаковими властивостями (цвітна капуста, гарбузові страви, різні соуси, несолодкий чай);
- потреба у проведенні просвітницької роботи серед батьків. Прищеплювати здорові харчові звички потрібно не лише дітям, а й їхнім батькам. Є необхідність проводити роз'яснювальну роботу, насамперед, через зменшення солі й цукру в їжі.

Ми боялись нововведень, був присутнім страх перед невизначеністю, страх втратити комфорт і страх розчарування, але нині переконались, що харчування завдяки новаціям стало здоровішим, різноманітнішим і сучаснішим.

У дитсадку, школі та інших закладах освіти діти мають також вчитися розуміти, що означає бути здоровим і що для цього потрібно робити. Щоб діти познайомилися з правильними харчовими звичками та засвоювали їх, освітяни та батьки мають діяти спільно. Необхідно донести до батьків важливість цих нововведень і їх користь для дитини. Також потрібно дати дітям час для того, щоб звикнути навчитися їсти «здорову» їжу.

Ми в історії, історія в нас

Людмила ПРИМАК,
практичний психолог ЗОШ № 7

Перша Леді України Олена Зеленська у Міжнародний день сім'ї написала у Фейсбукці: «Історія кожної нашої сім'ї зараз - це історія болю, тривоги, надії. Історіями наших родин пишеться трагічна й героїчна історія країни».

Кожен наш учень чи учениця - це частина родини, яка проживає війну по-своєму. Хтось залишився на території країни та швидко йде до сховища під час повітряних тривог. Хтось виїхав за кордон та з безпечної відстані слідкує за кількістю повітряних тривог, турбуючись за тих, хто залишився. У кожного своя історія проживання війни...

Що таке фізичні травми та як їх лікувати, знають всі. Порізи заживають, переломи зростаються, на ампутовані кінцівки встановлюють сучасні протези. А як проявляються психологічні травми, особливо під час війни, та що з ними робити? Як педагогам працювати з учнями, які бачили руйнування власних домівок та говорять, що у них «нічого немає»? Як продовжувати навчати дітей, які змушені виїхати за кордон і з тугою в серці та очах говорять: «Я хочу додому!» Як реагувати на слова дитини, в яких є лише бажання помсти окупантам, які прийшли на нашу землю? Як допомогти відновити нормальний сон? І, найскладніше, як допомогти жити далі, коли є втрата близьких? Як відкрити їх серця для любові, спокою та, зрештою, навчання?..

Усі реакції, які ми проживаємо в складні періоди, нормальні у ненормальних умовах. Хтось бере до рук зброю, хтось тікає, а хтось завмирає і вдає, ніби все добре й нещастя пройде повз. Це все нормально. Не потрібно себе звинувачувати за поведінку чи нав'язувати почуття провини за реакції тим, хто поруч. Це несвідома робота найдревнішого мозку, який запрограмований на фізичне виживання. Просто приймаємо без відчуття провини.

Із зовнішнім ворогом ведуть боротьбу наші воїни. Із внутрішнім ворогом – безсиллям, безпорадністю, горем – ми можемо боротися самостійно та підтримувати одне одного. Саме батьки перебувають безпосередньо поруч дітей і мають знати та вміти стабілізуватися самим й допомогти дітям. У [відео](#) «Само- та взаємодопомога під час війни» я поділилася способами стабілізації за ізраїльським протоколом «4 стихії» та моделлю проживання кризових періодів BASIC Ph. Батьки, педагоги у безпечний для себе час мали змогу побачити його у батьківських Viber-групах, на сторінці «Підтримка під час війни» в [«Кабінеті психолога»](#) сайту сьомої школи та [ФБ-групі](#) «Психологічна

допомога Новоград-Волинський». Стресові ситуації є викликом для кожної людини. Якщо спробувати урізноманітнити способи зниження стресової напруги, тоді жоден з ресурсів не буде вичерпним. Наше завдання в час війни - вижити і зберегти любов у серці та розум у голові. Наразі ми потрібні одне одному. Це те, на що ми можемо вплинути своїми власними маленькими кроками.

Продовження навчання дало можливість зустрітися з учнями, дати підтримку та спрямувати їх увагу на формування психологічної стійкості. Години психолога об'єднували учнів та допомагали ідентифікувати емоції, визначати свої ресурси. Акцент робили на тому, що і для чого кожен може зробити в тому місці де є зараз, незважаючи на вік.

Сучасні психологи та травматерапевти говорять, що близько 20 % людей після війни будуть мати наслідки у вигляді посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Як буде в Україні - час покаже. Наразі важливо мінімізувати наслідки травмуючих подій для психіки. Посттравматичний стресовий розлад виникає як

відтермінована або подовжена відповідь на стресову подію. Проявляється флешбеками, негативним настроєм з порушенням сном та відчуттям реальності, бажанням уникнути певних думок та відчуттів, яскраво вираженою активністю при зустрічі зі стимулами (тригерами), пов'язаними з травмою. Не нехуйте звертанням до практичних психологів, психотерапевтів для найшвидшого відновлення.

Чи буде усе як раніше, коли закінчиться війна? Точно будуть садочки і школи, зустрічі з друзями, уроки та веселі перерви, підготовка до уроків та морозиво після школи, прогулянки та мандрівки з друзями і рідними. Точно будуть смачні сніданки і затишні вечері, найкрасивіші світанки та заходи сонця, а ще зорі в небі, ігри і багато обіймів з друзями, тиша вночі та гамір мирного життя вдень. Там, де було зруйновано, ми відбудуємо знову так, як буде найкраще для нас. Людність завжди перемагає зло.

Пишемо історію свідомо, розуміючи, що так як було до війни, призвело до наслідків, які бачимо зараз. Сіємо те, врожай чого хочемо збирати в майбутньому та залишити дітям. Змінюємося самі й змінюємо те, на що можемо вплинути та формуємо найкращу версію своєї історії життя та країни.

Про діяльність центру психологічної допомоги дітям та дорослим

*Світлана ГОНІК,
директор інклюзивно-ресурсного центру*

В рамках Гуманітарного координаційного центру, який діє при виконавчому комітеті міської ради з 28 лютого 2022 року розпочав свою діяльність Центр психологічної допомоги дітям та дорослим.

Мета роботи - надання первинної соціально-психологічної допомоги та підтримки особам, які постраждали в ході проведення воєнних дій на території України, пережили психологічну травму, послаблення їх стресових реакцій, допомоги у формуванні навичок коротко- і довготривалого подолання стресу та зміцнення природної психологічної стійкості, резильєнтності.

Центр психологічної допомоги дітям та дорослим функціонує в установленому законодавством порядку та співпрацює з усіма суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері допомоги особам, які постраждали внаслідок воєнних дій на території України. Головним завданням є надання соціально-психологічних послуг особам (як жителям міської територіальної громади, так і внутрішньо переміщеним), які отримали психотравмуючий досвід пов'язаний з агресією військового характеру.

До роботи центру на волонтерських засадах залучено найкращих висококваліфікованих психологів громади, а саме фахівців комунальних установ «Інклюзивно-ресурсний центр» та «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» міської ради Васільєву Л.В., Корицьку О.В. та Якубович О.В.

Практичні психологи керуються Положенням центру психологічної допомоги дітям та дорослим Новоград-Волинської міської ради Житомирської області, дотримуються норм професійної етики та принципів компетентності, індивідуального підходу, добровільності, людиноцентризму та партнерства.

Фахівцями Центру психологічної допомоги дітям та дорослим проведено понад 300 консультацій для мешканців Новоград-Волинської міської територіальної громади та внутрішньо переміщених осіб.

Ресурсом для реалізації інформаційно-просвітницької кампанії було обрано соціальну мережу Facebook. На платформі створено сторінку «Центр надання гуманітарної допомоги Новоград-Волинської міської територіальної

громади з надання психологічної допомоги дорослим», де розміщуються інформаційні матеріали спрямовані на підтримку батьків та їхніх дітей в період дії воєнного стану.

Гонік С.Ю. та Васільєва Л.В. розробили інформаційну брошуру «У ситуації сильної паніки»; підготували ряд відеороликів: «Як заспокоїти себе.

Рекомендації для дорослих щодо нормалізації психоемоційного стану»; «Як заспокоїти дитину. Рекомендації батькам щодо надання психологічної підтримки дітям»; «Способи самодопомоги при панічній атаці»; «Допомога та самодопомога при нервовому тремтінні»; «Допомога та самодопомога при ступорі»; «Допомога та самодопомога при істеричному нападі (істериці)»; «Допомога при руховому збудженні» та презентаційні матеріали з теми «Психологія стресу», «Ігрові дихальні вправи для знаття стресу для найменших».

Протягом березня-квітня для осіб, які вимушені були залишити постійне місце проживання у зв'язку із ситуацією, проводилися очні індивідуальні кризові консультації та здійснювалася психологічна просвіта щодо формування стресостійкості та надання самодопомоги в кризовій ситуації на базі Новоград-Волинського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Житомирської обласної ради.

Проведено тренінгові заняття з подолання наслідків психологічної травми дитини арт-терапевтичними засобами «Крила миру» та тренінгові заняття з подолання наслідків психологічної травми дорослих «Лінія добра».

01 квітня 2022 року за ініціативи компанії «Драйв» та підтримки управління освіти і науки Новоград-Волинської міської ради, центру психологічної допомоги дітям та дорослим проведено захід «Секрети стійкості для дітей від супергероїв». Цільова аудиторія – діти з числа внутрішньо переміщених осіб. Метою зустрічі було створення позитивного простору та надання психосоціальної підтримки. Супергерої розкрили секрети емоційної стійкості, витривалості та навчили опановувати себе за допомогою дихання. Діти заохочувались до творчості, самореалізації, спілкування та взаємного навчання. Разом з гарним настроєм всі учасники отримали солодкі подарунки від благодійників.

Почуття безпеки є базовою потребою для кожної людини. В період військової агресії стрімко підвищується рівень тривоги, з'являються страхи, руйнуються плани на майбутнє. Все це прямо пропорційно відображається на психіці людини. Тому так важливо знаходити ресурс, вміти долати паніку, стресові ситуації, надавати допомогу собі та іншим в кризових ситуаціях та шукати шляхи для руху вперед.

Разом до перемоги!

Формування та розвиток резильєнтності в учасників освітнього процесу

*Галина МАТВЄЄВА,
практичний психолог ЗОШ № 8*

Проблема стійкості людини перед обличчям складних життєвих ситуацій завжди була цікава і привертала увагу дослідників, які вивчали різні аспекти людського життя, – психологів, соціальних працівників, педагогів та медиків.

Сьогодні резильєнс, як особливість людської психіки, набуває великого значення через гостру необхідність опору стресам, пов'язаним із актуальними проблемами: життям в умовах ведення бойових дій на території України, пандемії, загострення економічних проблем у державі та кожній родині тощо.

Резильєнтність (резилієнс, психологічна пружність, стресостійкість тощо) – це здатність людини впоратися зі складними життєвими подіями та відновлюватися після труднощів чи стресу. Це те, що дає психологічну силу втриматися проти викликів, які неминуче трапляються з нами. Метафорично ми можемо уявити, що резильєнтність - це парасолька, яка тримає нас більш-менш сухими від дощу, у той час, як ми продовжуємо йти вулицею.

Як свідчать численні дослідження, деякі люди народжуються із природною системою «навігації» негараздами, вони здатні довше зберігати спокій та ясність у міркуванні при зіткненні зі стресом. Проте її також можна розвинути, адже, на думку експертів, люди можуть засвоїти та виробити навички, які допоможуть краще справлятися із труднощами. Оскільки резилієнс – це процес ефективного подолання негараздів, то найцікавіше і найцінніше у ньому те, що він не визначається тільки рисами особистості, а включає нашу увагу, мислення і поведінку, тому бути більш стійким до труднощів можна навчитися. І заклади загальної середньої освіти дають таку можливість кожному, адже саме школа відіграє роль каталізатора в створенні захисного середовища, знижуючи ризик заподіяння шкоди учасникам освітнього процесу, надаючи їм психосоціальну підтримку, що сприяє життєстійкості.

Психологічна служба Новоград-Волинської загальноосвітньої школи I-III ступенів №8 Житомирської області систематично впроваджує заходи з формування та розвитку резильєнтності в учасників освітнього процесу.

Свою діяльність у даному аспекті спрямовуємо на формування факторів, які впливають на резильєнтність:

- доброзичливе ставлення до себе та своїх здібностей;
- здатність робити реалістичні плани та втілювати їх;
- розвиток комунікативних навичок, зокрема асертивності (вміння у ввічливий та доброзичливий спосіб відстояти себе, виразити свої почуття та думки, не ображаючи і не порушуючи гідності інших людей);

- плекання цінностей і планування життя згідно з ними;
- розвиток власної «системи підтримки»: змістовних та глибоких стосунків із близькими людьми, з природою, з собою;
- плекання надії;
- розвиток здатності вирішувати проблеми.

Систематично в нашому навчальному закладі проводяться заходи,

покликані формувати та розвивати резильєнтність усіх учасників освітнього процесу. Уже стало гарною традицією відзначати Всесвітній день психічного здоров'я. Цьогоріч заходи відбувалися емоційно насичено та яскраво. Упродовж дня у фое школи працював «позитивний фотограф», який фотографував настрій, а йому допомагали два веселих клоуни. Також працювали наші лікарі-учні, завданням яких було виявляти хворих на нудьгу, смуток та меланхолію, а також швидко

їх «лікувати» чарівними пігулками.

У рамках відзначення Міжнародного дня толерантності та Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства» проведено ряд виховних заходів, спрямованих на розвиток комунікативних навичок, взаємопідтримки та взаєморозуміння, терпимості, поваги права іншого бути таким, яким він є. Організовані та проведені заняття з елементами тренінгу, психологічні акції, квести, вебквест, відеолекторії тощо. У 2021-2022 навчальному році в закладі успішно розпочав роботу шкільний кінотеатр. Так учні мали змогу відпочити, зняти емоційне напруження під час перегляду цікавих мотивуючих стрічок: «Життя інших – відповідальність кожного», «Надія є завжди», «Стивен Хокинг – історія життя», «Грінч».

Особистість з високим рівнем резильєнтності повинна вміти креативно мислити. Цього навчального року наш заклад долучився до Всеукраїнського проєкту «Creative school: креативний вчитель/школа/учень», організувавши Тиждень креативності. Протягом тижня проведено такі заходи: фотофлешмоб онлайн «Креативна страва» (учні 1-4 класів та їх батьки), тренінг з розвитку креативності (учнівський парламент), інтерактивні вправи «Друдли» (учні 5-9 класів), психологічна акція «Крила натхнення» (1-9 класи), розважальні п'ятихвилинки «Андріївські перерви» (5-9 класи).

Як уже зазначалося вище, одним із факторів стресостійкості є здатність вирішувати проблеми. Важливим кроком у цьому напрямку стала участь у міському конкурсі відеоробіт на тему «Сім'я без насильства: сучасний погляд української молоді». Разом з командою учнів 7 класу ми написали сценарій та зняли відеофільм «Захисти себе, зупини насильство!». Основною метою було

донести аудиторії меседж про те, що випадки домашнього насилля трапляються досить часто і надзвичайно важливо знати правила самопомоги та порятунку в таких обставинах. Приємно зазначити, що наш фільм здобув перемогу.

У зв'язку з карантинними обмеженнями та воєнним станом в Україні багато заходів з розвитку резильєнтності в 2021-2022 н.р. було проведено в дистанційному форматі. У роботі працівники психологічної служби нашого закладу активно використовують опитування в Google Forms, онлайн-тестування, вебквести, онлайн-ігри, тренінги, фото/відеофлешмоби, челенджі. На сторінці психологічної служби сайту школи постійно оновлюються поради всім учасникам освітнього процесу з різних аспектів життя. З початком буремних подій в Україні, які тривають останні місяці, багато дітей та дорослих перебувають у ситуації постійного стресу, невизначеності та страху. З метою допомоги кожному подолати негативні емоції спільно з учнями 5 класу створено відеоролик «Коли тобі страшно і тривожно...».

Підсумовуючи сказане вище, варто наголосити, що вироблення навичок резильєнтності допомагає людині протистояти стресу, так само як організм опирається шкідливим впливам завдяки імунній системі. Саме тому резильєнтність є тією властивістю психіки, яку необхідно плекати та вдосконалювати постійно.

Досвід роботи психологічної служби до та під час правового режиму воєнного стану

Світлана КАЛЕНЮК,
практичний психолог ЗОШ №10

Страх, тривога, безпорадність та ще багато різноманітних негативних емоцій переживали українці 24 лютого 2022 року. Ранок, який миттю змінив життя людей всієї країни та розмежував наше існування на «до» та «після». День, коли увесь наш народ відчув несамоовиту тяжкість реальності та непереборність обставин. Вечір в укритті, з наляканими та стурбованими знайомими і не дуже знайомими, але спорідненими однією на всіх трагедією людьми. Ніч в очікуванні сигналу «Відбій тривоги». І так щодня та щоночі...

Вир емоцій та хвилювань зараз беруть керівництво над думками та поведінкою дітей і дорослих. Саме в такі тяжкі для усіх дні психологічна служба як ніколи актуальна та затребувана. Психологи об'єднуються в групи, надаючи підтримку та допомогу тим, хто цього потребує, проводиться онлайн-навчання, консультування в кризових ситуаціях та надання допомоги у відновленні ресурсів.

Відновлено освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання, діти та дорослі повертаються до звичного для себе ритму життя, але війна продовжується й надалі чинить вплив абсолютно на всіх без винятку людей.

Кожна людина, а особливо дитина, котра перебуває у гострому стресовому стані, безумовно потребує зовнішньої підтримки з боку психологічних фахівців. Саме таку необхідну допомогу отримували школярі Новоград-Волинської

загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №10 художньо-естетичного профілю, які мали змогу бути присутніми на онлайн-заняттях під назвою «Емоції під контролем». Під час занять, за допомогою вправи «Свічка – Квітка» учні навчилися регулювати власне дихання, тим самим – заспокоюватися і приймати виважені рішення. «Кольором емоції» діти віднайшли власні страхи та попрацювали з ними. Найбільше учням сподобалася вправа

«Метелик», за допомогою якої кожен відчув тепло власних обіймів та зміг себе заспокоїти. Вправа надала дітям можливість поділитися переживаннями, страхами, емоціями, які їх переполюють, а найголовніше – дала відчуття та усвідомлення, що вони не самотні у своїх переживаннях, що їх потреби почуті.

Для педагогічних працівників закладу освіти було проведено онлайн-практикум зі стійкості та відновлення, в процесі якого вчителі навчилися застосовувати техніки релаксації. Вправа «Безпечне місце» дозволила педагогам відволіктися від усвідомлення тяжких подій, що зараз відбуваються навколо, уявити себе у безпечному місці, де вони почуваються комфортно та затишно, – сформувати ресурсні уміння. Заспокоїтися, знайти та відновити власний ресурс допомогла вправа «В день, коли закінчиться війна...». За допомогою її виконання, учасники тренінгу мали змогу переключити власну увагу на майбутні плани, мрії, цілі, формуючи таким чином більш стійкий емоційний фон.

Також до циклу шкільних івентів було включено тренінг для педагогічних працівників «Психологічні акварелі», під час якого присутні освоїли нову техніку – малювання кавою. Учасники тренінгу дізналися багато цікавих фактів про каву, а згодом створили ресурсний малюнок, використовуючи каву різної консистенції. Елементи арт-терапії доповнили ароматами кориці, ванілі та цукру, таким чином застосувавши техніку ароматерапії.

Для учасників освітнього процесу, у II семестрі, започатковано новий проєкт під назвою «5 хвилин із психологом». Метою проєкту є обговорення емоційного стану, вироблення правил безпечної поведінки, гігієни спілкування, взаємин та інших важливих питань, необхідних для збереження ментального, фізичного здоров'я та життєдіяльності людини в такий складний період.

Для мешканців мікрорайону «Смолка» під час дії сигналу «Тривога» практичним психологом школи Світланою Каленюк в укритті проводилися розвантажувальні заняття з використанням елементів арт-терапії. Арт-терапевтичні техніки спрямовані на гармонізацію внутрішнього стану людини, середовища її життя та перебування, взаємодію з природою й універсумом шляхом інтеграції тих частин особистості, досвіду чи соціуму, котрі викликають страхи або агресію у людини. Вони вирізняються надзвичайною різноманітністю варіантів виконання, що дає змогу надати термінову психологічну допомогу тут і тепер. З ентузіазмом та цікавістю до виконання

арт-терапевтичних технік долучалися як найменші, так старші мешканці мікрорайону. В процесі малювання вони мали змогу поділитися та обговорити власні емоції, під час взаємодії пропрацювати переживання, які їх турбували.

Поряд з роботою в умовах правового режиму воєнного стану не припинялася робота з інших напрямів психологічної служби, а саме: робота з дітьми з ООП, діагностична, просвітницька та профілактична діяльність.

Свою діяльність психолог висвітлює на шкільному сайті Новоград-Волинської загальноосвітньої школи I-III ступенів №10 художньо-естетичного профілю: <https://school10nv.org.ua/#>

Також на сайті працює електронна скринька довіри. Вона створена для кожного, хто має бажання поставити запитання, які турбують, залишити власні побажання та пропозиції. При цьому це можна зробити анонімно. Психологічна служба обов'язково надасть відповідь на кожне поставлене запитання та врахує побажання і пропозиції.

Перейшовши за посиланням: <https://school10nv.org.ua/#>, можна переглянути наступну інформацію:

- ✓ робота з попередження булінгу, безпечної роботи в мережі Інтернет та проведені заняття.
- ✓ про методику діяльності з дітьми-школярами, що мають особливі освітні потреби, та специфіку роботи в спеціально організованому освітньому просторі.
- ✓ важлива та необхідна для ознайомлення батькам, дітям та всім працівникам закладу інформація про психологічну допомогу під час військового стану.

З метою підвищення власної професійної майстерності та відновлення ресурсного стану, а також попередження емоційного вигорання та професійної деформації рекомендую та особисто долучаюся до різних вебінарів, а саме:

- 15-хвилинний онлайн-практикум стійкості зі Світлою Ройз (<https://www.youtube.com/watch?v=Syh3vc33jII>), котрий покликаний створити простір, в якому дорослі та діти могли б починати відновлюватися, могли б завдяки конкретним практикам, відчуттю близькості, практичним знанням, після напружених днів – відпочивати та наповнюватися силами, підтримкою;
- Відкритий вебінар «Де знаходити ресурс і як піклуватися про себе» Н.Сабліної (https://www.youtube.com/watch?v=212BjLm_LG0);
- Відкритий вебінар «Я – поруч, я – психолог» Н.Сабліної, в якому висвітлено інформацію про те, як потрібно надавати першу психологічну допомогу (<https://www.youtube.com/watch?v=AwYQyFZdbv8&t=96s>);
- Вебінар «Супровід дитини в умовах вимушеного переселення. Музично-релаксаційні техніки підтримки дітей, що зазнали травм війни» (спікер Сімон Н.Г.).

Сьогоднішнім вчителям випала непроста справа працювати з дітьми з досвідом війни, працювати під час війни, з дітьми які знаходяться в дуже різних умовах, а тому, всі учасники освітнього процесу потребують

психологічної підтримки й допомоги. Будучи представником допомагаючої професії, як практичний психолог, розумію її важливість, особливо у реаліях сьогодення. Щодня відчуваю себе на своєму місці, маючи можливість допомагати іншим людям, застосовуючи власні знання та уміння.

Досвід надання соціально-психологічної підтримки учасникам освітнього процесу у Новоград-Волинському політехнічному фаховому коледжі в умовах воєнного стану

*Оксана КУДРЯВЦЕВА,
заступник директора з виховної роботи
Новоград-Волинського політехнічного фахового коледжу*

*Валентина ТЮРІКОВА,
практичний психолог
Новоград-Волинського політехнічного фахового коледжу*

На тлі пандемії, яку спричинив Covid-19, Україна була змушена ввести карантинні обмеження і усі заклади освіти перейшли на дистанційне навчання. Такий перехід спричинив виникнення значної кількості труднощів не тільки технічного, організаційного, але і психологічного характеру в учасників освітнього процесу. Навчальні заклади поступово пристосовувалися до нового режиму роботи, зуміли організувати надання освітніх послуг здобувачам освіти.

З початком повномасштабного військового вторгнення на територію нашої держави збройних сил російської федерації кардинально змінилось життя усього українського народу. Зміни торкнулися не тільки питання безпеки, а й усіх сфер життєдіяльності країни.

Війна проходить не лише по лінії фронту. Війна вже всередині кожного: на лінії фронту вона фізична, поза ним – психологічна. Звичний спосіб життя, спілкування та взаємодія з іншими, структурованість часу – те, що психологічно стабілізує, надає впевненості, знижує тривогу і підвищує самооцінку зникло в один день. Наразі громадяни нашої країни намагаються психологічно адаптуватися до життя у воєнний час і справитись із своїм тяжким психоемоційним станом.

Відновлення навчання під час війни - неабиякий виклик для викладачів. Вони мають не лише навчити нового, а й знайти підхід до стривожених студентів, організувати навчальну діяльність, комунікацію із здобувачами освіти та їх батьками. Тому важливою є психологічна допомога та підтримка усіх учасників освітнього процесу, спрямована на адаптацію до нових умов навчання, зниження психологічної напруги та формування мотивації до роботи в умовах воєнного часу.

Робота психологічної служби Новоград-Волинського політехнічного фахового коледжу з надання соціально-психологічної підтримки учасникам освітнього процесу здійснюється за допомогою використання різних засобів

комунікації: вебсайту закладу освіти, онлайн-конференцій в Google Meet чи Zoom, Facebook, Telegram, Viber груп викладачів, студентів, батьків. Такі види онлайн-зв'язку надають ефект особистої присутності й «живого» спілкування, можливість сприймати та інтерпретувати вербальні сигнали.

Значні можливості щодо реалізації основних напрямків роботи психологічної служби нашого закладу освіти надає використання автоматизованої платформи Google. Для кожної академічної групи створений свій Classroom, у якому куратор та практичний психолог розміщують матеріали для студентів, які надалі використовуються при проведенні виховних годин, діагностичної, просвітницької, профілактичної, корекційно-розвивальної, консультативної роботи. Ознайомившись з матеріалами, студенти мають можливість обговорити їх під час онлайн-зустрічі з куратором, практичним психологом чи написати повідомлення в загальному чаті, передивитись надані матеріали у зручний для себе час, завантажити свої матеріали або виконати завдання. Для здійснення консультативної роботи з викладачами, студентами, батьками також використовується інструмент Google Meet.

Під час дистанційного режиму роботи особлива увага зосереджена на комунікації з дітьми-сиротами, дітьми позбавленими батьківського піклування, студентами груп ризику шляхом спілкування через вищезазначені засоби комунікації.

Психологічна діагностика студентів, викладачів, батьків проводиться згідно з планом роботи психологічної служби закладу. Значні можливості у діагностичній роботі надає використання форми Google Forms. Практичний психолог створює відповідний діагностичний тест у Google Forms, надає посилання у Classroom необхідної групи. Заповнивши форму, студенти відправляють її психологу, який їх опрацює. Отримані результати дослідження повідомляються куратору академічної групи, надаються рекомендації щодо вирішення психологічних проблем, труднощів та окреслюються подальші напрямки роботи у профілактиці виникнення негативних емоційних станів.

У Новоград-Волинському політехнічному фаховому коледжі постійно проводиться моніторингові дослідження з використання інструменту Google Forms. Зокрема були проведені анкетування: «Самоаналіз закладу освіти», «Академічна доброчесність», «Психологічний стан учасників освітнього процесу під час дистанційного навчання», «Аналіз дистанційного навчання», «Стоп, булінг», «Надання освітніх послуг у Новоград-Волинському політехнічному фаховому коледжі», «Підвищення професійної кваліфікації викладачів коледжу».

Використання Google Classroom дозволяє забезпечити віртуальний зв'язок з студентами, надає можливість донести до них важливу інформацію, отримати зворотний зв'язок, обговорити важливі питання.

В умовах воєнного стану психологічною службою Новоград-Волинського фахового політехнічного коледжу налагоджено дистанційний зворотній зв'язок з соціальними службами, поліцією.

У час, коли країну охопила війна, кожен свідомий громадянин намагається бути корисним і допомогти Збройним силам України перемогти ворога. Наш навчальний заклад також не залишився осторонь і бере активну участь у волонтерській діяльності. З ініціативи директора Петрошук А.В. та заступника директора з виховної роботи Кудрявцевої О.М. організовано волонтерську роботу, а саме: збір коштів для придбання медикаментів, виготовлення маскувальних сіток, костюмів «кікімор» для Збройних сил України та ТРО. До цієї важливої справи долучились викладачі, студенти, технічний персонал нашого коледжу.

Варто відмітити великий, позитивний психотерапевтичний ефект на психологічний стан викладачів, студентів, який є від спільної волонтерської роботи. Психологічна допомога надається вже не в кабінеті психолога, а безпосередньо під час виготовлення маскувальних сіток та костюмів. Кожен учасник, який долучився до цієї важливої справи має можливість не лише допомогти нашим військовим, а й отримати психологічну підтримку, відчутти власну необхідність, значимість та впевненість у своїх силах.

Особливо цінним для кожного волонтера є безпосередній зворотній зв'язок з нашими військовими, для яких виготовляються ці маскувальні сітки та костюми. Слова вдячності від наших воїнів та підкреслення ними важливості цієї роботи для фронту ще більше вселяють віру студентів, викладачів у свою значимість, мотивують до діяльності, стабілізують емоційний стан.

Серед викладачів коледжу є ті, хто пішов захищати нашу країну, але вони і сьогодні підтримують зв'язок зі своїми студентами та є для них підтримкою і прикладом. Щоб віддячити викладачам-воїнам, студенти відзняли кілька відеороликів, в яких

подякували їм та ЗСУ за мужність, сміливість, відвагу у боротьбі з ворогом. Спільна робота, постійна комунікація між викладачами та студентами є надзвичайно цінним психологічним інструментом у подоланні негативного психоемоційного стану, в якому зараз перебувають переважна більшість учасників освітнього процесу.

Навчання за програмою FLEX

Аліна ТАБАКОВА, директор Ліцею № 11

Оксана АНДРІЙЧУК, заступник директора з НВР Ліцею № 11

В сучасних складних умовах саме освіта відіграє роль того механізму, який, працюючи злагоджено, сприяє формуванню у здобувачів освіти як твердих, так і м'яких навичок. Саме м'які навички необхідні для того, щоб реалізувати себе в дорослому житті. Саме такі навички допомогли Якубовій Марії, учениці Ліцею №11 міста Новограда-Волинського, пройти всі етапи відбору і стати учасницею програми обміну майбутніх лідерів (FLEX) – програми культурного обміну Бюро у справах освіти і культури Державного департаменту США, яка адмініструється в Україні організацією Американські Ради з міжнародної освіти (American Councils) за підтримки Міністерства освіти і науки України. Програма надає школярам стипендії, які дають їм змогу подорожувати до Сполучених Штатів, навчатися в американській школі протягом одного академічного року і проживати в американській родині. Так у 2021-2022 навчальному році Марія навчалася у США і поділилася своїми враженнями. Американська освіта має, на думку Марії ряд позитивних аспектів, зокрема:

- освіта розділена на рівні. В Америці діти протягом навчання у школі відвідують: початкову (1-4класи) , середню (5-6), середню + (7-8) та вищу (9-12 класи). Це дає можливість дітям розвиватися та постійно знаходитися в колі однолітків, що дає хороші результати в соціалізації.
- старша школа гнучка. В кожного учня є свій розклад. Система така: в учня є певні категорії предметів, які необхідно мати протягом чотирьох років школи - кредити. Щоб закінчити школу учням потрібна певна кількість певних кредитів, але як їх отримати – вирішує учень. Тобто він сам обирає, які уроки собі взяти на семестр/рік. Наприклад, потрібно мати 2 кредити з наук (2 повних роки вивчення). Учень може мати хімію 2 роки, або біологію 1 і 1 фізику – він сам обирає, що і як надовго. Також є дуже багато електівс-уроків, які дають додаткові кредити, але при цьому учень займається чимось цікавим.
- позакласні активності. В межах школи діти мають можливість займатись будь-чим. Всі види спорту на професійному рівні, зі змаганнями з іншими школами/містами; театр, дебати, хори, шоу-хори, оркестр, музичні групи, агро-клуб, драма-клуб, волонтерські клуби, танці, мистецтво. Тут для кожного

знайдеться щось, що припаде до душі і буде розвивати поза школою. Всі учні на високому рівні задіяні в шкільному житті.

- допомога з майбутнім. У школі є офіс канцлерів-наставників/порадників, які допомагають учням визначитись з коледжем, радять, що робити після школи і надають багато корисної інформації. Також ці люди допомагають скласти розклад на семестр і є помічниками з будь-якого питання.

- дружня атмосфера. Атмосфера в школі така, що прокидаєшся з радістю, в очікуванні школи нового дня. Всі вчителі ставляться до дітей як друзі – постійно жартують, дають їжу, запрошують на каву і просто насолоджуються компанією учнів. У США окрім освіти, учні ще отримують заряд енергії від вчителів і мають думку «який же він класний».

- без книжок. Більшість шкіл вже кілька років не використовує книжок в освітньому процесі – все є в комп'ютері, який школа видає кожному учню на початку навчального року. На думку Марії такий метод освіти легший та більш ефективний, тому що це цікаво та набагато зручніше.

- готує до життя. Учні в Американській школі набагато доросліші та відповідальніші. Тут немає такого, щоб за учнем «бігали», щоб він щось здав, ні. Тут навчання учнів - це їх відповідальність. Так як немає такого поняття як «клас» та «класний керівник», учні самі вирішують усі питання, і це дійсно готує до реального життя.

Серед негативних аспектів Марія вказала лише один

- вища освіта фінансово дорога. Отримати фінансову допомогу чи стипендію можливо, але для того середньостатистична американська родина повинна буде постаратись, щоб відправити дитину в хороший коледж. Освіта не може бути такою дорогою.

Навчання в американській школі сприяло отриманню Марією нового досвіду та розширення кругозору, дало розуміння цінності освіти в цілому: української та американської.

Незабутнє та корисне з табором «GoCamp Online: Creative Camp»

Тетяна МЕЛЬНИК,
учитель англійської мови ЗОШ №9

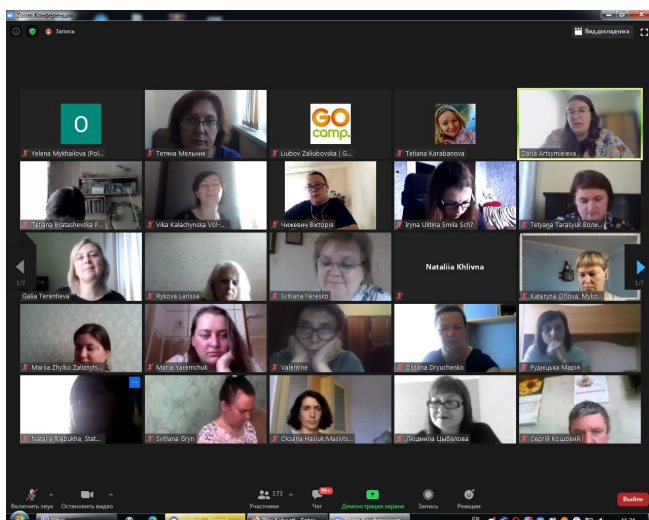
2021 рік – це ювілейний рік для нашої школи. Рік – підбиття підсумків за перше 100-ліття, шанування історії та досягнень загальноосвітньої школи I-III ступенів №9. Рік смілих кроків у наступну еру. Колектив ЗОШ №9 живе, працює і творить на зламі не простих XX і XXI століть. Разом із Новоград-Волинською громадою ми трудимося на перспективу, на благо та розвиток нашої Незалежної України.

Саме на перетині двох епох школа вміло поєднала очне та дистанційне навчання. Карантинні обмеження змусили перенести в онлайн формат більшість шкільних свят, виховних заходів, творчі конкурси. Під час очного навчання, два роки поспіль, у нашій школі було організовано літні мовні табори, оскільки вони є одним із нестандартних підходів для забезпечення якісного навчання дітей мовам. Але як це зробити в дистанційному форматі, було нам важко уявити. Саме тому, коли надійшов лист від громадської організації «Глобал Офіс» із запрошенням взяти участь у безкоштовному англійськомовному таборі GoCamp Online влітку 2021 року, відразу промайнула думка: «А чому б і ні?». Учні нашої школи – це обдаровані, талановиті й працелюбні діти. Вони залюбки та з цікавістю беруться до інновацій, мислять креативно та нестандартно.

Те, що GoCamp - найбільша освітня програма в Східній Європі, у якій волонтери з усієї планети навчають школярів іноземним мовам та відкривають світ для дітей з різних куточків України, ми знали з досвіду колег з інших шкіл міста, яким пощастило ще в доковідний період пройти відбір та отримати свого англійськомовного волонтера. Звісно, такого живого спілкування школярі ніколи не забудуть. Але те, що організатори GoCamp зможуть організувати

онлайн мовний табір для тисячі учнів з 145 навчальних закладів України та долучити до роботи волонтерів з 30 країн світу, було неймовірним. Із Житомирської області зареєструвалися лише дві школи, і одна із них - це наша ЗОШ №9.

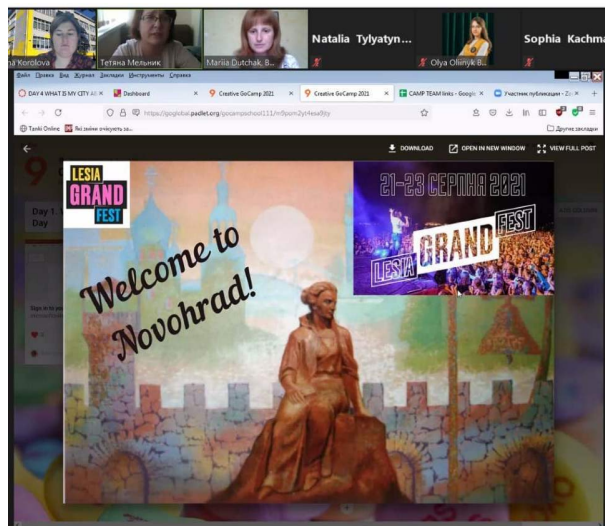
Отже, була сформована команда з учнів 7-го класу, яку супроводжував один учитель-ментор. Учитель-ментор

Мельник Т. В. пройшла 10-денне навчання, зміст навчальних модулів передбачав опанування учасниками онлайн-курсу теоретичної бази щодо психолого-педагогічних та методичних аспектів викладання англійської мови з урахуванням комунікативного та проектно-діяльнісного підходів, а також приклади завдань та активностей для застосування у викладацькій практиці. Програма табору була присвячена розвитку креативності та діджитал-навичок. Табір складався з двох частин:

- 1) 28 червня - 9 липня: програма табору під час якої учасники розвивали свої креативні навички, вивчали різноманітні креативні інструменти;
 - 2) 12 - 23 липня: менторська програма для тих учасників команд, які будуть зацікавлені в роботі над своїми проектами з експертами Snap.
- Команда учнів отримала досвід створення креативних проектів із менторами - експертами у різних сферах.

Слід відмітити вдало підібрану тематику табору «Я та моє місто», яка дозволила кемперам відчувати себе вільно, і в той же час, була дуже пізнавальною, бо географія шкіл-учасниць була вся Україна. Також це дозволило волонтерам більше дізнатися про нашу країну. Команди працювали на платформах Discord, Zoom, Youtube, різноманітні завдання виконували на Mentimeter, Padlet. Експерти провідних кампаній світу навчали нас різним мистецьким технікам, таким як:

скетчинг, колаж, зіставлення, апропріація, особливостям звуку та зображення, ефективної презентації. І все це англійською мовою!!! Ці десять днів промайнули в невимушеній, дружній атмосфері за виконанням креативних завдань серед людей, з якими щойно познайомились, але встигли дізнатися

один про одного стільки багато!!! Звісно, найбільше запам'ятався день, коли всі волонтери презентували свої країни, а це були: Великобританія, Америка, Франція, Канада, Австралія, Індія, Південна Африка, Португалія, Марокко, Іспанія, Єгипет, Туреччина та інші. Діти мали можливість поспілкуватися і запитати про все, що їх цікавило.

Отже, з власного досвіду можемо

стверджувати, що не потрібно боятися нового, невідомого. Головною метою було зацікавити дітей до вивчення мови. Натомість ми отримали багато нових знань та надзвичайних вражень. Хоч і віртуально, подорожували до близько 30 країн світу, але найголовніше, маємо багато друзів як в Україні, так і у всьому світі, які з перших днів російської агресії на території нашої країни, запропонували допомогу і моральну підтримку. Як кажуть: «Друг пізнається в біді».

Наша школа – це велика і дружня сім'я, у якій радощі та негаразди діляться навпіл. Це колектив-скарбошукач, який прагне до усього нового, незвіданого, прогресивного. Це школа, яка має не тільки багате творче історичне минуле, а й широкі перспективи розвитку в майбутньому. Це впевненість у завтрашньому дні, високий професіоналізм учительського колективу, багаторічні традиції, сучасні методики виховання, тісна співпраця з випускниками та батьками.

За порогом сторіччя

*Лідія ХОМЕНКО,
директор ЗОШ № 9*

2021-2022 рік був ювілейним для загальноосвітньої школи I-III ступенів №9 міста Новограда-Волинського. Історія школи, її шлях – це становлення, здобутки та численні досягнення.

Сто років від дати заснування.... Пережиті буремні роки різних епох, витримані вітри перемін у владі, суспільстві та політиці, школа прожила з честю та достоїнством і продовжує розквітати та дарувати суспільству освічених, розумних, талановитих випускників.

До ювілею школи був відкритий та реставрований головний вхід у приміщення школи з парадним ганком та сходами. З цього ганку розпочинається нова віха історії школи, нові сторінки життя.

Першого вересня на подвір'ї школи пройшло гомінливе свято, що зібрало багато поважних гостей: випускників різних років, ветеранів педагогічної праці, меценатів, представників влади, учнів, батьків. Колектив закладу подарував справжнє свято для всіх присутніх з вітань, пісень та запальних танців від учителів. З нагоди свята були оновлені стенди, що розповідають про історію школи з фотографіями учителів та історичними моментами за весь період її існування, інформацією про директорів, які очолювали цей Храм науки та педагогічні колективи різних епох.

Школа пишається своїми учнями, саме вони перетворюють звичайну будівлю в особливий киплячий, шумний, але добрий дім, де з кожним роком одні стають розумнішими, інші мудрішими, і всі разом – ближчими й ріднішими один одному.

За багато років змінювався колектив учителів. Проте незмінними залишаються й досі її чудові традиції, що доповнюються та вдосконалюються.

З нового навчального року школа обрала нову модель виховної роботи «Школа життєвих цінностей». У процесі впровадження вдосконалена система виховної роботи, що сприяє формуванню та утвердженню моральних цінностей, необхідних для сьогодення. Зміст ідеї полягає в організації

та забезпеченні процесу формування й впливу сприятливого виховного середовища на становлення успішної активної життєвої особистості шляхом неперервного розвитку. Концепція моделі Школи життєвих цінностей враховує потреби сучасного українського суспільства, умови його інтеграції в європейське і світове товариство й охоплює всі сфери життя дитини в школі, увесь освітній процес. Механізм успіху людини – життєві цінності. Вони допомагають удосконалюватися, досягати успіху в будь-якій сфері діяльності, що ототожнюється з уявленням про щасливе й повноцінне життя. Виходячи з цих положень, виникла система планування виховної роботи школи за циклами навчання, спрямованими на формування ціннісних орієнтирів особистості. Саме тому, програма виховання містить 3 складові частини: «Зерна істини» (1-4 класи), «Цвіт індивідуальності» (5-8 класи), «Колос життя» (9 - 11 класи). Усі розділи поєднані спільною метою й спрямовані на кінцевий результат – формування ціннісно спрямованої, високогуманної та духовно-моральної особистості, спроможної реалізувати себе в конкурентному середовищі. Для вирішення завдання виховної діяльності педагогічний колектив школи використовує у своїй діяльності особистісний, системний, діяльнісний, компетентнісний підходи до організації освітнього та виховного процесу.

Для реалізації запланованих заходів проведено ряд свят на вшанування та збереження традицій та звичаїв українського народу. Одним з таких започаткувань став «Фестиваль вареників», який вперше був проведений у нашій школі, як альтернатива Андріївським вечорницям. Ідея свята полягала в передачі знань від покоління до покоління, шанування історичних традицій та звичаїв. Матусі та класні керівники провели майстер-класи з ліплення вареників для учнів, до якого долучали дітей. Дівчата навчалися зав'язувати хустки в різних стилях, ворожити на майбутнє. Хлопці розважали всіх присутніх гуморесками та танцями. На подвір'ї школи була розгорнута справжня польова кухня. Учасники свята частувалися кулішем, варили вареники та гарячий чай.

Кожне державне та народне свято шанується та відзначається в школі, що утверджує основи національно-патріотичного виховання. Учні знімають патріотичні ролики, долучаються до флешмобів, організовують класні та шкільні свята.

Упродовж 2021-2022 років була поліпшена матеріально-технічна база нашого закладу. Естетично привабливими стали коридори школи, сходи з мотиваційними наліпками та дитячими персонажами на стінах у початковій школі та поруч з бібліотекою. Завдяки меценатам були оновлені меблі в спортивних роздягальнях, учительській, шкільній їдальні. На подвір'ї школи відновлені асфальтовані доріжки. У коридорі з'явилися м'які диванчики для відпочинку учнів під час перерв.

НАШІ ДОСЯГНЕННЯ

Справжньою окрасою та гордістю школи став сквер «Релакс», що з'явився на місці старого містечка для вивчення правил дорожнього руху, та тренажерна

зала під відкритим небом, що дає можливість учням та й усім охочим займатись спортом. Розпочато реконструкцію спортивного стадіону з заміною покриття. У 2021 році школа долучилась до громадського проекту бюджету участі та стала переможцем у встановленні на території школи спортивно-оздоровчого комплексу «Шкільний» вартістю 100 тисяч гривень. На території закладу

проведено озелення: зрізані аварійні старі дерева, висаджені молоді. Навколо школи стараннями учнів та педагогічного колективу створено алею з кущів самшитів, гібіскусу, бузку, висаджено багато декоративних квітів. Колектив підтримав всеукраїнський флешмоб «посади калину», учителі працюють над створенням патріотичного куточка на подвір'ї школи.

Формуванню іміджу школи забезпечують блог закладу, веб-сайт, сторінка у мережі «Фейсбук», «Інстаграм», що дають змогу оперативно інформувати про нашу діяльність, плани та здобутки, оприлюднювати матеріали дослідно-експериментальної та творчої роботи.

У перші дні війни колектив школи, випускники, жителі нашого мікрорайону зорганізувались у створенні штабу для допомоги територіальній обороні, бійцям ЗСУ, внутрішньо переміщеним особам. Усі разом збирали гуманітарну допомогу, ліки, продукти харчування, плели маскувальні сітки та надавали фінансову допомогу в благодійний фонд «Повернись живим». Ці дні не можна забути, кожного з нас вони змінили. Особливо відчутним стало те, що наша школа впродовж багатьох років виховувала справжніх патріотів своєї держави, які сьогодні мужньо відстоюють нашу незалежність. Гордістю школи є Головнокомандувач збройних сил України Валерій Федорович Залужний, який подарував до столітнього ювілею школи картину, виготовлену з дорогоцінного бурштину з обрисами України.

Достойним прикладом для вчителів є ветерани педагогічної праці, які є бажаними гостями в школі й добрими порадиниками в роботі. За їхньою допомогою готуються матеріали для випуску літопису історії школи. З нагоди ювілею багато ветеранів педагогічної праці давали інтерв'ю зі спогадами про тяжкі й складні часи, які переживала школа колись, ділились спогадами про щасливі і радісні моменти своєї роботи. Сьогодні готується міні фільм, у якому будуть представлені матеріали-спогади ветеранів, відомих випускників а також про бурхливе сьогодні у нашому Замку науки.

Зараз школа в черговий раз переживає внутрішні та зовнішні зміни, викликані часом та вимогами сьогодення. Педагогічний колектив працює над моделлю випускника школи, який буде володіти не тільки всіма необхідними компетенціями, а й керуватись по життю моральними та духовними цінностями, що будуть закладені Альма-матір'ю. Нехай не всі з них стануть ученими, письменниками чи акторами, але той вогник благородства, шляхетності, інтелектуальності і творчості, що горить у їхніх серцях сьогодні, буде горіти ще більше і зігріватиме не лише рідних, близьких та друзів, а стане в пригоді для побудови міцної нової держави. Ми, учителі, щиро радіємо їхнім успіхам, бо це й наші успіхи, і в майбутньому будемо робити все для того, щоб усе нові й нові таланти з'являлися у стінах рідної школи.

Успішний результат роботи в складних умовах сьогодення

*Вадим ОМЕЛЬЧУК,
директор ДЮКФП*

*Ірина ТКАЧУК,
заступник директора ДЮКФП*

*«Спорт- це єдине видовище, у якому, не зважаючи на
кількість повторів, кінець залишається невідомим.»
(Н. Саймон)*

Ще на початку розвитку позашкільної освіти видатний педагог Софія Русова підкреслювала: «Визначаючи всевиключне значення школи, шкільної освіти для розвитку дітей, не можна не бачити, що найкраща школа без позашкільної освіти та її допомоги не має великих корисних результатів. Позашкільна освіта потрібна для культурного поступу країни як найкращий засіб виховання гармонійно розвиненої особистості, індивідуальності, а не того одноманітного гурту, який не здатен ні захистити свою волю, ні спрямувати її на загальне добро». В умовах збройної агресії російської федерації більшість закладів позашкільної освіти продовжують активно працювати, організовуючи освітній процес, розвиток здібностей дітей та учнівської молоді, забезпечуючи їх змістовне дозвілля та психологічну підтримку.

То ж запрошуємо вас познайомитися з діяльністю Новоград Волинського дитячо-юнацького клубу фізичної підготовки. Станом на травень 2022 року у нашому клубі працює 9 штатних керівників гуртків та 5 сумісників, які мають вищу педагогічну освіту. У 24 групах та 14 гуртках займається до 500 вихованців.

Керівники гуртків відділення греко-римської боротьби за весь період свого існування підготували багато перспективних вихованців, які постійно приймають участь в обласних та Всеукраїнських змаганнях, серед них Шандура Дмитро - чемпіон кубка України дитячої ліги 2021 року, багаторазовий чемпіон області та призер українських та міжнародних турнірів, Романюк Микола - чемпіон області, чемпіон та призер Всеукраїнських та міжнародних турнірів. На відділенні греко-римської боротьби працює 4 керівники гуртків: Пукас Андрій Георгійович, Савчук Руслан Миколайович, Свірщук Сергій Сергійович а з січня 2022 року приєднався ще Ковальчук Юрій Володимирович.

Певні здобутки були і на відділенні легкої атлетики. Насьогодні у цьому відділенні працює керівник гуртка Універсал Олександр Якович, під керівництвом якого кращі вихованці клубу брали участь у багатьох змаганнях: Корнійчук Володимир – срібний а також двічі бронзовий призер чемпіонату

НАШІ ДОСЯГНЕННЯ

України з естафетного бігу в 2021 році, Матвійчук Ілля – чемпіон області з бігу на 300 м в приміщенні 2022 року, які є членами збірної області.

На початку вересня 2021 року в нашому клубі з'явилося відділення ще одного виду спорту – армрестлінгу, під керівництвом Сарницького Володимира Олександровича та Заслуженого майстра спорту України Пінчука Олександра Миколайовича. За перші місяці роботи цього гуртка є перші результати, а саме вже у жовтні 2021 року на чемпіонаті Європи Кібіткін Роман отримав дві бронзові нагороди, а Волкова Дар'я стала чемпіонкою Європи на ліву руку та зайняла друге місце на праву. У листопаді 2021 року Кібіткін Роман зайняв друге місце на чемпіонаті світу. У травні 2022 року у місті Бухарест, на чемпіонаті Європи, Кібіткін Роман отримав дві бронзові нагороди, а Волкова Дар'я – три бронзові нагороди, одна з яких серед дорослих.

На базі ДЮКФП постійно проходять різні змагання. Так, 24 серпня 2021 року на базі ДЮКФП були проведені змагання зі стронгмену на звання найсильнішого спортсмена області, переможцем яких став наш випускник відділення пауерліфтингу Дмитро Коростельов.

За підсумками 2021 року педагогічний колектив ДЮКФП у відкритому рейтингу популярності «Гордість громади» був нагороджений у номінаціях «Освіта»: «Успішний результат». У 2021 році педагогічним колективом ДЮКФП було підготовлено 7 чемпіонів та призерів Чемпіонату України, 4 чемпіонів та призерів Чемпіонату Європи, 1 бронзового призера Чемпіонату світу та понад 40 чемпіонів та призерів області. Двоє вихованців відділення армрестлінгу ДЮКФП є членами національної збірної України та двоє – у резервному складі збірної.

У нашому клубі з кожним роком створюються кращі умови для занять. За останні два роки збільшилася і матеріальна база ДЮКФП, був придбаний борцівський килим більш ніж за 100 тис.грн. та стортівне обладнання на відділення греко-римської боротьби на 80 тис.грн. За сприяння народного депутата України Дмитра Костюка з державного бюджету було виділено

близько 720 тис. на встановлення унікального спортивного майданчику з силовими тренажерами, аналогу яким немає в Житомирській області та придбання спортивного обладнання для тренажерного залу ДЮКФП. Організатором закупівлі було управління освіти і науки міської ради.

Не залишається осторонь колектив ДЮКФП і від масових показових заходів, зокрема, присвячених Дню Незалежності, в яких постійно приймають участь наші вихованці. Тому запрошуємо всіх бажаючих на безкоштовні заняття з футболу (діти від 6 років), із тхеквондо (від 7 років), з греко-римської боротьби (від 8 років), армрестлінгу (від 10 років), з легкої атлетики (від 11 років) та пауерліфтингу (від 12 років).

З початку війни, 24 лютого 2022 року весь освітній процес було призупинено. Керівники гуртків не припиняли активно контактувати з батьками і дітьми та шукали можливість знову проводити заняття в умовах воєнного стану. І вже, наприкінці березня було частково відновлено заняття відділення футболу та греко-римської боротьби. Обов'язковою умовою для цього стала заява від батьків на згоду відвідування дітьми занять під час воєнного стану та наявність укриття в разі повітряної тривоги. Станом на початок травня повністю відновило свою роботу відділення футболу, пауерліфтингу та з середини травня відділення тхеквондо.

Не менш важливим завданням для нашого клубу є здатність швидко реагувати на завдання часу, постійно змінюватися і вдосконалюватися. При цьому головною метою є оздоровлення та забезпечення потреб у самореалізації за інтересами та вибором кожного вихованця. І саме тут, найбільша роль відводиться нашим педагогам – керівникам гуртків, які будують навчально-виховний процес так, щоб це сприяло розвитку самопізнання та пробуджувало прагнення цікаво і змістовно проводити дозвілля. Саме тому винятково принципове значення має розгляд позашкільного педагогічного процесу як цілісної безперервної освіти. Адже саме позашкільна освіта спільно з дошкільною, початковою, середньою та вищою формує цілісний освітній простір та покликана забезпечити не тільки організацію цікавого дозвілля, а в нашому випадку ще й спрямувати усі зусилля на зміцнення здоров'я кожної дитини.

Наш заклад – це вдалий старт на шляху до успішної кар’єри офіцера!

Віктор ОНИЩУК, директор Новоград-Волинського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою

Юлія Петренко, завідувача бібліотекою

Українське військо є опорою у збереженні незалежності та територіальної цілісності України. В умовах сьогодення виникає необхідність виховувати справжніх воїнів з молодого віку. З цією метою, 25 червня 2020 року в місті Новограді-Волинському на базі школи-інтернат було створено, єдиний в Житомирській області, заклад спеціалізованої освіти військового спрямування – Новоград-Волинський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Житомирської обласної ради. Ініціатором та генератором ідеї створення закладу була заступниця Міністра освіти і науки України Віра Борисівна Рогова (на той час - заступниця Голови Житомирської обласної державної адміністрації). 2 вересня 2020 року ліцей приймав своїх перших вихованців.

Сьогодні у закладі навчається 157 ліцеїстів, з них 30% - дівчата. В ліцеї створено всі необхідні умови для того, щоб здобути сучасну, доступну та якісну освіту. Ліцеїсти забезпечуються безкоштовним проживанням у гуртожитку та 4-х- разовим харчуванням. У 2021 році відбулося значне посилення матеріально-технічної бази ліцею та покращення умов навчання і проживання вихованців. Також в перспективі планується посилення матеріальної бази військово-спортивного спрямування (облаштування гімнастичного майданчика, обладнання кімнати для зберігання навчальної зброї), покращення побутових умов (ремонт коридорів, заміна вікон, оснащення харчового блоку сучасним обладнанням).

Головними завданнями педагогічного колективу ліцею є:

- забезпечення набуття ліцеїстами необхідних знань і навичок з військової та фізичної підготовки;
- виховання дисциплінованих, відповідальних, всебічно-розвинених особистостей;
- підготовка ліцеїстів до вступу у вищі військові навчальні заклади Міністерства оборони України та військові навчальні підрозділи

вищих закладів освіти Міністерства освіти і науки України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України та інших силових структур.

В минулому навчальному році 65% випускників ліцею вступили до Житомирського військового інституту імені Корольова. Цей заклад став тісним партнером ліцею. З ним підписано меморандум про співпрацю.

Також було підписано меморандум з 30-ю окремою механізованою бригадою імені князя Костянтина Острозького та укладено угоди з військовими частинами Новоград-Волинського гарнізону про співпрацю у рамках проведення спільних заходів з військово-патріотичного виховання молоді.

У Новоград-Волинському ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою, окрім буденного навчання, майбутні військові беруть участь в різноманітних заходах, акціях та змаганнях, а також здобувають призові місця в спортивних та історичних конкурсах.

Для занять військовою справою у закладі облаштовано стрілецький та електронний тири, також придбано макети автоматів для практичних занять з неповного розбирання та складання зброї. Для занять спортом є зал єдиноборств, ігровий, тренажерний та тенісний зали.

В ліцеї діють гуртки з рукопашного бою, волейболу, пішохідного туризму, стрілецький, вокальний та гурток пластунів.

У вихідні дні для ліцеїстів організуються різноманітні заходи: акції, перегляди фільмів, культурологічні програми, екскурсії.

Наші ліцеїсти у складі рою «Звягельська Січ» є активними учасниками та неодноразовими переможцями патріотичних конкурсів таких як: обласні конкурси «Рятівник», «Відун», «Впоряд», «Ватра» Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура"), військово-патріотичний вишкіл для молоді «Повстанець» імені Івана Трейка. Мета цих заходів - сформувати у молодого покоління свідому соціально-активну позицію, почуття громадянської відповідальності та патріотизму, навчити долати природні перешкоди і жити в екстремальних умовах. У 2020-2021 навчальному році роєм «Звягельська Січ» були зайняті такі призові місця: 1 місце – обласний конкурс «Впоряд», 3 місце – обласні конкурси «Відун» та «Рятівник». 2021-2022 навчальний рік також був досить плідним з відповідними результатами: обласні конкурси «Впоряд» та «Ватра» - 1 місце, обласний конкурс «Рятівник» - 3 місце.

За час існування, в ліцеї вже сформувалися свої традиції. Зранку проходить шикування, підйом Державного прапора та символіки навчального закладу, виконання гімну України та гімну ліцею, який допомогли створити місцеві поети та військовий оркестр.

Традиційно, напередодні Дня захисників і захисниць України, в закладі проходить, найбільш пам'ятний у житті кожного вихованця ліцею, захід - посвята та складання клятви новоприбулих ліцеїстів.

В кінці навчального року для ліцеїстів 1-го курсу на базі військової частини та полігону організуються навчально-польові збори. Упродовж десяти днів вихованці ліцею на практиці закріплюють знання з курсу «Захист України». Дівчата живуть в гуртожитках, а хлопці в казармах. Ліцеїсти

навчаються військовій справі. Програмою передбачені заняття, які проводять наші офіцери-вихователі та офіцери військової частини. Юнаки та дівчата вчаться облаштовувати вогневу позицію, вивчають мінно-саперну справу та організацію роботи засобів радіозв'язку. Це чудова можливість отримати нові знання, вміння та навички, необхідні захиснику України.

Випускники ліцею мають значні переваги при вступі до вищих військових навчальних закладів, адже ліцеїст – це всебічно-розвинена, соціально-активна особистість з почуттям відповідальності, високими моральними якостями, дисциплінованістю, психологічною стійкістю та готовністю до захисту Держави у майбутньому.

Після завершення навчання в ліцеї, вихованці закладу одержують атестат про повну загальну середню освіту та нагрудний знак за зразком, затвердженим Житомирською обласною радою.

Новоград-Волинський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою – пряма дорога до вищого військового навчального закладу!

Запрошуємо на навчання юнаків і дівчат, які готові присвятити своє життя військовій справі та служінню українському народові.

Нестандартні підходи до організації методичної роботи в ЗДО як ефективний засіб розвитку творчого потенціалу педагогів

Наталія СЕМЕНЮК,
завідувач ДНЗ №4 «Сонечко»

*Єдиний шлях, що веде до майстерності - це діяльність
Б.Шоу*

Завдання сучасної дошкільної освіти направлені на реалізацію цінностей, які мають забезпечити гуманістичну спрямованість, створити умови для розгортання творчих можливостей педагогів, надати освітньому процесу оновлення, комплексності, наступності і системності. Звідси випливає об'єктивна необхідність пошуку доступних і водночас ефективних методів підвищення педагогічної майстерності, які спонукатимуть вихователів підвищувати свій фаховий рівень, сприятимуть збагаченню їх педагогічного досвіду, формуватимуть у них навички самостійного аналізу власної професійної компетентності. Вимоги до особистісних і фахових якостей вихователя постійно зростають, що потребує удосконалення та урізноманітнення форм методичної роботи. Дедалі більшої популярності набувають саме інтерактивні форми методичної роботи з кадрами, які розвивають у педагогів креативне мислення, здатні подолати їх пасивність та допомагають виробити вміння знаходити нестандартні рішення у проблемних ситуаціях.

Технологія scrum – один з підходів для підвищення рівня активності педагогів, максимальне залучення їх до спільної групової творчої роботи, демонстрація продуктивності роботи команди. Такі нетрадиційні підходи ефективні й водночас цікаві для вихователів, сприяють підвищенню їх інноваційного потенціалу. Назва «scrum» прийшла з регбі — метод командної гри, об'єднання заради перемоги. Її автор – Джефф Сазерленд. Метод управління проектами scrum застосовують у різних сферах життя: бізнесі, мистецтві, медицині, науці, тощо щоб підвищити якість та досягти вагомих результатів. Технологія знайшла своє застосування і закладах освіти, щоб поліпшити результати навчання дітей, підвищити ефективність засвоєння матеріалу нової теми, реалізувати освітні проекти.

Ми адаптували технологію scrum у методичній роботі ДНЗ №4 «Сонечко». Відповідно визначили проблему-проект «Формування мовленнєвої компетентності дошкільників засобами інноваційних методик та технологій»,

адже мовленнєвий розвиток у дошкільників має особливе значення у формуванні особистості, визначає її інтелектуальний, комунікативний та загальнокультурний рівень. Колектив уже певний час працює над цим важливим завданням, постійно вносить у свій педагогічний арсенал цікаві

технології, інновації, власні доробки. Вирішено було цю роботу посилити, активізувати процес і, таким чином, забезпечити ефективне управління діяльністю команди, яка називається scrum-командою, і яку сформували педагоги закладу. Scrum-команда спрямовувала свою діяльність на досягнення конкретного результату за

короткий час, була у пошуку спільних інтересів, усвідомлення спільних очікувань і очікувань кожного, вміння домовлятися. Визначили етапи роботи (спринти), створили беклог, тобто список завдань роботи над проектом. Кожний член команди працював над отриманим завданням. Вибрали scrum - майстра, вихователя-методиста Анну Смулько, яка стежила за ходом проекту, корегувала, керувала діяльністю.

На першому етапі роботи:

-вивчили стан впровадження педагогами ДНЗ в освітню діяльність методик та технологій для формуванні мовленнєвої компетентності дошкільників;

-визначили інноваційні методики та технології, які будуть впроваджені в освітню діяльність закладу, провели консультації, опрацювали фахову літературу з даної теми;

-визначили перелік форм роботи, які необхідно провести з педагогами надалі.

На другому етапі було проведено низку заходів, у яких брали участь педагоги закладу:

• воркшоп «Інноваційні підходи у роботі з сюжетною картиною», Наталія Семенюк, завідувач ДНЗ;

• майстер-клас «Розвиток фонетико-фонематичних процесів у дітей - логопатів», Марія Лесько, вчитель-логопед, Анна Мельник, Людмила Михалюк, вихователі;

• тренінг «Формування мовленнєвої компетентності дошкільників засобами сенсорних ігор та вправ», Галина Кирилюк, Наталія Свіршук, вихователі;

• ділова гра «Мовні цікавинки», Анна Смулько, вихователь-методист;

- практикум «Коментоване малювання», Інна Сечина, вихователь.

Педагоги закладу створили творчу лабораторію, в якій ділилися досвідом роботи, педагогічними знахідками.

Наступний етап (спринт) став родзинкою проведених заходів — колективний перегляд освітнього процесу, на якому педагоги закладу безпосередньо впроваджували в інновації:

- «Використання асоціативних карт у формуванні мовленнєвої компетентності та розвитку асоціативного мислення», Анна Мельник, вихователь;
- «Мнемотехніка – технологія засвоєння інформації», Юлія Романюк, вихователь;
- «Інноваційні підходи до фонетико-фонематичного розвитку», Тетяна Туровець, вихователь;
- «Тіньовий театр у житті дошкільника», Олена Снесарева, вихователь, Олена Молчанова, інструктор з фізкультури;
- «Образотворчо-мовленнєва діяльність», Олеся Полюхович, вихователь із зображувальної діяльності;
- «Технологія МАС на заняттях англійської мови», Ольга Черниш, вчитель англійської мови.

На завершальному етапі підводили підсумки, відмітили роботу scrum-

команди та кожного члена команди зокрема. В результаті творчої змістовної роботи отримали за короткий час продуктивні рішення щодо впровадження в освітній процес інноваційних методик та технологій для розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників, склали беклог,

тобто спланували низку заходів, над якими необхідно працювати впродовж навчального року для реалізації проєкту.

Переваги scrum-технології у методичній роботі дошкільного закладу: робота в команді, співпраця, творча взаємодія, швидкий обмін інформацією, застосування нестандартних підходів у плануванні і виконанні проєкту, де весь процес розбивається на етапи (спринти). Така форма роботи з педагогами стимулює до пошуку нових ідей, вирішує поставлені завдання і дає якісний результат.

Аналогічним форматом продуктивної співтворчості у закладі пройшов тематичний тиждень «Економіка для малюків», у якому засвоїти дошкільникам складні економічні поняття допомагали персонажі улюблених казок. Також цю технологію застосували під час підготовки педагогів до онлайн-зустрічі з садочком – партнером у рамках проєктної ініціативи Online Play Mete Fest

міжнародного проекту «Сприяння освіті» «Дивовижний світ Марії Пономаренко».

Важливим результатом творчості педагога дошкільного закладу є зростання його професійної майстерності і особистісний розвиток. Головними дієвими особами в колективі є діти, наші вихованці. Адже саме для них, наших улюблених малюків, педагогічний колектив підвищує власний професіоналізм, створює відповідні умови для їх всебічного розвитку. Форми методичної роботи, що проводяться в закладі – не тільки демонстрація майстерності педагогічних вмінь, це – присвята кожній дитині, це непоборне прагнення покращити буття кожного малюка, дати надію на майбутнє, збагатити світ дитини. Давня народна мудрість каже: «Дорогу долає той, хто не стоїть на місці».

Розвиток комунікативної компетентності педагогів ЦРД «Дельфін»

*Світлана МАРЧУК,
вихователь-методист ЦРД «Дельфін»*

Сучасні діти дошкільного віку живуть у динамічному середовищі, яке постійно розвивається. Їхніми характерними рисами стають висока емоційна чутливість, розумова активність і обізнаність у більшості доступних сфер оточуючої дійсності; неврівноваженість нервової системи; незадовільний стан здоров'я; розбіжності у ціннісних орієнтаціях. У сучасних дошкільників розширився діапазон відмінностей у мисленні, мовленні, процесах запам'ятовування і переробки інформації.

У центрі розвитку дитини «Дельфін» педагоги чітко розуміють, що сьогодні вкрай необхідно привести у відповідність до нових стандартів розвитку дитини професійну діяльність вихователів дошкільних навчальних закладів, сформувати їхню готовність до реалізації завдань креативного, творчого розвитку сучасного дошкільника. Все це вимагає від вихователів-практиків вміння знаходити нові шляхи щодо стимулювання розвитку дошкільників, індивідуалізації та диференціації освітньо-виховного процесу, тобто бути професійно компетентними.

Саме комунікативна компетентність, майстерність психологічного спілкування є необхідним інструментом гуманізації освіти. Професійне мовлення педагога в освітньому процесі є показником найважливіших чинників його діяльності, а саме: ерудиції та методичної майстерності; характеру та стилю спілкування з дітьми; розуміння та бажання бачити в дітях активних, самостійних діячів освітнього процесу. Отже, від рівня розвитку комунікативної компетентності педагога залежить ефективність його професійної діяльності.

Дошкільний педагог із належним рівнем комунікативної компетентності є своєрідним активатором співпереживання, «заражає» дітей проблемою, сумісним пошуком, що, зі свого боку, позитивно впливає на нього самого. Особливого значення при цьому набуває взаєморозуміння, його здатність до емоційної ідентифікації та емпатії. Така взаємодія передбачає певну душевну налаштованість вихователя на співрозмовника, внутрішню рівновагу, його стійкі ціннісні орієнтації, моральну готовність до взаємодії, що виявляється у доброзичливому, уважному ставленні, тактовності, делікатності, стриманості, ввічливості.

Комунікативна компетентність вихователя дітей дошкільного віку передбачає сформованість у нього комунікативно значущих особистісних рис, яскраво виражену гуманістичну схильність до спілкування з вихованцями,

готовність до налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії, володіння системою інтегрованих професійно-мовленнєвих умінь та комунікативних якостей.

Показниками високого рівня мовленнєвої компетентності є: притаманні мовленню змістовність, логічність, точність, ясність, стислість, простота, емоційна і фонетична виразність, яскравість, образність, барвистість.

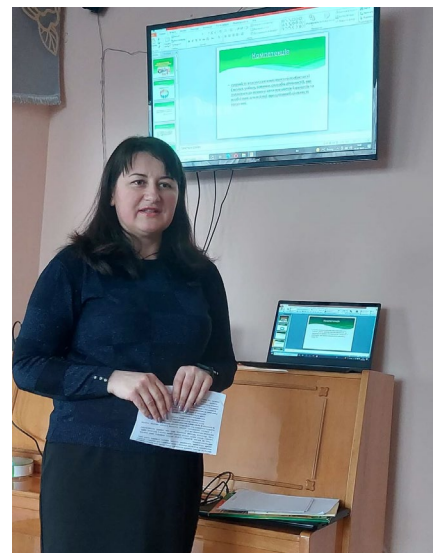
Комунікативна компетентність педагога – це правильна літературна вимова, вільне, невимушене оперування словом, інтонаційна різноманітність, чітка дикція, коректне використання логічних наголосів та психологічних пауз, взаємовідповідність між змістом і тоном, між словами, жестами, мімікою, постановка голосу. Отже, власне комунікативна компетентність дошкільного педагога виявляється в його умінні точно, доречно й ефективно користуватися мовою як засобом розвитку мовлення дошкільників. І тут, безумовно, важлива мовна компетентність вихователя – знання норм літературної мови, уміння грамотно щодо мовного плану оформити висловлювання, вимогливо ставитися до власного мовлення й мовлення навколишніх.

Варто зауважити, що розвиток комунікативної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти – одне з найважливіших та найскладніших завдань. Тому вихователь повинен не лише набувати професійних знань, а й виховувати власний характер, інтелектуально й емоційно розвиватися. Фахівцям, які працюють у сфері дошкільної освіти, насамперед необхідно працювати над розвитком своїх педагогічних здібностей, що є підґрунтям їх професійної майстерності.

Саме тому, в центрі розвитку дитини «Дельфін» систематично проводяться заходи для педагогів щодо формування і розвитку педагогічних здібностей, удосконалення професійних умінь, педагогічного мислення, володіння навичками самовдосконалення.

Одним із таких заходів цього навчального року став практикум «Розвиток комунікативної компетентності педагога з батьками, дітьми та колегами». Заняття з педагогами провела в закладі вчитель-логопед ЦРД Данилишина К.П. Метою заходу було підвищення комунікативної компетентності педагогів, подолання труднощів у спілкуванні і взаємодії з колегами та батьками, виділення причин комунікативних проблем, організація побудови співпраці і осмислення своєї індивідуальності в процесі професійної діяльності.

Під час тренінгу, Катерина Петрівна провела ряд вправ, ігор та завдань на збагачення словника різними привітаннями в національних традиціях. Також педагоги вправлялися у заміні слів-суржику українськими словами. Ще розгадували, зашифровані малюнками, фразеологізми; вчилися толерантному

зверненню до колег із неприємними запитаннями та претензіями; читали, правильно виправляючи, деформовані тексти та інше.

За час спілкування кожен з учасників тренінгу почерпнув щось цікаве для себе, що допоможе у майбутньому досягти взаєморозуміння з дітьми, колегами та батьками.

Педагоги ЦРД дійшли висновку, що збагативши мовлення вихователя, ми створюємо висококультурне мовленнєве середовище для наших вихованців, яке сприятиме їх повноцінному розвитку, забезпечить успіх професійної діяльності дорослого та підвищення якості дошкільної освіти в цілому.

Атестація педагогів ЗДО: інноваційний формат організації та проведення

Любов БОГОМОЛОВА,
вихователь-методист ЗДО №14

Ніяку проблему не розв'язати на тому рівні, на якому вона виникла
Альберт Ейнштейн

Одним із пріоритетних напрямків роботи в нашому дошкільному закладі є визначення, оцінка професійного рівня педагогічних працівників та їх вміння застосовувати свої знання в роботі з вихованцями. Ключовим завданням атестації вихователів ЗДО є стимулювання підвищення рівня кваліфікації педагогів, їх професійного і особистісного зростання; покращення ефективності та якості освітньої та виховної діяльності; формування педагогічного колективу, забезпечення зміни оплати праці.

Загальновідомо, що атестація – це встановлена державою форма періодичної перевірки спеціальної, трудової здатності педагогічних працівників і якості виконання ними своїх посадових обов'язків з метою встановлення відповідності педагога, що атестується, займаній посаді, підвищення їм професійної компетентності, а також сприяння адміністрації в поліпшенні підбору, працівників з урахуванням встановленої кваліфікаційної категорії.

Зрозуміло, що атестація педагогічних працівників – це оцінка не тільки рівня їх професійної компетентності, а й діяльності дошкільного закладу в цілому. Грамотна організація процедури атестації сприяє формуванню високопрофесійного педагогічного складу навчального закладу.

Атестація у нашому навчальному

закладі проводиться в три етапи. На попередньому етапі знайомимо педагогів із Положенням про атестацію, видаються накази: «Про атестацію педагогічних працівників у навчальному році», «Про створення атестаційної комісії». На підготовчому етапі організуються теоретичні кваліфікаційні випробування (співбесіди, захист власного творчого звіту тощо), мета яких – з'ясувати рівень теоретичної підготовки педагога.

Перший етап передбачає перевірку та оцінювання практичних професійних умінь педагога (результативність праці в освітньому процесі). На даному етапі, важливим завданням методичної служби є підготовка педагогів до проходження атестації, тому до кожного засідання педагогічної ради вихователь-методист готує одну із аналітичних довідок:

- звіти про хід атестації;
- рейтинг педагогів дошкільного навчального закладу;
- показники професійної діяльності та фахової компетентності педагогів;
- аналіз участі педагогів у методичних заходах тощо.

Ці методичні заходи дають змогу підготувати педагогів до проходження атестації.

Змістовий аспект визначених етапів загальновідомий, тому ми зупинимося на опису механізму застосування наочно-друкованих, індивідуальних та колективних форм роботи з педагогами.

Дієвим на підготовчому етапі є стенд «Готуємось до атестації», де розміщуються матеріали досвіду педагогів, що атестуються, із відповідними тематичними кишеньками. Атестаційний куточок сприяє забезпеченню реалізації принципу гласності в дошкільному закладі. У ньому розміщені:

- Типове положення про атестацію педагогічних працівників України;
- графік атестації педагогічних працівників на п'ять років;
- наказ про створення атестаційної комісії та про атестацію педагогічних

працівників у поточному навчальному році;

- план засідань атестаційної комісії;
- склад членів атестаційної комісії;
- поради та рекомендації.

Наш досвід свідчить, що індивідуальні форми методичної роботи з педагогами є досить ефективними. Результатом їх використання у роботі з вихователями є зростання професійної майстерності педагогів та посилення

мотивації щодо впровадження у свою роботу нових, досконалих і сучасних методів та прийомів роботи з дітьми.

На практиці зарекомендували себе такі форми індивідуальної роботи, як адресна допомога, різні види консультацій (пояснення, інформація, рекомендація тощо), діагностування у вигляді опитувальників, анкет.

Однією із ефективних форм колективної роботи з педагогами у нашому закладі є проведення «Атестаційного калейдоскопу» – ділової гри, яка забезпечує учасникам можливість продемонструвати свої педагогічні якості, методичні доробки перед представниками атестаційної комісії та своїми колегами. Вступна частина заходу має назву «Педагогічний вернісаж», під час якого розкриваються особливості роботи над науково-методичною темою, узагальнювальний продукт отриманого за міжатестаційний період досвіду: авторські розробки, мультимедійні презентації, проєкти та ін.

Але родзинкою є представлення педагогічного портфоліо. Завдяки копіткій індивідуальній та груповій роботі у педагогів сформовані чіткі уявлення про змістову і технічну структуру портфоліо. Наші педагоги усвідомлюють, що це – звітний документ педагога, спосіб аналізу, узагальнення, презентації педагогічного досвіду, засіб педагогічної діагностики і метод оцінювання професіоналізму педагогів, нова форма атестаційного випробування і один із можливих механізмів підвищення кваліфікації, стимул для подальшого саморозвитку.

У другій частині «калейдоскопу» проводиться тестування професійної майстерності педагогів. Виконавши відповідні завдання, педагоги демонструють рівень знань із педагогіки, психології та методики. На третьому етапі представники атестаційної комісії вітають педагогів із успішним виконанням завдань і вручають сертифікати готовності до атестації. У заключній частині педагоги, представляють наступний номер «Атестаційного дайджесту», який у цікавій формі (дружні шаржі та комікси, світлини) представляє звіт за п'ять років підготовки до атестації.

Стінівки висвітлюють у світлинах роботу кожного педагога, допомагають вихователям обмінюватись досвідом із актуальних питань професійної діяльності.

Рефлексія (оцінка і самооцінка заходу) відбувається, зазвичай, в інтерактивних вправах, вони допомагають усвідомити отриманий досвід,

рівень кооперативної і комунікативної взаємодії, визначити наявний психологічний стан і осмислити відчуття й емоції.

Отже, ми переконані, що будь-який напрям роботи в дошкільній установі, яким би, на перший погляд, не здавався традиційно-серйозним, можна і потрібно осучаснювати і вдосконалювати. Атестація – не заради атестації, а дієвий засіб для мотивації педагогів до саморозкриття й отримання незабутнього досвіду й нових знань, умінь і навичок, подолання чергової сходинки в підвищенні фахової компетентності та педагогічної майстерності.

Результативність діяльності учасників освітнього процесу

Переможці III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів 2021-2022 н.р. у розрізі ЗЗСО Новоград-Волинської міської територіальної громади

У період січня-лютого 2022 року проведено III (обласний) етап Всеукраїнських учнівських олімпіад з хімії, української мови і літератури, основ правознавства, фізики, польської мови, географії, математики, біології, економіки, німецької мови, астрономії та інформатики. Всього відбулося 12 олімпіад. У зв'язку з військовою агресією росії не відбулися олімпіади з історії, екології, інформаційних технологій, трудового навчання, англійської та французької мови.

На підставі рішень журі III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад (наказ ЖОДА, ЖОВА, департаменту освіти і науки від 12.05.2022 р. № 68) маємо 22 переможці учнівських олімпіад:

ЗЗСО	П.І.П.	Предмет	Клас	Місце	П.І.П. вчителя
Ліцей № 1	Тимошук Владислав	астрономія	11	диплом III ступеня	Поліщук Н. О.
	Литвинчук Анна	біологія	9	диплом III ступеня	Добрянська О.М.
	Литвинчук Анна	фізика	9	диплом III ступеня	Поліщук Н.О.
ЗОШ № 2	Олійник Софія	хімія	10	диплом II ступеня	Гайдай Г.В.
ЗОШ № 3	Мороз Таїсія	біологія	8	диплом I ступеня	Подгальська М.В.
	Мороз Таїсія	фізика	8	диплом III ступеня	Кучинська Л.А.
	Мороз Таїсія	українська мова та література	8	диплом III ступеня	Класович С.П.
Ліцей № 4	Распутіна Валерія	економіка	11	диплом III ступеня	Зозуля О. В.
	Пишнюк Марк	географія	8	диплом II ступеня	Макарчук Л. В.
	Ігнатюк Ольга	географія	10	диплом III ступеня	Макарчук Л. В.
	Опанасюк Вадим	географія	11	диплом II ступеня	Макарчук Л. В.

	Ігнатюк Ольга	правознавство	10	диплом III ступеня	Чачина С.В.
	Карпінська Оксана	українська мова та література	9	диплом II ступеня	Калюжникова А.В.
	Опанасюк Вадим	хімія	11	диплом I ступеня	Федорчук В.В.
ЗОШ № 6	Антонова Дар'я	біологія	11	диплом II ступеня	Підвашецька Л.М.
	Антонова Дар'я	біологія	11	диплом II ступеня	Підвашецька Л.М.
	Орехова Олександра	фізика	11	диплом III ступеня	Подоланчук Г.М.
	Рибак Анна	хімія	8	диплом III ступеня	Васильчук Л.А.
ЗОШ № 7	Яковенко Микола	хімія	9	диплом III ступеня	Герасимчук О.П.
Ліцей № 11	Ганношина Анна	німецька мова	9	диплом III ступеня	Маркова О. С.
	Котвицька Анастасія	математика	9	диплом III ступеня	Криштановська О.М.
	Грицаюк Владислав	інформатика	9	диплом III ступеня	Наумов М. С.
Пилиповицький ліцей	Славушевич Анна	німецька мова	11	диплом I ступеня	Філоненко Г. О.

**Переможці
III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад
з навчальних предметів у 2021-2022 н.р.**

№ з/п	Олімпіада	П.І.Б. учня	ЗЗСО	Клас	П.І.Б. учителя	Результат на III етапі
1.	Астрономія	Тимошук Владислав	Ліцей №1	11	Поліщук Н. О.	диплом III ступеня
2.	Українська мова та література	Мороз Таїсія	ЗОШ № 3	8	Классович С.П.	диплом III ступеня
		Карпінська Оксана	Ліцей № 4	9	Калюжникова А.В.	диплом II ступеня
3.	Математика	Котвицька Анастасія	Ліцей №11	9	Криштановська О.М.	диплом III ступеня
4.	Географія	Пишнюк Марк	Ліцей № 4	8	Макарчук Л. В.	диплом II ступеня
		Ігнатюк Ольга	Ліцей № 4	10	Макарчук Л. В	диплом III

						ступеня
		Опанасюк Вадим	Ліцей № 4	11	Макарчук Л. В.	диплом II ступеня
5.	Фізика	Мороз Таїсія	ЗОШ № 3	8	Кучинська Л.А.	диплом III ступеня
		Литвинчук Анна	Ліцей № 1	9	Поліщук Н.О.	диплом III ступеня
		Орехова Олександра	ЗОШ № 6	11	Подольнчук Г.М.	диплом III ступеня
6.	Хімія	Рибак Анна	ЗОШ № 6	8	Васильчук Л.А.	диплом III ступеня
		Яковенко Микола	ЗОШ № 7	9	Герасимчук О.П.	диплом III ступеня
		Олійник Софія	ЗОШ № 2	10	Гайдай Г.В.	диплом II ступеня
		Опанасюк Вадим	Ліцей № 4	11	Федорчук В.В.	диплом I ступеня
7.	Біологія	Литвинчук Анна	Ліцей № 1	9	Добрянська О.М.	диплом III ступеня
		Мороз Таїсія	ЗОШ № 3	8	Подгальська М.В.	диплом I ступеня
		Антонова Дар'я	ЗОШ № 6	11	Підвашецька Л.М.	диплом II ступеня
8.	Економіка	Распутіна Валерія	Ліцей № 4	11	Зозуля О. В.	диплом III ступеня
9.	Німецька мова	Славушевич Анна	Пилиповиць кий ліцей	11	Філоненко Г. О.	диплом I ступеня
		Ганношина Анна	Ліцей №11	9	Маркова О. С.	диплом III ступеня
10.	Інформатика	Грицаюк Владислав	Ліцей №11	9	Наумов М. С.	диплом III ст.
11.	Правознавство	Ігнатюк Ольга	Ліцей № 4	10	Чачина С.В.	диплом III ст.
ВСЬОГО			Дипломи I ст. – 3 Дипломи II ст. – 5 Дипломи III ст. – 14			

МАН України – 2022

Другий рік поспіль, починаючи з 2020 року, всі етапи Всеукраїнського конкурсу-захисту учнівських науково-дослідницьких робіт МАН України проходять виключно у дистанційному форматі, а саме: дистанційне оцінювання членами журі учнівських науково-дослідницьких робіт, постерного захисту та участі у науковій конференції.

У лютому 2022 року, за крок до військового вторгнення росії в Україну, відбувся обласний етап Всеукраїнського конкурсу-захисту учнівських науково-дослідницьких робіт МАН України. Переможцями обласного етапу МАН у 2021-2022 н.р. стали учні від наукових товариств «ASTRA» (Ліцей № 11) та «ЗВ'ЯГЕЛЬ» (міське наукове товариство) Новоград-Волинської міської територіальної громади.

Наукове товариство здобувачів освіти	Заклад загальної середньої освіти	Прізвище, ім'я	Клас	Місце (диплом)
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА АГРАРНИХ НАУК				
<i>Секція «Агрономія»</i>				
«ASTRA» (Ліцей № 11)	Ліцей № 11	Салко Віолетта	10	III місце
ВІДДІЛЕННЯ ІСТОРІЇ				
<i>Секція «Історія України»</i>				
«ASTRA» (Ліцей № 11)	Ліцей № 11	Ярмолюк Вікторія	11	II місце
ВІДДІЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА				
<i>Секція «Фольклористика»</i>				
«ЗВ'ЯГЕЛЬ» (КУ ЦПРПП)	ЗОШ № 10	Лавренюк Олена	10	III місце
ВІДДІЛЕННЯ МАТЕМАТИКИ				
<i>Секція «Прикладна математика»</i>				
«ЗВ'ЯГЕЛЬ» (КУ ЦПРПП)	ЗОШ № 3	Сеїдова Анастасія	9	I місце
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА				
<i>Секція «Журналістика»</i>				
«ЗВ'ЯГЕЛЬ» (КУ ЦПРПП)	Ліцей № 11	Грицаюк Владислав	9	III місце

<i>Секція «Педагогіка»</i>				
«ASTRA» (Ліцей № 11)	Ліцей № 11	Микольчук Юлія	11	II місце
<i>Секція «Правознавство»</i>				
«ASTRA» (Ліцей № 11)	Ліцей № 11	Заган Марина	11	III місце

Переможці обласного етапу від наукових товариств «ЗВЯГЕЛЬ» та «ASTRA» Новоград-Волинської міської територіальної громади брали участь у фінальному етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН.

ГОРДІСТЬ ГРОМАДИ-2021

ГАЛУЗЬ
“ОСВІТА”

**Василенко Тетяна
Володимирівна,
учитель Ліцею №4 та
випускниця Ліцею №4
Гопанчук Ольга
Олександрівна**

Номінація «Науковий тандем»

Досягнення у 2021 році

У 2021 році під керівництвом Василенко Тетяни Володимирівни, учителя образотворчого мистецтва Ліцею №4, її учениця Гопанчук Ольга Олександрівна серед 23 учасників зайняла I місце у III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук в секції мистецтвознавство з теми «Сакральна архітектура міста Новограда-Волинського».

Гопанчук Ольга отримує стипендію Президента України.

**Команда учнівського
парламентського активу
Новоград-Волинської
загальноосвітньої школи
I-III ступенів №5**

Номінація «Успішний проєкт року- «Зроби громаду кращою»

Команда учнівського парламентського активу ЗОШ №5 у складі учнів 11-го класу: голови парламенту Зандер Єлизавети, заступника голови Гориховської Вероніки, та Папинської Валерії- за впровадження ряду загальноміських соціально значущих проєктів:

- перемога в обласному конкурсі «Безпечна дорога до школи»;
- культурно – мистецький проєкт «Різний успіх у рідному місті», присвячений соціальній проблемі відтоку молоді з маленьких міст;
- екологічний проєкт «Каліфорнійське диво» (створення першої в місті верміферми для екологічної переробки опалого листя та органічних побутових відходів). Проєкт переміг у всеукраїнському конкурсі та потрапив у п'ятірку кращих проєктів з 169 поданих на конкурс, отримавши фінансування та менторську підтримку від програми UPSHIFT Україна, яка втілюється ЮНІСЕФ.

**Колектив
Лицею №1
імені Лесі Українки**

Номінація «Лесині нащадки»

**Колектив Лицею №1 імені
Лесі Українки:**

- за створення Міжнародної асоціації шкіл, яким присвоєно ім'я Лесі Українки;
- за проведення ІУ Міжнародного дитячого конкурсу «У пошуках літературних талантів»;
- за створення на території закладу «Алеї талантів».

Колектив Ліцею №4

Номінація «Лесині нащадки»

Колектив Ліцею №4:

- за створення колективного муралу «Україна – це ми!»;
- за створення 40 учнями 10-11 класів віртуальної екскурсії містом «Лесиними стежками»;
- за успішну участь у УІ Всеукраїнському (ХУІ Всекримському) конкурсі учнівської та студентської творчості «Змагаймося за нове життя!».

**Колектив
політехнічного
фахового коледжу**

Номінація «Лесині нащадки»

Колектив політехнічного
фахового коледжу:

- за організацію і проведення міжрегіонального студентського арт-фестивалю «STUD ART FEST»

**Псьота
Вікторія
Олександрівна,**

*викладач Новоград-
Волинського
політехнічного фахового
коледжу*

**Номінація
«Науковець року»**

У грудні 2021 року Псьота Вікторія Олександрівна здобула науковий ступінь доктора філософії в державному університеті «Житомирська політехніка» за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Псьота Вікторія Олександрівна є гарантом освітньої програми спеціальності «Облік і оподаткування» у коледжі.

У вересні - жовтні 2021 виступила експертом з акредитації освітньої програми спеціальності «Облік і оподаткування» в Донбаській державній машинобудівній академії.

Є консультантом Центру розвитку підприємництва при Новоград-Волинському міському центрі зайнятості, членом Державної екзаменаційної комісії спеціальності «Облік і оподаткування».

**Данілова Тетяна
Миколаївна,**

*учитель початкових класів
загальноосвітньої школи
I-III ступенів №5*

**Номінація
«Професіонал року»**

Данілова Тетяна Миколаївна досягла абсолютного результату (140 балів) під час проведення сертифікації вчителів. Лише двоє учасників сертифікації у Житомирській області досягли найвищого, абсолютного балу – 140: Данілова Тетяна Миколаївна, вчитель початкових класів школи №5 та вчитель початкових класів з м. Житомира.

**Педагогічний
колектив
Ліцею №11**

Номінація «Успішний результат»

Колектив Ліцею №11 має досягнення в 2021 році:

- 5 місце серед 320 ЗЗСО Житомирської області;
- 4 переможці II (обласного) етапу, з них 2 учасники III (всеукраїнського) етапу у конкурсі-захисті МАН;
- 39 переможців II (міського) етапу у предметних олімпіадах;
- 2 команди вибороли призові місця (Дипломи II ступеня) в обласних інтелектуальних конкурсах: юних філософів та релігієзнавців та юних правознавців;
- 4 учителів ліцею успішно пройшли сертифікацію, 3 учителів стали освітніми експертами для проведення III етапу сертифікації;
- заступник директора Світельська-Дірко С.В. має 3 наукові публікації.

Як пілотна школа у 2021 році заклад був залучений до впровадження Програми Британської Ради в Україні для менторів на підтримку реформи НУШ у співпраці з МОН України та Українським інститутом розвитку освіти.

**Педагогічний
колектив
ДЮКФП**

Номінація «Успішний результат»

Колектив ДЮКФП має досягнення в 2021 році:

- 7 чемпіонів та призерів Чемпіонату України;
 - 4 чемпіонів та призерів Чемпіонату Європи;
 - 1 бронзового призера Чемпіонату світу;
 - понад 40 чемпіонів та призерів області.
- Двоє вихованців відділення армреслінгу ДЮКФП є членами національної збірної України та 2 - в резервному складі збірної.

Починаючи з 2019 року по даний час збірна міста з пауерліфтингу, яка складається з вихованців ДЮКФП є найсильнішою в області.

